

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Zhodnocení role místního poplatku za komunální odpad v obcích s rozšířenou působností
v Olomouckém kraji

Evaluation of the Role of the Waste Collection Charge in the Municipalities with Extended
Powers in Olomouc Region

Student: Bc. Ivona Kandlerová

Vedoucí diplomové práce: Ing. Bc. Jiří Bečica, Ph.D.

Ostrava 2019

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Ivona Kandlerová**

Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor: 6202T055 Veřejná ekonomika a správa

Téma: Zhodnocení role místního poplatku za komunální odpad v obcích s rozšířenou působností v Olomouckém kraji
Evaluation of the Role of the Waste Collection Charge in the Municipalities with Extended Powers in Olomouc Region

Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Pravidla hospodaření obcí s důrazem na odpadové hospodářství
 3. Charakteristika a analýza odpadového hospodářství obcí Olomouckého kraje
 4. Zhodnocení vývoje a postavení místního poplatku za komunální odpad v obcích s rozšířenou působností Olomouckého kraje
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

- KIZLINK, Juraj. *Odpady – sběr, zpracování, využití, zneškodnění, legislativa*. 3. vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2014. 483 s. ISBN 978-80-7204-884-7.
- PELC, Vladimír. *Místní poplatky: oprávnění obcí, povinnosti podnikatelů, živnostníků a občanů*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 220 s. ISBN 978-80-7400-454-4.
- PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada Publishing, 2015. 280 s. ISBN 978-80-247-5608-0.
- SCHNEIDEROVÁ, Ivana a Martin TOCAUER. *Rozpočtová skladba 2017*. Praha: Acha obec účtuje, 2017. ISBN 978-80-9054-204-4.
- STIGLITZ, Joseph E. and Jay K. ROSENGARD. *Economics of the public sector*. 4th ed. New York: W. W. Norton & Company, 2015. ISBN 978-0-393-93709-1.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Bc. Jiří Bečica, Ph.D.**

Datum zadání: 23.11.2018

Datum odevzdání: 26.04.2019

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

Prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem diplomovou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Ostravě dne 26. 4. 2019

Bc. Ivona Kandlerová

Poděkování

Ráda bych poděkovala Ing. Bc. Jiřímu Bečicovi, Ph.D. za vedení a odborné rady, kterými přispěl k vypracování této diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat zaměstnancům obecních úřadů obcí s rozšířenou působností Olomouckého kraje a zaměstnancům odboru životního prostředí a zemědělství krajského úřadu Olomouckého kraje, kteří mi poskytli materiály, bez kterých bych diplomovou práci nevypracovala.

OBSAH

1. ÚVOD.....	4
2. PRAVIDLA HOSPODAŘENÍ OBCÍ S DŮRAZEM NA ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ7	
2.1 Postavení a působnost obce	7
2.2 Orgány obce a jejich činnost	9
2.3 Hospodaření a rozpočet obce.....	11
2.4 Odpadové hospodářství	19
2.5 Obec a odpadové hospodářství	21
2.6 Komunální odpad	25
3. CHARAKTERISTIKA A ANALÝZA ODPADOVÉHO HOSPODÁŘSTVÍ OBCÍ OLOMOUCKÉHO KRAJE	31
3.1 Odpadové hospodářství v Olomouckém kraji	32
3.2 Charakteristika obcí s rozšířenou působností v Olomouckém kraji	36
3.3 Vývoj produkce komunálního odpadu v obcích s rozšířenou působností v Olomouckém kraji.....	43
3.4 Analýza rozpočtů obcí s rozšířenou působností v Olomouckém kraji	50
4. ZHODNOCENÍ VÝVOJE A POSTAVENÍ MÍSTNÍHO POPLATKU ZA KOMUNÁLNÍ ODPAD V OBCÍCH S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ OLOMOUCKÉHO KRAJE	56
4.1 Zhodnocení příjmů z místního poplatku za komunální odpad	56
4.2 Příjmy z poplatku za komunální odpad ve vztahu k vybraným příjmům.....	59
4.3 Zhodnocení příjmů a výdajů ve vztahu ke komunálnímu odpadu.....	63
4.4 Zhodnocení příjmů a výdajů ve vztahu k vybraným složkám komunálního odpadu....	66
4.5 Zhodnocení místního poplatku za komunální odpad.....	73
5. ZÁVĚR.....	77
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	82
SEZNAM ZKRATEK.....	87
PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE	
SEZNAM PŘÍLOH	

1. ÚVOD

Obec je součástí veřejné správy v České republice, v rámci které zaujímá postavení základního územního samosprávného celku. Podle článku 100 Ústavy je obec územní společenství občanů, které má právo na samosprávu. Ovšem s těmito právy se pojí i povinnosti, které musí obec zajistit. Mezi tyto povinnosti se řadí mimo jiné zabezpečení všestranného rozvoje svého území a zabezpečení potřeb svých občanů. Pro plnění těchto povinností potřebuje obec nástroje, mezi které patří především rozpočet a jeho finanční prostředky a obecně závazné vyhlášky. Obec vystupuje jako samostatný ekonomický subjekt s právem samostatně hospodařit. Základem finančního hospodaření obce je její rozpočet, který bilancuje příjmy a výdaje. Příjmy jsou finanční prostředky, o kterých v jisté míře rozhoduje sama obec. Jedná se především o místní poplatky, jejichž výběr si na základě zákona o místních poplatcích stanoví obecně závaznou vyhláškou sama obec. Místní poplatky tak znamenají pro obce určitou míru autonomie a zdroj financování činností, pro jejichž účel jsou vybírány.

Soustavu místních poplatků v České republice tvoří i místní poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů, který bývá zkráceně označován jako místní poplatek za komunální odpad. Spolu s místním poplatkem ze psů je nejrozšířenějším místním poplatkem v České republice. Místní poplatek za komunální odpad má pro obec zejména fiskální účel, pokrývá činnost v oblasti odpadového hospodářství, a to především nakládání s komunálním odpadem.

Obec prostřednictvím svého obecního úřadu vykonává veřejnou správu v oblasti odpadového hospodářství a také zabezpečuje potřeby svých občanů v této oblasti. Na svém území rozhoduje o celkovém systému odpadového hospodářství, o způsobu nakládání s odpady a o financování těchto činností. Dále vystupuje jako původce komunálního odpadu, jehož vznik nastal na území obce a jehož původem je činnost nepodnikajících fyzických osob. Systém pro nakládání s odpady musí obec stanovit obecně závaznou vyhláškou.

Tato diplomová práce se zabývá zhodnocením role místního poplatku za komunální odpad v obcích s rozšířenou působností v Olomouckém kraji. Předmětem diplomové práce je 13 obcí s rozšířenou působností v Olomouckém kraji. **Hlavním cílem diplomové práce** je zhodnotit postavení a vývoj místního poplatku za komunální odpad v obcích s rozšířenou působností v Olomouckém kraji v letech 2010-2017. V souladu se stanoveným hlavním cílem práce jsou stanoveny následující 2 hypotézy. H1, která zní: Podíl příjmů z místního poplatku za komunální odpad na celkových příjmech plynoucích ze všech místních poplatků se v ORP

Olomouckého kraje neliší o +/- 5 % od průměru za Českou republiku, který dle státního závěrečného účtu územních rozpočtů pro rok 2017, jehož garantem je Ministerstvo financí, činil 68 %. Dále H2, která zní: Místní poplatek za komunální odpad pokrývá alespoň z 50 % výdaje na nakládání s odpady. Předpokladem této hypotézy je skutečnost, že místní poplatek za komunální odpad by měl být stanoven tak, aby pokryl výdaje vynaložené na nakládání s odpady.

Dílčím cílem je zhodnocení vývoje produkce komunálního odpadu v obcích s rozšířenou působností Olomouckého kraje. V souladu s dílčím cílem je stanovena hypotéza H3, která zní: Vývoj produkce komunálního odpadu v přepočtu na 1 obyvatele v ORP Olomouckého kraje roste, stejně jako produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele za celou Českou republiku a Olomoucký kraj.

Pro dosažení stanoveného cíle je použita metoda deskriptivní, založená na popisném způsobu poznávání a analýza, založená na dekompozici celku na elementární části a metoda komparace. Ve třetí i čtvrté kapitole je použita horizontální komparativní analýza, ta představuje analýzu trendů a sleduje vývoj a změny položek v čase. V rámci analýzy jsou použity základní statistické ukazatele, jako je průměr, maximum, minimum, směrodatná odchylka a medián. Pro práci s daty jsou použity tabulky a grafy, v rámci tabulek jsou minima vyznačena modře a maxima oranžově. V rámci kapitoly 3 jsou data využita pro srovnání jednotlivých obcí s rozšířenou působností přepočtena na 1 obyvatele. Jednotkou pro srovnání v rámci kapitoly 4 je 1 obyvateľ a 1 tuna.

Diplomová práce je rozdělena do 5 kapitol, přičemž první kapitola je úvod a poslední kapitola je závěr. Druhá kapitola představuje teoretická východiska této diplomové práce. Nejdříve je zde představena obec a její působnost, orgány a jejich činnost. Následně se podrobněji věnuje pravidlům hospodaření obce tedy rozpočtu a jeho příjmům a výdajům s důrazem na místní poplatky. V poslední řadě je v rámci druhé kapitoly charakterizováno odpadového hospodářství a činnost obce v této oblasti se zaměřením na komunální odpad jakožto na předmět zpoplatnění místním poplatkem.

Třetí kapitola je věnována charakteristice obcí s rozšířenou působností Olomouckého kraje pomocí obecných ukazatelů a vybraných ukazatelů spojených s odpadovým hospodářstvím. Tato kapitola popisuje situaci v oblasti odpadového hospodářství v Olomouckém kraji a následně se věnuje analýze místního poplatku za komunální odpad v obcích s rozšířenou působností Olomouckého kraje a analýze odpadového hospodářství těchto obcí. Konec této

kapitoly se zabývá analýzou rozpočtů těchto obcí podle druhového třídění rozpočtové skladby.

Ve čtvrté kapitole je zhodnocen vývoj příjmů z místního poplatku za komunální odpad během let 2010-2017 a podíl těchto příjmů ve vztahu k vybraným příjmům. Dále je v této kapitole rozebrán podíl příjmů z místního poplatku za komunální odpad ve vztahu k objemu produkce komunálního odpadu a jeho vybraným složkám. Konec této kapitoly se věnuje zhodnocení místního poplatku za komunální odpad v obcích s rozšířenou působností Olomouckého kraje.

Diplomová práce vychází z platné legislativy, související odborné literatury a z internetových zdrojů. Na veškeré použité zdroje je v diplomové práci odkazováno. Data použita v této diplomové práci byla čerpána především z Českého statistického úřadu, z informačního portálu Ministerstva financí Monitor, od jednotlivých obcí s rozšířenou působností a od odboru životního prostředí a zemědělství krajského úřadu Olomouckého kraje.

Problematikou poplatkových systémů odpadového hospodářství a roli plateb za komunální odpad v obecních systémech ČR se zabývá Slavík (2009). Jeho výzkum z let 2002-2006 ukazuje, že místní poplatek za komunální odpad používá téměř 80 % obcí. Výhody místního poplatku za komunální odpad sleduje především v jeho jednoduchém výpočtu a ve snadné vymahatelnosti. Nevýhodu místního poplatku za komunální odpad jakožto platby na osobu pak vidí ve zvyšování množství produkce komunálního odpadu a zvyšování výdajů na nakládání s ním. Soukupová a Sládeček (2018) se věnují financování odpadového hospodářství obcí. Zaměřují se na meziobecní spolupráci nakládání s komunálním odpadem, která vede ke snižování výdajů na nakládání s ním. Výsledky jejich práce ukázaly, že meziobecní spolupráce má výrazný vliv na snižování výdajů na odpadové hospodářství zejména u malých obcí do 1 000 obyvatel. Snižování výdajů na nakládání s odpady je faktor ovlivňující výši sazby poplatku za komunální odpad.

2. PRAVIDLA HOSPODAŘENÍ OBCÍ S DŮRAZEM NA ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ

Územní samosprávné celky jsou držiteli územní samosprávy a dělí se na obce jakožto základní územně samosprávné celky a kraje, které vystupují jako vyšší územně samosprávné celky. Obecní samospráva je založena na správě veřejných záležitostí týkajících se obce pomocí svobodně zvolených zástupců. Historie obecní samosprávy na území České republiky se datuje již do období Rakouska-Uherska do druhé poloviny 19. století. Od té doby prošel systém obecní samosprávy na území České republiky různými podobami až k té dnešní založené na decentralizaci a demokratických principech konstituovaných v Ústavě České republiky a Listině základních práv a svobod. (Kočí, 2012)

V dnešní podobě je obec charakterizována základními znaky. Mezi tyto znaky patří území obce, to tvoří její územní základ, přičemž obec může mít jedno nebo více katastrálních území. Předpokladem pro existenci obce a dalšími znaky je její trvalé osídlení občany, právní subjektivita, způsobilost k právním úkonům a vlastní majetek a právo s ním hospodařit. (Kopecký, 2017) Základním úkolem obce je péče o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů, při plnění tohoto úkolu obec chrání i veřejný zájem. Aby obec mohla zajistit trvale udržitelný rozvoj svého území, musí řádným způsobem vést své hospodaření. (Kočí, 2012)

Pro zajištění všestranného rozvoje svého území a pro uspokojení potřeb svých občanů musí obec zajistit rozsah veřejných statků a služeb. Ty jsou charakteristické nekonkurenční spotřebou a nevylučitelností ze spotřeby. S poskytováním veřejných služeb jsou spojena dvě selhání trhu - nedostatečná spotřeba a nedostatečná dodávka. (Stiglitz, Rosengard, 2015)

Obce poskytují mimo jiné i věcné veřejné služby. Do této oblasti se řadí i služby v oblasti životního prostředí, kdy jde především o ochranu přírody a krajiny a o technickou ochranu životního prostředí. Obec na základě poskytování veřejných služeb v oblasti životního prostředí působí v rámci odpadového hospodářství.

2.1 Postavení a působnost obce

Obec představuje základní stupeň územní samosprávy, který vznikl přirozenou cestou. Postavení obce vymezuje zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, který definuje obec jako základní územní samosprávné společenství občanů tvořící územní celek s vymezenými hranicemi. Dle speciální metodiky Evropské unie, tzv. Nomenklatury územních statistických

jednotek, získala úroveň obcí označení NUTS 5. Toto označení je vymezeno jako místní administrativní jednotka. (Peková, 2011)

Obec je základní územní samosprávný celek, který vystupuje jako veřejnoprávní korporace. Fungování obce jakožto stupně územní samosprávy je dáno ekonomickými předpoklady. Mezi ekonomické předpoklady patří především vlastnictví majetku, se kterým může obec hospodařit, sestavování vlastního rozpočtu a možnost disponovat s vlastními finančními prostředky. (Provazníková, 2015)

Obec ze zákona disponuje nezávislými kompetencemi, pravomocemi a odpovědností při plnění funkcí politických, ekonomických, sociálních a územně technických. Postavení obce nabývá vyššího významu v důsledku probíhající decentralizace kompetencí a odpovědnosti za zabezpečování těchto funkcí. V rámci politické funkce jde zejména o reprezentaci svých občanů, jejich zájmů a preferencí a zajišťování vztahů s krajem a státem. Funkce ekonomická klade obci odpovědnost za zabezpečení veřejných statků a služeb a vytváření podmínek pro sociálně-ekonomický rozvoj obce. Sociální funkce vyplývá z postavení obce jakožto společenství občanů, kdy má rozvíjet a zabezpečovat sociální péči a sociální služby. Územně technická funkce obce spočívá v optimálním využití daného území na základě územního plánu k různým aktivitám. (Peková, 2011)

Působnost obce je dána okruhem záležitostí, v rámci kterých může obec na základě zákona autoritativně rozhodovat a jednat, dělí se na samostatnou a přenesenou působnost. Samostatná působnost představuje samosprávu obce, v rámci které jedná obec svým vlastním jménem a na vlastní zodpovědnost v zákonem vymezených pravomocích. Obec má díky samostatné působnosti právo samostatně rozhodovat v mnoha oblastech územní samosprávy, které jsou v zájmu obce a jejích občanů. (Duda, 2002) Právo na samosprávu zaručuje obci Ústava, stát může zasahovat pouze v případě, pokud by došlo k porušení zákona v zákonem stanovených mezích. Rozsah samostatné působnosti se u jednotlivých obcí neliší, není určen například počtem obyvatel. (Malast, 2016)

Do samostatné působnosti obce patří:

- hospodaření obce,
- rozpočet a závěrečný účet obce,
- peněžní fondy obce,
- vydávání obecně závazných vyhlášek,
- místní poplatky atd. (Provazníková, 2015)

Přenesená působnost představuje výkon státní správy, která byla převedena na obec, její rozsah určují zákony. Při výkonu přenesené působnosti nehájí obec své zájmy, ale zájmy státu. Z tohoto důvodu nevykonávají přenesenou působnost volené orgány, ale výkonné orgány obce, které jsou v této funkci podřízeny a kontrolovány orgány státní správy a krajskými úřady. K výkonu přenesené působnosti dostává obec příspěvek ze státního rozpočtu. (Duda, 2002) Podle míry převedení výkonu státní správy na obce se rozlišují tři kategorie obcí, a to obce 1. stupně, na které je přenesen základní výkon státní správy. Dále obce 2. stupně, označovány jako obce s pověřeným obecním úřadem. V poslední řadě jsou to obce 3. stupně, tzv. obce s rozšířenou působností. Obce v rámci přenesené působnosti vykonávají tyto činnosti:

- vydávání nařízení obce,
- rozhodování o místních a účelových komunikacích,
- projednávání přestupků,
- jsou vodoprávním úřadem a spravují drobné toky atd. (Provazníková, 2015)

Obce s rozšířenou působností zabezpečují rozsáhlý výkon přenesené působnosti. Od roku 2003 nahradily ve výkonu státní správy okresní úřady a vykonávají přenesenou působnost obce prvního a druhého stupně. Mezi významné oblasti přenesené působnosti, které tyto obce zabezpečují, patří ochrana životního prostředí, evidence obyvatel, vedení registru obyvatel, vydávání řidičských průkazů, doprava a silniční hospodářství pro silnice II. a III. třídy atd. (Kočí, 2012)

2.2 Orgány obce a jejich činnost

Zákon č. 128/2000 Sb. vymezuje orgány obce. Správa obce nespadá pouze pod jeden orgán, naopak se na jejím řízení podílí více orgánů v různé míře rozsahu, mezi které se řadí zastupitelstvo, rada, starosta, obecní úřad a poradní a kontrolní orgány obce a obecní policie.

Zastupitelstvo obce je kolektivní volený orgán, o kterém jako jediném orgánu obce se zmiňuje Ústava ČR. Zastupitelstvo jako vrcholný orgán obce má pravomoc rozhodovat o samosprávných záležitostech obce, vyjma těch, které patří do rozhodovací pravomoci zastupitelstva kraje. Zastupitelstvo má rozhodovací pravomoc, přičemž platí, že pro přijetí daného rozhodnutí musí být nadpoloviční většina všech členů zastupitelstva. Je uplatňován princip nadpoloviční většiny. (Peková, 2004) Zastupitelstvo obce ze svého středu volí starostu a členy rady obce. Počet členů zastupitelstva musí stanovit na nadcházející volební období zastupitelstvo obce nejpozději 85 dnů před konáním voleb. Při stanovení počtu zastupitelů

musí zastupitelstvo obce respektovat zákon a stanovit takový počet, který je dán počtem obyvatel a velikostí územního obvodu obce. (Zákon č. 128/2000 Sb.)

Rozhodovací pravomoc náleží zastupitelstvu obce v oblasti samostatné působnosti a majetkových záležitostech. V rámci samostatné působnosti se jedná především o volbu starosty, místostarosty a dalších členů rady obce, kteří jsou voleni ze středu zastupitelstva. Jako své poradní a iniciativní orgány má zastupitelstvo ze zákona možnost zřizovat a rušit výbory. Schvaluje rozpočet obce a závěrečný účet za uplynulé rozpočtové období, program rozvoje obce a územně plánovací dokumentaci. Pokud v průběhu roku dojde ke změně na straně příjmů a výdajů v rámci rozpočtu, schvaluje zastupitelstvo rozpočtová opatření. Obec může pro svou činnost zřizovat příspěvkové organizace či organizační složky. O jejich založení, zřízení nebo zániku rozhoduje zastupitelstvo obce. (Kadečka, 2003)

Jako výkonný orgán je v obci zřízena **rada obce**. Členem rady obce je starosta, který stojí v jejím čele, místostarostové a další členové. Počet členů rady obce musí být lichý, nejnižší počet členů rady je 5, nejvíce může mít rada 11 členů. Počet členů rady nesmí překročit třetinu počtu členů zastupitelstva. Rada obce je tedy zřízena pouze v těch obcích, kde je zastupitelstvo aspoň 15členné. V obcích kde rada není zřízena, vykonává její pravomoci v omezeném rozsahu starosta. Při výkonu samostatné působnosti je rada obce odpovědná zastupitelstvu obce, naopak při výkonu přenesené působnosti rozhoduje na základě zákona. (Kadečka, 2003)

Pravomoci **rady** vymezuje § 102 zákona o obcích, které souvisejí s hospodařením obce. Jejím úkolem je zabezpečovat hospodaření obce v souladu se schváleným rozpočtem. Pro své potřeby může rada obce zřizovat a rušit komise a jmenovat jejich předsedy a členy.

Starosta je volen členy zastupitelstva ze svého středu, zastupuje obec navenek a při výkonu své funkce se zodpovídá zastupitelstvu. Starosta je představitelem obce, který má své zástupce – místostarosty. Místostarosta je stejně jako starosta volen členy zastupitelstva ze svých řad. Úkolem místostarosty je zastupovat starostu v případě jeho nepřítomnosti či v době, kdy nevykonává svou funkci z důvodů určených zákonem. Pokud obec vydává právní předpisy, je nutné, aby byly podepsány starostou a místostarostou. (Kadečka, 2003)

Spektrum pravomocí **starosty** je velmi široké vzhledem k důležitosti jeho postavení. Starosta svolává zastupitelstvo obce, připravuje a řídí schůze rady obce, odpovídá za objednání a provedení přezkoumání hospodaření obce atd. (Peková, 2011)

Obecní úřad má postavení administrativního orgánu obce. V čele obecního úřadu stojí starosta, jeho dalšími členy jsou místostarosta, tajemník obecního úřadu, pokud je funkce zřízena a zaměstnanci obecního úřadu. (Kadečka, 2003) Úkolem obecního úřadu je zajistit administrativně organizační činnosti, které jsou spojeny se samosprávou obce, ale i činnosti, které obci náleží v rámci přenesené působnosti. Rozsah činností, které vykonává obecní úřad v rámci přenesené působnosti, je dán mírou výkonu státní správy. Větší rozsah přenesené působnosti zabezpečuje pověřený obecní úřad a obecní úřad obce s rozšířenou působností. (Peková, 2004)

Mezi **poradní a kontrolní orgány obce** se řadí výbory a komise. Výbory jsou iniciativní a kontrolní orgány zastupitelstva obce, o jejichž zřízení rozhoduje zastupitelstvo. Ze zákona musí obec zřizovat finanční a kontrolní výbor. Pokud se v obci při posledním provedeném sčítání lidu hlásí k jiné národnosti více jak 10 % občanů, musí být v obci zřízen i výbor pro národnostní menšiny. Počet členů výborů musí být lichý a jejich členy nesmí být starosta, místostarosta a tajemník. Komise představují iniciativní a poradní orgány rady obce. (Peková, 2004)

2.3 Hospodaření a rozpočet obce

Finanční hospodaření obce je upraveno zákonem č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Stanovuje pravidla pro tvorbu, postavení a obsah rozpočtu obce a pravidla pro hospodaření s finančními prostředky obce. Hospodaření obce vychází z principů finančního systému územní samosprávy. Stěžejními principy jsou hospodaření podle ročního rozpočtu, vytváření mimorozpočtových fondů, průhlednost a transparentnost hospodaření a jeho stabilita. (Peková, 2004)

Rozpočty na úrovni obcí jsou součástí soustavy veřejných rozpočtů, a tvoří tak prvek rozpočtové soustavy České republiky. **Rozpočet obce** je chápán jako decentralizovaný peněžení fond, který soustřeďuje příjmy, které obec získá přerozdělením v rozpočtové soustavě nebo z vlastní činnosti. (Provazníková, 2015) Rozpočet a s ním spojený rozpočtový proces slouží jako nástroj zabezpečení a financování potřeb obce, představuje základní nástroj finančního hospodaření. Rozpočet jako decentralizovaný peněžní fond je tvořen na základě principu nenávratnosti, nedobrovolnosti a neekvivalence. Rozpočet plní tyto důležité funkce:

- **alokační** – je pro úroveň obcí rozhodující, kdy se prostřednictvím finančních prostředků z rozpočtu obce financují potřeby v lokálním veřejném sektoru, jde o zabezpečování veřejných statků,

- **redistribuční** – je na úrovni obce využita v omezené míře zejména ve vztahu k sociálně slabším občanům,
- **stabilizační** – není na území obce využívána v takové míře jako alokační, ovšem obce mohou svou činností ovlivňovat růst ekonomického potenciálu daného území budováním technické infrastruktury. (Peková, 2004)

Rozpočet obce lze chápat jako decentralizovaný peněžní fond, bilanci, finanční plán a nástroj prosazování cílů obecní politiky. (Peková, 2004) Rozpočet jako peněžní fond představuje statický pohled na plánovaný objem finančních prostředků v rozpočtu za dané období. (Peterová, 2014) Z účetního hlediska je rozpočet bilancí, která zobrazuje na jedné straně příjmy, na straně druhé výdaje. Slouží i jako finanční plán, podle kterého obec hospodář. Základem hospodaření je schválený roční rozpočet, podle kterého obec hospodář v daném rozpočtovém období. V průběhu rozpočtového období se plnění rozpočtu může od plánovaného rozpočtu lišit působením různých faktorů a je nutné provést tzv. rozpočtová opatření. (Peková, 2011) Rozpočet obce představuje důležitý nástroj realizace udržitelného sociálně-ekonomického rozvoje v obci. Slouží k prosazování poslání obce jako územní samosprávy, jejích zájmů a preferencí obyvatelstva.

Roční rozpočet vypracovává obec v návaznosti na svůj střednědobý výhled rozpočtu, který obec musí povinně ze zákona sestavovat od roku 2001. **Střednědobý výhled rozpočtu** je dle zákona č. 250/2000 Sb. pomocným nástrojem, který slouží k střednědobému plánování rozvoje hospodářství obce. Je vytvořen na základě uzavřených smluvních vztahů a přijatých závazků zpravidla na 2 až 5 let následujících pro roční rozpočet. Součástí střednědobého výhledu by měly být souhrnné základní údaje o příjmech a výdajích, především o dlouhodobějších závazcích a pohledávkách, o finančních zdrojích a potřebách dlouhodobě realizovaných záměrů. Pokud obec nezpracuje střednědobý výhled rozpočtu, dopustí se správního deliktu, za který hrozí pokuta až do výše 1 mil. Kč. (Peterová, 2014)

Rozpočtový proces představuje souhrn činností, které jsou nutné pro řízení hospodaření obce v daném rozpočtovém období. Liší se u jednotlivých obcí vzhledem k tomu, že zákon nestanovuje každý detail přípravy, projednávání a schvalování rozpočtu obce. Jelikož se rozpočet obce stanovuje na jeden kalendářní rok, rozpočtový proces zpravidla trvá 1,5 až 2 roky. (Provazníková, 2015)

Rozpočtový proces je rozdělen do několika etap:

- sestavení návrhu rozpočtu,
- projednání a schválení návrhu rozpočtu voleným orgánem,
- plnění územního rozpočtu,
- průběžná kontrola plnění výkonnými orgány,
- sestavení přehledu o skutečném vývoji plnění rozpočtu obce za uplynulé rozpočtové období,
- projednání a následná kontrola. (Sedmíhradská, 2015)

Každá obec musí v průběhu rozpočtového procesu dodržovat **rozpočtové zásady**, ze kterých plyne každoroční sestavování a schvalování rozpočtu obce. Pokud nedojde ke schválení rozpočtu na příslušný kalendářní rok, hospodaří obec až do schválení rozpočtu dle rozpočtového provizoria. Rozpočtové zásady kladou obcím sestavovat takový rozpočet, který je reálný a pravdivý, což znamená reálný odhad příjmů a výdajů v rozpočtu. Rozpočet musí obsahovat všechny plánované aktivity a být úplný a jednotný. Mezi další rozpočtové zásady patří dlouhodobá vyrovnanost rozpočtu, hospodárnost a efektivnost a publicita. (Peková, 2004)

Příjmy obce představují především finanční prostředky pro zabezpečování veřejných statků. Lze je třídit z různých hledisek na vlastní a přijaté, na běžné a kapitálové, na návratné a nenávratné, na daňové a nedaňové. (Kypetová, Mareš, 2018) Závazně jsou příjmy členěny dle rozpočtové skladby. Příjmy by měly být dostatečně výnosné, aby obec dosáhla určitou finanční soběstačnost. Je kladen důraz i na jejich rovnoměrné rozložení z hlediska prostorového a časového, aby mohlo dojít k zabezpečení veřejných statků vyrovnaně ve stejné struktuře, kvantitě a kvalitě. V poslední řadě je důležité, aby správa a výběr příjmů byly administrativně nenáročné. (Peková, 2011)

Významné je třídění příjmů na běžné a kapitálové. Běžné příjmy se každoročně opakují, jsou určeny na financování běžných a opakujících se potřeb. Slouží ke krytí provozních výdajů na zabezpečení místních veřejných statků a dalších potřeb. Kapitálové příjmy mají jednorázový charakter a druhově se zpravidla neopakují. Jsou účelové a využívají se k financování dlouhodobých potřeb a investic. Dle plánovatelnosti se příjmy dělí na plánované a neplánované. Plánované příjmy jsou důležité z hlediska zajištění potřeb obce, vzhledem k tomu, že na neplánované příjmy nelze spoléhat z důvodu jejich nahodilosti. Druhové třídění rozpočtové skladby dělí příjmy na čtyři třídy: daňové příjmy, nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté dotace. (Schneiderová, Tocauer, 2017)

1) daňové příjmy jsou dle druhového třídění rozpočtové skladby označeny jako třída 1 a mají charakter nenávratných zdrojů. Představují nejvýznamnější zdroj financování obcí, v současnosti tvoří 70 % celkových příjmů obcí. Během let 2013 až 2017 stouply daňové příjmy obcí z 161,7 mld. Kč na 206,3 mld. Kč, téměř o 28 %. Příčinou růstu daňových příjmů obcí bylo především opakované navýšení podílů obcí na celostátních daňových příjmech změnami rozpočtového určení daní, zvyšování efektivity výběrů daní a růst ekonomiky. (Ministerstvo financí, 2018)

Mezi daňové příjmy se řadí sdílené daně a výlučné (svěřené) daně, jejichž výše je dána rozpočtovým určením daní, dále výnosy z místních poplatků, správních poplatků a plateb vztahujících se k ochraně životního prostředí. (Peterová, 2014)

Sdílené daně jsou ty, na kterých má obec podíl v celostátním výnosu, výnos z těchto daní se rozděluje mezi více příjemců. Řadí se mezi ně dle zákona č. 243/2000 Sb.:

- **daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti** odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně podle zákona o daních z příjmů – podíl obce 23,58 % z celostátního hrubého výnosu,
- **daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti** odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně z příjmů – podíl obce 1,5 % z celostátního hrubého výnosu daně,
- **daň z příjmů fyzických osob ze samostatně výdělečné činnosti** – podíl obce 23,58 % z 60 % z celostátního hrubého výnosu,
- **daň z příjmů fyzických osob vybírána srážkou** – podíl obce 23,58 % z celostátního hrubého výnosu,
- **daň z příjmů právnických osob bez daně placené kraji a obcemi** – podíl obce 23,58 % z celostátního hrubého výnosu,
- **daň z přidané hodnoty** – podíl obce 23,58 % z celostátního hrubého výnosu.

Výnos svěřených neboli výlučných daní plyne celý do rozpočtu obce. **Svěřená daň** je taková, kdy existuje pouze jeden její příjemce. (Peterová, 2014) Charakter svěřených daní pro obec má daň z nemovitých věcí a daň z příjmů právnických osob z daně placené obcemi. Daň z nemovitých věcí je jediná daň, u které může obec ovlivnit její výši. Je placena z budov a pozemků, to znamená, že výnos z této daně plyne dané obci pouze z budov a pozemků, které se nachází na jejím katastrálním území. Výši výnosu z daně z nemovitých věcí ovlivňují tři koeficienty: velikostní, vnitřní a místní. (Kypetová, Mareš, 2018) Velikostní koeficient může obec zvýšit o jednu kategorii, nebo snížit o jednu až tři. Vnitřní koeficient je určen pro ostatní stavby, kromě obytných domů a je pevně stanoven na velikost

1,5 bez ohledu na počet obyvatel v obci. Pravomoc obce spočívá pouze v tom, zda se rozhodne jej zavést, či nikoliv. Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí vymezuje obci pravomoc zavést pro nemovité věci na území obce místní koeficient ve výši 2, 3, 4 nebo 5, kterým se násobí celková daňová povinnost poplatníka.

Správní poplatky vybírá obec povinně ze zákona o správních poplatcích a měly by pokrýt náklady na výkon územní samosprávy vlastní i přenesené u těch činností, při kterých se poplatek předepisuje. Obec nemá právo stanovit výši správních poplatků, jejich výše je dána zákonem. Jde o poplatky za provedení správních úkonů jako je výpis z rejstříků trestů, výpis z matrik, vystavení dokladů, povolení stavby a poplatky charakteru regulace. (Provazníková, 2015)

Místní poplatky jsou vymezeny zákonem č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, na jehož základě mohou obce na svém území zavést místní poplatky obecně závaznou vyhláškou. Procesně právní úpravou pro správu místních poplatků je zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů. Místní poplatky mají daňový charakter, jsou chápány jako municipální daně. Z tohoto titulu se řadí do daňových příjmů. (Kadečka, 2005)

Obecně se za poplatek považuje nenávratná finanční platba do veřejného rozpočtu, která je jednorázová a ekvivalentní, což znamená, že je za ni poplatníkovi poskytnuta protihodnota. Určité místní poplatky mají charakter poplatku, jiné charakter daně. (Pelc, 2013) Daň je povinná platba, která je neekvivalentní a nenávratná. Poplatníkovi za ni nepřísluší žádná protihodnota.

Obecní neboli místní poplatky jsou vymezeny příslušnými kritérii. Prvním kritériem je přivlastňovací kritérium, podle kterého celý výnos z poplatku připadá obci. Kritérium sazby představuje právo určit výši místního poplatku. Dále obec rozhoduje a spravuje místní poplatky, což jsou kritéria inkasa a kritérium rozhodovací. Správa místních poplatků patří do působnosti obce a je zákonem svěřena obecnímu úřadu, který je oprávněn činit potřebná opatření ke správnému a úplnému zjištění, stanovení a splnění poplatkových povinností. Jde zejména o vyhledávání poplatkových subjektů, vyměření, výběr, vyúčtování a vymáhání poplatků. (Pelc, 2013) Výnos z místních poplatků by měl sloužit na poskytování lokálních veřejných statků. Na celkovém objemu celkových příjmů obcí představují malý podíl, v průměru nepřesahují 2 % z celkových příjmů rozpočtů obcí. (Peková, 2011)

Jako příjmy obecních rozpočtů slouží místní poplatky k realizaci obecních a veřejných potřeb v souladu s rozhodnutím zastupitelstva obce. Místní poplatky mají fakultativní

charakter, což pro obec znamená, že na svém území může, ale nemusí zavést jednotlivé místní poplatky. Pokud se obec rozhodne zavést daný místní poplatek, učiní tak v rámci své samostatné působnosti obecně závaznou vyhláškou obce. Obligatorními se poplatky stávají poté, co jsou stanoveny obecně závaznou vyhláškou obce. (Provazníková, 2015)

Místní poplatky plní fiskální a regulační funkci. Podstatou fiskální funkce je získání příjmů do rozpočtu obce. Regulační funkce představuje určité omezení aktivit na území obce, či poplatkové zvýhodnění. Obě funkce plní místní poplatky současně. (Kadečka, 2005)

Obecně závazná vyhláška, která stanovuje zavedení daného místního poplatku na území obce, musí obsahovat podstatné náležitosti dané zákonem. Obsahuje podrobnosti vybírání daného místního poplatku, stanoví konkrétní sazbu poplatku, vznik a zánik poplatkové povinnosti, lhůtu pro plnění ohlašovací povinnosti, splatnost, úlevy a případné osvobození od poplatku. Obec má právo obecně závaznou vyhláškou stanovit okruh osvobození a diferencovat sazbu, vždy se však musí pohybovat v mezích, které jí stanoví zákon o místních poplatcích. Nesmí ve své obecně závazné vyhlášce stanovit sazbu vyšší, než určuje zákon. (Peterová, 2014)

Subjekt poplatku je poplatník nebo plátc poplatku. Může jím být právnická nebo fyzická osoba, která je podle právního předpisu povinna poplatek platit. Faktickým nositelem poplatku nemusí být poplatník, ten může tuto povinnost přesunout na jiný objekt trhu. Poplatek nemusí odvádět poplatník přímo, ale přes plátce. **Plátce** je osoba, která pod vlastní majetkovou odpovědností odvádí obci poplatek vybraný od poplatníků. To znamená, že na něj obec převedla povinnost výběru a správy poplatku. Obec nemůže za poplatkový subjekt stanovit obecně závaznou vyhláškou nikoho jiného než osobu vymezenou zákonem o místních poplatcích. (Peková, 2011)

Dalším poplatkovým prvkem je **objekt poplatku**. Jde o skutečnost, která je předmětem zpoplatnění. Vymezení objektu poplatku je klíčové pro stanovení **poplatkového základu**, ze kterého se poplatek vyměřuje násobením stanovenou sazbou poplatku. Základ představuje kvantifikovatelnou jednotku místního poplatku. Základem poplatku je cena v případě ocenitelného předmětu poplatku, nebo měrná jednotka užívání služby. Objekt i základ se u jednotlivých místních poplatků liší. (Kadečka, 2005) Již zmíněná **sazba poplatku** představuje měřítko, kterým obec stanoví ze základu místní poplatek. Sazba je stanovena pevně nominální částkou za poplatkovou jednotku, nebo procentem z poplatkové jednotky. (Pařízková, 2013) Při stanovení výše sazby poplatku musí obec vycházet ze zákona č. 565/1990 Sb., který stanovuje maximální výši a rozmezí sazby poplatku. Dovoluje použít

i paušální sazbu poplatku, neměla by být však vyšší než poplatek stanovený pevně nominální či procentní sazbou. Při paušalizaci je stanoven poplatek paušální částkou za jednu poplatkově právní skutečnost nebo za vymezené časové období.

Splatnost místního poplatku je doba, ve které dochází ke splnění místní poplatkové povinnosti a může být jednorázová, zálohová a splátková. Určení splatnosti je v plném rozsahu v působnosti obce, proto musí tuto skutečnost stanovit v obecně závazné vyhlášce. V té musí také obec definovat podmínky pro úlevy a osvobození od poplatku. (Pelc, 2013) V případě úlevy jde o snížení poplatkové povinnosti, osvobození představuje úplné vyjmutí z poplatkové povinnosti. Oba případy mohou být personální, kdy zákon či obecně závazná vyhláška stanoví konkrétní osoby, které jsou zbaveny poplatkové povinnosti. K úlevě či osvobození může dojít i z titulu charakteru akce či zpoplatňované skutečnosti. Pokud subjekt poplatku nezaplatí poplatek ve stanové splatnosti nebo ve stanovené výši, může obec toto nesplnění povinností řešit uvalením sankce. Nezaplacený poplatek může obec zvýšit až na trojnásobek, jiné poplatkové sankce uložit nemůže. (Radvan, 2012) Poplatník je povinen oznámit obecnímu úřadu vznik poplatkové povinnosti, jde o tzv. oznamovací povinnost. Pokud tak neučiní, lze dlužnou částku požadovat v době do 3 let od konce kalendářního roku, ve kterém vznikla poplatková povinnost.

Obce dle zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích mohou vybírat tyto poplatky:

- poplatek ze psů,
- poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt,
- poplatek za užívání veřejného prostranství,
- poplatek ze vstupného,
- poplatek z ubytovací kapacity,
- poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst,
- poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů,
- poplatek za zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace.

2) nedaňové příjmy jsou zachyceny dle druhového třídění ve třídě 2. Tvoří podstatnou část příjmů rozpočtu obce. Obci tyto příjmy neplynou ze zákona, ale z vlastního rozhodnutí činit určité aktivity ve svůj prospěch. Jsou tvořeny především příjmy z vlastní hospodářské činnosti. Jde o příjmy z uživatelských poplatků realizovaných v rámci činností obcí municipálními podniky, příjmy od organizací zřízených obcemi jako jsou vodné, stočné

a služby knihoven. Dále se zde řadí příjmy z pronájmu majetku, či úroky z poskytnutých úvěrů. (Peková, 2011)

3) kapitálové příjmy jsou označeny jako třída 3. Představují příjmy, které obci plynou z prodeje dlouhodobého majetku a z vlastnictví cenných papírů. (Provazníková, 2015) Výše těchto příjmů závisí na tom, zda obec disponuje dlouhodobě s nepotřebným majetkem, který může prodat. Kapitálové příjmy mají jednorázový charakter, jelikož příjem z prodeje daného majetku do rozpočtu obce se neopakuje. Podíl kapitálových příjmů na celkových příjmech obce je nízký. (Peková, 2011)

4) přijaté transfery neboli **dotace** představují poslední příjmovou třídu 4 a lze je dělit na neinvestiční a investiční. (Schneiderová, Tocauer, 2017) Neinvestiční dotace jsou využívány na financování provozních a neinvestičních potřeb, zatímco investiční dotace mají kapitálový charakter. Dotace se podle způsobu, jakým je obec získávají, dělí na nárokové a nenárokové. Pokud obec nemusí žádat o získání dotace a plyne jí do rozpočtu automaticky a pravidelně, jedná se o nárokovou dotaci. V případě nenárokové dotace musí obec o dotaci zažádat a splnit určitá kritéria. (Provazníková, 2015)

Výdaje obce znázorňují strukturu potřeb obce a jsou zachyceny spolu s příjmy v rozpočtu obce na daný kalendářní rok. Rozsah výdajů je ovlivněn rozpočtovým omezením ze strany příjmů a odpovědností obce zajistit veřejné statky a služby. Objem a struktura výdajů je dána z určité míry také samostatnou a přenesenou působností obce, velikostí obce a počtem obyvatel. (Peková, 2011)

Existuje několik hledisek členění výdajů, mezi nejvyužívanější patří:

- **podle ekonomického hlediska** – na běžné a kapitálové výdaje,
- **podle rozpočtové skladby** – dle druhového třídění, odvětvového třídění atd.,
- **podle infrastruktury** – na ekonomické a sociální,
- **podle funkcí veřejných rozpočtů** – na alokační, redistribuční a stabilizační,
- **podle rozpočtového plánování** – na plánované a neplánované. (Provazníková, 2015)

Rozpočtová skladba dle druhového členění výdajů třídí výdaje na běžné – třída 5 a kapitálové – třída 6.

5) běžné výdaje se používají na financování běžných a pravidelně se opakujících potřeb v daném rozpočtovém období. Jsou také někdy označovány jako neinvestiční nebo provozní výdaje. Do této třídy se řadí výdaje na platy, neinvestiční transfery soukromoprávním subjektům a neziskovým organizacím, neinvestiční transfery obyvatelstvu atd. Představují

finanční prostředky použité na chod obecního úřadu, údržbu veřejných prostranství, provoz veřejného osvětlení, obecní policii, příspěvek zřizovatele na provoz škol atd. (Provazníková, 2015)

6) kapitálové výdaje slouží k financování dlouhodobých potřeb, které jsou neopakovatelné, používá se pro ně i označení investiční výdaje. Souvisí s financováním nových investic a splácením půjček a přesahují jedno rozpočtové období. Zahrnují výdaje na výstavbu a nákup nemovitostí, na rekonstrukci budov a zařízení, na nákup akcií a finanční vklady do obchodních společností. (Kypetová, Mareš, 2018)

2.4 Odpadové hospodářství

Odpadové hospodářství je novým technologickým odvětvím, které se dotýká všech stupňů výrobního a spotřebního cyklu. Spolu s dopravou, energetikou, vodním hospodářstvím, ekologickými službami, spoji a informačními systémy tvoří technickou infrastrukturu. Odpadové hospodářství je tvořeno souborem činností zaměřených na předcházení vzniku odpadů, na nakládání s odpady, na následnou péči o místo, kde jsou odpady trvale uloženy a na kontrolu těchto činností. (Kizlink, 2014) Smyslem odpadového hospodářství je předcházet a omezovat vznik odpadů. Pokud dojde k jejich vzniku, klade si odpadové hospodářství za cíl nakládat s nimi tak, aby byly maximálně využity jako druhotné suroviny v původní nebo upravené formě a měly minimální dopad na životní prostředí. (Kuraš, 2014)

Pro plnění a koordinaci cílů odpadového hospodářství je nutné, aby příslušné orgány působící v odpadovém hospodářství vypracovaly ucelený plán nakládání s odpady. Plány odpadového hospodářství na národní úrovni definují strategické cíle a úkoly, na regionální a místní úrovni se vymezují cíle a úkoly podrobnějšího a praktického charakteru. (Janíčková, 2012) V současnosti jsou na státní úrovni cíle pro nakládání s odpady a opatření pro jejich dosažení stanoveny **Plánem odpadového hospodářství České republiky** pro období 2015-2024, který byl vydán formou nařízení vlády a funguje jako nástroj pro řízení odpadového hospodářství. Tento dokument si stanovuje jako strategické cíle předcházení vzniku odpadů a snižování měrné produkce odpadů, minimalizaci nepříznivých účinků vzniku odpadů a nakládání s nimi na lidské zdraví a životní prostředí, přiblížení se k evropské recyklační společnosti a maximálně využívat odpady jako náhrady primárních zdrojů. (Ministerstvo životního prostředí, 2014) V souladu s tímto plánem musí být plány odpadového hospodářství krajů a plány odpadového hospodářství obcí.

V České republice je odpadové hospodářství vymezeno zákonem č. 185/2001 Sb., o odpadech a změně některých dalších zákonů a zákonem č. 477/2001 Sb., o obalech ve znění pozdějších předpisů. Tyto právní předpisy musí od vstupu České republiky do Evropské unie respektovat její právní předpisy, především tzv. rámcovou směrnici Evropského parlamentu a Rady č. 98/2008 o odpadech.

Význam odpadového hospodářství v národním hospodářství roste, což je zapříčiněno především růstem celkového objemu odpadů v České republice a růstem nákladů, kterými se odpadové hospodářství podílí na HDP. Dále také tím, že je vázané na produkci ostatních sektorů národního hospodářství. Odpadové hospodářství se významně podílí na tvorbě produktu celé ekonomiky a zaměstnanosti. (Kuraš, 2014)

Veřejnou správu v odpadovém hospodářství vykonávají v České republice dle § 71 zákona o odpadech především Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo zemědělství, Česká inspekce životního prostředí, Celní správa, Česká obchodní inspekce, Policie ČR, krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností a obecní úřady. Institucionální rámec odpadového hospodářství je vymezen kompetencemi a pravomocemi jednotlivých institucí.

Ministerstvo životního prostředí je ústředním orgánem státní správy v odpadovém hospodářství. Vykonává vrchní státní dozor v oblasti odpadového hospodářství a připravuje legislativu, strategické a koncepční dokumenty odpadového hospodářství s celostátní působností, především zpracovává plán odpadového hospodářství České republiky. Vystupuje jako správní úřad a kontaktní subjekt pro přeshraniční přepravu odpadů a vede souhrnnou evidenci o druzích odpadů, jejich množství a způsobech nakládání s nimi. Představuje zdroj informací o stavu odpadového hospodářství v České republice pro mezinárodní instituce a instituce Evropské unie. Má pravomoc působit v krajích prostřednictvím svých odborů při výkonu státní správy, které slouží jako odvolací orgány proti rozhodnutím krajských úřadů v prvoinstančních správních řízeních. (Ministerstvo životního prostředí, 2014)

Ministerstvo zdravotnictví provádí vrchní státní dozor a řídí výkon státní správy v oblasti ochrany veřejného zdraví při nakládání s odpady. **Ministerstvo zemědělství** působí v oblasti odpadového hospodářství jako kontrolor dodržování povinností při používání upravených kalů na zemědělské půdě. (Janičková, 2012)

Česká inspekce životního prostředí je orgán veřejné správy s celorepublikovou působností a působí jako vrcholný odborný orgán dozoru a kontroly v oblasti odpadového hospodářství. Mezi její pravomoci patří ukládání sankčních opatření a kontrol vydaných ministerstvem

a jinými správními orgány, kontroluje různé typy zařízení k využívání, odstranění a výkupu odpadů. Její činnost je zaměřena především na kontrolu a dohled aktivit původců odpadů. (Ministerstvo životního prostředí, 2014)

Celní správa vykonává kompetence svěřené jí na základě § 77 zákona o odpadech. Mezi tyto kompetence patří především kontrola vnitrostátní a přeshraniční přepravy odpadů, dovozu baterií a akumulátorů ze států, které nejsou členskými státy Evropské unie, upozornění ministerstva k uplatnění vrchního státního dozoru a ukládání nápravných opatření při porušení povinností vztahujících se k přepravě odpadů. Celní správa může při shledání porušení právních předpisů uložit pokutu, která je příjmem Státního fondu životního prostředí. Kompetence svěřené § 76a zákona o odpadech **České obchodní inspekci** spočívají především v kontrole plnění povinností v oblasti uvádění baterií a akumulátorů na trh nebo do oběhu a zajištění zpětného odběru výrobcem a posledním prodejcem.

Policie ČR působí jako zdroj referenčních údajů v oblasti odpadového hospodářství pro orgány veřejné správy. Jde především o referenční údaje ze základního registru obyvatel a údaje z agendového informačního systému evidence obyvatel. Dále zaznamenává a dokumentuje podezřelé jevy a okolnosti týkající se nelegální přeshraniční přepravy odpadů do České republiky v pásmu do 25 km od státních hranic. (Janíčková, 2012)

Kraj má v oblasti odpadového hospodářství samostatnou působnost, v rámci které zpracovává plán odpadového hospodářství pro jím spravované území, ten musí být vypracován v souladu s plánem odpadového hospodářství České republiky. **Krajské úřady** vykonávají státní správu, udělují souhlas k provozování zařízení a k plánu úprav skládky, dále k nakládání s nebezpečným odpadem a původci odpadů ukládají povinnost zaplatit poplatek za uložení odpadů na skládku, pokud jej původce nezaplatil. (Janíčková, 2012)

2.5 Obec a odpadové hospodářství

Činnost obce v odpadovém hospodářství spadá do její samostatné působnosti a lze ji označit jako veřejnou službu, jejímž smyslem je účelné nakládání s odpady. Obec rozhoduje o nakládání s odpady, o provozu systému sběru odpadů a zabezpečuje celkový systém odpadového hospodářství včetně jeho financování. Pro plánování nakládání s odpady může obec využít již zmiňovaného plánu odpadového hospodářství. Obec s roční produkcí více než 1 000 tun směsného komunálního odpadu nebo více než 10 tun nebezpečného odpadu pak musí tento plán sestavovat povinně. (Janíčková, 2012) Plán odpadového hospodářství obce schvaluje zastupitelstvo obce, obsahuje analytickou, závaznou a směrnou část.

V první části je provedena analýza dosavadní situace nakládání s odpady, na základě které jsou ve druhé části navrženy opatření pro předcházení vzniku odpadů. Směrná část vymezuje návrhy na zlepšení obecního systému nakládání s komunálními odpady a kritéria hodnocení změn podmínek, na základě kterých byl plán odpadového hospodářství obce zpracován.

§ 3 zákona o odpadech definuje odpad jako movitou věc, které se osoba zbavuje nebo má úmysl nebo povinnost se jí zbavit. Každý občan produkuje odpad a povinností obce je se o tento odpad postarat. Původcem komunálního odpadu, který vznikl na území obce a má původ v činnosti fyzických osob nepodnikajících, je obec. Obec se stává původcem komunálního odpadu tehdy, když fyzická osoba odpad odloží na místě k tomu určeném, obec se současně stane vlastníkem. Aby tak obec mohla činit, musí stanovit obecně závaznou vyhláškou systém shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů vznikajících na jejím katastrálním území. Tato vyhláška se nevztahuje na právnické a fyzické osoby (podnikatele), ti mohou systém pro nakládání s komunálním odpadem využít na základě písemné smlouvy s obcí, která musí obsahovat výši sjednané ceny za tuto službu. Součástí tohoto systému je i nakládání s odpadem velkoobjemovým a nebezpečným. (Kizlink, 2014) Při nakládání s nebezpečným odpadem musí obec určit místa, kam jej občané mohou odkládat ve stanovených termínech, minimálně dvakrát ročně. Musí zabránit míšení nebezpečných odpadů navzájem nebo s ostatními odpady a vést průběžnou evidenci o soustředěném odpadu. (Janičková, 2012)

Hlavními cíli hospodaření s odpadem v obcích je předcházení vzniku odpadů a jejich nebezpečnosti, jejich využívání jako zdrojů surovin a energie a bezpečné odstraňování nevyužitelných zbytků. Dále si obce kladou za cíl zlepšovat jejich čistotu, optimalizovat příjmy a výdaje za poskytované služby a usnadnit činnost správních orgánů v oblasti čistoty obce a nakládání s odpady. K dosažení těchto cílů využívají obce jako původci komunálního odpadu svých práv a povinností vymezených § 17 odstavce 1 zákona o odpadech. Původce odpadu je povinen:

- zařazovat odpady podle druhů a kategorií,
- zajistit přednostní využití odpadů,
- shromažďovat odpady utříděné podle druhů a kategorií,
- zabezpečit odpady před jejich znehodnocením, únikem a odcizením,
- vést průběžnou evidenci o odpadech a způsobech nakládání s nimi,
- kontrolovat vlivy nakládání s odpady na zdraví lidí a životní prostředí,
- platit poplatky za uložení odpadů na skládku atd.

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností v rámci své činnosti v oblasti odpadového hospodářství:

- podávají návrhy Ministerstvu životního prostředí na zařazení odpadu podle Katalogu odpadů,
- udělují souhlas k nakládání s nebezpečnými odpady v množství menším než 100 tun nebezpečného odpadu za rok,
- vedou a zpracovávají evidenci odpadů a způsobů nakládání s nimi,
- kontrolují dodržování právních předpisů,
- ukládají právnickým a fyzickým osobám oprávněným k podnikání pokuty za porušení jejich povinností,
- mohou zakázat původci odpadu činnost, pokud původce nemá zajištěno využití nebo odstranění odpadů. (Vrbová a kol., 2009)

Náklady na odpadové hospodářství představují nejdůležitější ekonomický činitel, který ovlivňuje rozsah a způsoby nakládání s odpady v obcích. Obec tyto náklady, které jsou stanoveny jako součet veškerých výdajů obce na odpadové hospodářství, může krýt různými způsoby. Mezi náklady na odpadové hospodářství spadají především:

- náklady na směsný komunální odpad,
- náklady na objemný odpad,
- náklady na odpadkové koše,
- náklady na tříděný sběr,
- náklady na nebezpečný odpad,
- náklady na sběrné dvory,
- náklady na černé skládky,
- ostatní náklady. (Vrbová a kol., 2009)

Český právní řád definuje **3 možnosti zpoplatnění komunálního odpadu**, přičemž je čistě na rozhodnutí obce, kterou možnost zvolí. První možností je místní poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů, který bývá zkráceně označován **jako místní poplatek za komunální odpad**. Patří mezi nejrozšířenější místní poplatky a zároveň je nejfrekventovanější formou zpoplatnění komunálního odpadu, ze kterých si obec může vybrat. (Jantoš, Těžký, 2018) Součástí soustavy místních poplatků se stal od roku 2002. Účel místního poplatku za komunální odpad je především rozpočtový, obec jej zavádí k tomu, aby pokryl část nákladů na provozování systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních

odpadů. Regulační funkce má v případě tohoto poplatku minimální uplatnění, přestože zpoplatnění komunálního odpadu by mělo motivovat k jeho třídění a minimalizaci produkce. To ale nenastává vzhledem k tomu, že je místní poplatek za komunální odpad stanoven pro všechny občany ve stejné výši. Nutným předpokladem pro zavedení místního poplatku za komunální odpad je stanovení systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů obecně závaznou vyhláškou. (Radvan, 2012)

Předmětem poplatku je systém obce pro nakládání s komunálním odpadem. Povinnost platit poplatek mají všechny fyzické osoby bez ohledu na množství vyprodukovaného odpadu, protože obec zabezpečuje tuto službu ve prospěch všech svých obyvatel. Zákon o místních poplatcích vymezuje několik skupin poplatníků. **Poplatníkem** je každá fyzická osoba, která má v obci trvalý pobyt bez ohledu na věk, přičemž se tato povinnost nevztahuje pouze na české občany, ale i na cizince, kteří mají na území České republiky trvalý nebo přechodný pobyt na dobu delší než 90 dní. Dále se tato povinnost vztahuje na cizince, kteří pobývají na území České republiky přechodně po dobu delší tří měsíců a osoby, kterým byla udělena mezinárodní ochrana. Poplatková povinnost spadá i na vlastníky bytových jednotek a vlastníky rodinných domů, ve kterých není nikdo hlášen k trvalému pobytu. Pokud je bytová jednotka nebo rodinný dům ve společném vlastnictví, jsou tyto osoby povinny platit poplatek společně a nerozdílně. (Pelc, 2013) Za domácnost může poplatek odvádět společný zástupce, za rodinný nebo bytový dům vlastník nebo správce. Od poplatku jsou osvobozeny děti do 3 let věku, které jsou umístěny do dětského domova, do školského zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, do školských zařízení pro preventivně výchovnou péči na základě rozhodnutí soudu nebo smlouvy. Dále osoby umístěné do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc na základě rozhodnutí soudu či na žádost obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Poslední skupinou osob, které nevystupují jako poplatníci tohoto místního poplatku, jsou osoby pobývající v domovech pro seniory, v domovech pro osoby se zdravotním postižením a v domovech se zvláštním režimem nebo chráněným bydlením. Okruh osvobozených osob může obec rozšířit obecně závaznou vyhláškou, např. na osoby ve výkonu trestu odnětí svobody. (Pelc, 2013)

Sazbu poplatku tvoří dvě složky, jejichž maximální výše je určena zákonem. První složka, která je fixní, je placena za kalendářní rok za každou osobu a může dosáhnout maxima až 250 Kč. Výše této složky závisí na rozhodnutí zastupitelstva obce, jelikož pokrývá náklady, které v druhé složce překročily maximální výši pro druhou část sazby. Dále je také ovlivněna náklady na sběr a svoz tříděného komunálního odpadu a náklady na likvidaci

černých skládek. Druhá složka je variabilní, je tvořena na základě skutečných nákladů obce za předchozí rok vynaložených na sběr a svoz netříděného komunálního odpadu na jednoho poplatníka. Tato složka zavádí regulační prvek do místního poplatku za komunální odpad, pokud lidé sníží objem produkce netříděného komunálního odpadu, dojde i ke snížení nákladů na jeho sběr, a tím i výše variabilní složky sazby poplatku. Variabilní složka poplatku může činit maximálně až 750 Kč, přičemž do roku 2012 to bylo 250 Kč. Maximální sazba poplatku tak může dosáhnout až 1 000 Kč. (Radvan, 2012)

Druhým způsobem zpoplatnění komunálního odpadu je podle zákona o odpadech **poplatek za komunální odpad**. Jeho výše je stanovena podle počtu a druhu nádob u nemovitostí, horní hranice poplatku na poplatníka je dána předpokládanými náklady na provoz systému na následující rok. Jeho výše je ovlivněna především tím, jaký systém nakládání s odpady je v obci stanoven. Poplatníkem je každá fyzická osoba, při jejíž činnosti vzniká komunální odpad a obec nemůže od tohoto poplatku osvobodit žádný okruh osob. Obec poplatek za komunální odpad vybírá na základě obecně závazné vyhlášky a nelze jej stanovit současně s místním poplatkem za komunální odpad. (Radvan, 2012)

Třetím způsobem financování je **smluvní úhrada** mezi obcí a fyzickou osobou, která je nejméně používána. V tomto případě není problém s určením osoby poplatníka, ale s uzavřením smlouvy s poplatníkem, která musí obsahovat druh, počet nádob, četnost svozu a cenu za služby sběru a svozu. S tímto obsahem musí souhlasit obě zúčastněné strany. (Pelc, 2012)

2.6 Komunální odpad

Komunální odpad se spolu s elektronickým odpadem (elektrošrot), odpady z dopravy (pneumatiky, oleje) a odpady se zdravotnických zařízení řadí mezi odpady ze spotřeby. Komunální odpad je veškerý odpad vznikající na území obce při činnosti fyzických osob s výjimkou odpadů vznikajících u právnických osob nebo fyzických osob oprávněných k podnikání. (Kizlink, 2014) Kritériem pro určení, zda se jedná o komunální odpad, je původce odpadu. Pokud je producentem obec/občan, jedná se vždy o komunální odpad. Živnostenský odpad je odpad podobný komunálnímu odpadu a vzniká na území obce. Má podobné složení jako komunální odpad, vzniká při nevýrobní činnosti právnických osob nebo osob oprávněných k podnikání. (Kuraš, 2014)

Dle vyhlášky č. 93/2016 Sb. o Katalogu odpadů, který je základem pro vedení evidence odpadů, je komunální odpad a jemu podobný odpad zařazen do skupiny 20. Komunální odpad se člení do 3 základních skupin:

- složky z odděleného sběru – nebezpečné složky a využitelné složky,
- odpady ze zahrad a parků – odpady z údržby zeleně, včetně hřbitovního odpadu,
- ostatní komunální odpady – směsný komunální odpad, odpad z tržišť, uliční smetky, kal ze septiků a žump, odpad z čištění kanalizace, objemný odpad. (Vrbová a kol., 2009)

Původce má povinnost zařazovat odpady podle kategorií vymezených v Katalogu odpadů, ten rozlišuje odpad na nebezpečný a ostatní odpad. V rámci komunálního odpadu jsou za nebezpečný odpad označovány vybrané druhy získané odděleným sběrem (rozpouštědla, kyseliny, zářivky, freony, oleje, tuky, barvy, lepidla). (Kizlink, 2014)

Komunální odpad tvoří řada druhů odpadů, mezi které se řadí domovní odpad, využitelné složky komunálního odpadu, nebezpečné složky komunálního odpadu, biologický odpad, odpad ze zeleně, objemný odpad a směsný komunální odpad.

Domovní odpad neboli odpad z domácností, má původ v činnosti fyzických osob jako nepodnikatelských subjektů. Představuje především běžný odpad z denní spotřeby domácností, který je odkládán do sběrných nádob. Tvoří dominantní podíl komunálního odpadu. Je tvořen frakcemi, jejichž zastoupení je ovlivněno velikostí sídla, skladbou obyvatel, typem zástavby, způsobem vytápění a sociálně-ekonomickou situací obyvatel. Skladbu domovního odpadu tvoří papír/lepenka, plasty, sklo, kovy, tříditelný bioodpad, textil, minerální odpad, nebezpečný odpad, spalitelný odpad, elektrošrot a frakce. Minerální odpad představuje zbytky porcelánu a keramiky. Spalitelný odpad tvoří hygienické potřeby, pryž, kůže, korek a dřevo. (Vrbová a kol., 2009)

Využitelné složky komunálního odpadu jsou ty druhy odpadů, které byly získány odděleným sběrem a lze je po úpravě využít jako druhotnou surovinu (plasty, sklo, papír, textil). **Nebezpečné složky komunálního odpadu** jsou nebezpečné druhy odpadů uvedené ve skupině 20 Katalogu odpadů, vyskytují se jak v domovním odpadu, tak v objemném odpadu. Jedná se např. o rozpouštědla, kyseliny, dřevo obsahující nebezpečné látky a zářivky a ostatní odpad obsahující rtuť. **Biologický odpad** je biologicky rozložitelný komunální odpad (BRKO) ze zahrad a parků, potravinářský a kuchyňský odpad z domácností, restaurací, stravovacích nebo maloobchodní zařízení. Řadí se sem i papír a část textilních odpadů na bázi přírodních vláken a část směsného komunálního odpadu, který obsahuje organický podíl. **Odpad ze zeleně** má rostlinný původ a představuje

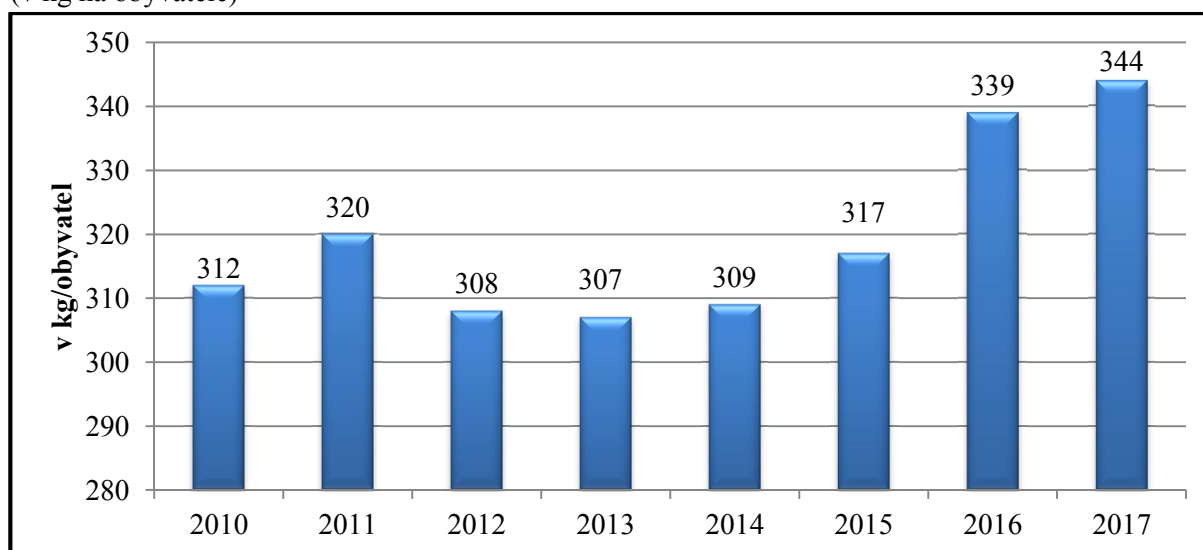
odpad z údržby sadů, sídlištní a uliční zeleně a travnatých hřišť. **Objemný odpad** je domovní odpad, který svými rozměry překračuje možnost jeho uložení do nádob na směsný komunální odpad, např. nábytek, koberce, objemné obaly. **Směsný komunální odpad** je zbytkový odpad, který zůstane po vyřídění využitelných složek, nebezpečných složek a bioodpadů. Představuje největší podíl odpadového hospodářství obce v množství i vynaložených financích. (Kuraš, 2014)

Celkové množství produkce komunálního odpadu má v České republice rostoucí tendenci, jak zachycuje obrázek 2.1. Data, která jsou použita, vychází z metodiky ČSÚ. Lze nalézt i data z MŽP, ty jsou však získávána na základě jiné metodiky a výrazně se od dat z ČSÚ liší. MŽP zahrnuje do objemu odpadů i nakládání se živnostenskými odpady (odpad podobný komunálnímu ze škol, úřadů, firem).

V roce 2010 bylo vyprodukováno 312 kg komunálního odpadu na obyvatele, v roce 2017 produkce komunálního odpadu vzrostla na 344 kg na obyvatele, kdy dosáhla svého maxima ve sledovaném období. V letech 2012-2014 se produkce komunálního odpadu na obyvatele vůči začátku sledovaného období snížila. Minimum nastalo v roce 2013, produkce komunálního odpadu spadla na 307 kg na obyvatele.

V rámci států Evropské unie stojí na předních místech v produkci komunálního odpadu Dánsko, které v roce 2016 vyprodukovalo 777 kg komunálního odpadu na obyvatele. Na druhém konci žebříčku skončilo v roce 2016 Rumunsko s produkcí 261 kg komunálního odpadu na obyvatele. (Český statistický úřad, 2018)

Obr. 2.1 Vývoj produkce komunálního odpadu v České republice v letech 2010-2017 (v kg na obyvatele)

Zdroj: Český statistický úřad, 2018, vlastní zpracování.

Nakládání s komunálním odpadem zahrnuje rozsáhlý soubor činností, mezi které patří shromažďování, soustředování, sběr, výkup, třídění, přeprava a doprava, skladování, úprava, využívání a odstraňování odpadů. (Kizlink, 2014) Zákon o odpadech vymezuje v rámci odpadového hospodářství hierarchii způsobů nakládání s odpady:

- 1) předcházení vzniku odpadů,
- 2) příprava k opětovnému použití,
- 3) recyklace odpadů,
- 4) jiné využití odpadů,
- 5) odstranění odpadů.

Shromažďování odpadů je prozatímní soustředění odpadů do shromažďovacích prostředků v místě jejich vzniku před dalším nakládáním s odpady. **Sběr odpadů** představuje technický a organizační meziklánek mezi původci odpadů a systémem nakládání s odpady. V rámci sběru dochází k odvážení vzniklého odpadu, což zabraňuje vytváření neřízených skládek. Oddělený sběr komunálního odpadu lze provádět ve 2 směrech, jako separaci využitelných složek a separaci nebezpečných složek. V prvním případě jde o sběr skla, papíru, lepenky, plastu, textilu, bioodpadu s využitím různých nádobových a pytlových systémů a odpovídající svozové techniky. Druhý případ představuje sběr barev, laků, rozpouštědel, léků, zářivek, baterií s uplatněním stacionárního či mobilního sběru speciálně vybavenými automobily. (Kuraš, 2014)

Oddělný sběr komunálního odpadu se provádí nejčastěji těmito způsoby:

- **donáškový způsob** – spočívá ve vytvoření optimální sítě sběrných nádob na území obce a aktivní roli obyvatelstva. Nádoby se rozmisťují v místech zvýšeného výskytu obyvatel v oblasti obchodů, restaurací, zastávek. Pro zachování efektivity systému by donášková vzdálenost neměla přesáhnout 100 – 200 m a počet obyvatel na 1 hnízdo by se měl u obcí pohybovat okolo 200. Hnízdem se rozumí sada kontejnerů určených na sběr plastu, papíru, skla, tedy nádoby o objemu 660 – 4000 dm³ s horním nebo spodním výsypem umístěných na místech určených obcí. Výhodou tohoto způsobu je nižší frekvence svozu tříděných odpadů, nevýhodou náročnější provozování systému z finančního hlediska.
- **odvozový způsob** – sběr probíhá prostřednictvím nádob menších objemů 80 – 360 dm³, případně pytlů. Sběrové nádoby se nachází v domě nebo v jeho těsné blízkosti, ta by neměla přesáhnout 30 m od domu. Tento způsob sběru je vhodný v zástavbě s bytovými domy, v historických částech obce a v zástavbě s rodinnými domy. Výhodou

tohoto způsobu jsou nižší provozní náklady, nevýhodou nutnost vyšší frekvence svozu tříděného odpadu.

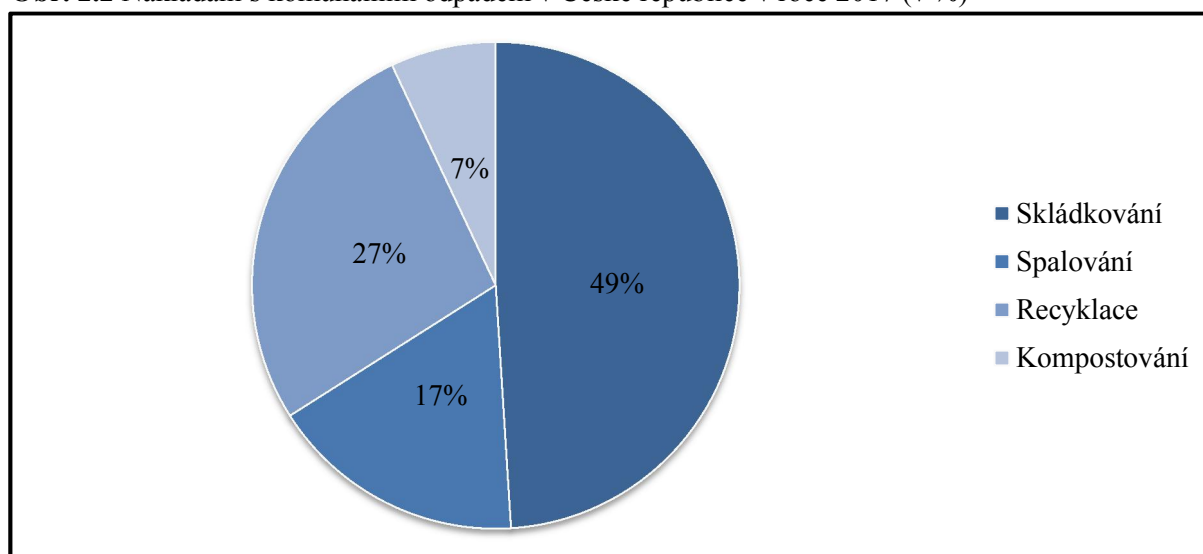
- **pytlový způsob** – představuje obměnu předcházejících způsobů sběru komunálního odpadu. Je založený na umístění plastových pytlů do jednotlivých domácností, které jsou po naplnění sbírány odvozovým způsobem nebo shromažďovány na místě vymezeném obcí. Výhodou jsou nízké pořizovací náklady, nevýhodou je náročnost svozu pytlů ve spolupráci s občany.
- **sběrný dvůr** – je obdobou donáškového sběru. Sběrné dvory mají velký význam v systému pro nakládání s komunálním odpadem, zejména pro objemný odpad, nebezpečný odpad, odpad ze zeleně. Měly by být dostupné pro občany obce od 2 000 obyvatel.
- **mobilní svoz** – je vhodný pro nebezpečný odpad z domácností a objemný odpad. V obcích do 2 000 obyvatel slouží jako náhrada stabilních sběrných dvorů. Je založený na přistavení velkokapacitních kontejnerů a jiných svozových prostředků na dané místo a čas. Výhodou je nižší investiční náročnost pro obec, nevýhodou možnost odložit odpad v předem stanovených termínech, zpravidla to bývá 2x ročně. (Vrbová a kol., 2009)

Další činností v nakládání s odpady je jejich úprava. Během **úpravy odpadů** dochází ke změně jejich fyzických, biologických nebo fyzikálních vlastností s cílem usnadnit jejich dopravu, využití a odstranění. Úprava odpadů znamená i jejich **třídění**, kdy dochází k oddělení odpadů podle druhu a kategorie s cílem zjednodušit jejich následné zpracování. Odpad z obcí se sváží do třídící linky, kde je roztríděn podle poptávky na trhu druhotných surovin. Nejčastěji se na třídících linkách dotřídí papír a plasty. (Kizlink, 2014)

Nejvíce žádoucí možností při nakládání s odpady je jejich **využití**. Využití odpadů představuje činnosti, které vedou k jejich znovu zhodnocení a dělí se do dvou kategorií: využití materiálu a využití energie. Materiálové využití odpadů zahrnuje recyklaci a kompostování. Recyklace je způsob, kdy jsou odpady znovu použity a zpracovány na výrobky, materiál nebo látky. Kompostování je způsob využití bioodpadu přeměnou na kompost. Odpad je využíván i jako zdroj energie, tedy palivo nebo jako prostředek pro vytvoření energie. Pro nakládání s odpady lze použít i způsob **spalování**. Spalování je prováděno ve spalovně odpadů určených k energetickému využití odpadu, kde dochází spálením odpadu k produkci tepelné energie. (Janíčková, 2012)

Skládkování odpadu je nejstarší a nejrozšířenější způsob nakládání s odpadem. Při skládkování dochází k permanentnímu uložení odpadu na skládku. Skládky jsou podle druhu skladovaných odpadů rozděleny na skládky pro nebezpečný odpad, pro ostatní odpad a pro interní odpad. Původce odpadu platí za uložení odpadu na skládce, výše poplatku za skládkování je stanovena zákonem o odpadech. Poplatek představuje ekonomický nástroj státu, který znevýhodňuje skládkování proti ostatním způsobům nakládání s odpady. (Vrbová a kol., 2009)

Obr. 2.2 Nakládání s komunálním odpadem v České republice v roce 2017 (v %)

Zdroj: Český statistický úřad, 2018, vlastní zpracování.

Jak zachycuje obrázek 2.2, v roce 2017 skončilo v České republice na skládkách 49 % komunálního odpadu, skládkování je tak nejrozšířenější způsob nakládání s komunálním odpadem. Druhým nejpoužívanějším způsobem je recyklace, kdy v roce 2017 bylo tímto způsobem naloženo se 27 % komunálního odpadu. Naopak pouhých 7 % komunálního odpadu bylo využito na kompostování, což je také zapříčiněno tím, že kompostování se týká pouze bioodpadu. Vzhledem k tomu, že od roku 2024 bude zakázáno skládkování směsného komunálního odpadu, bude muset dojít ke změně v nakládání s komunálním odpadem.

3. CHARAKTERISTIKA A ANALÝZA ODPADOVÉHO HOSPODÁŘSTVÍ OBCÍ OLOMOUCKÉHO KRAJE

V této kapitole diplomové práce bude představen Plán odpadového hospodářství Olomouckého kraje. Dále budou popsány a charakterizovány obce s rozšířenou působností v Olomouckém kraji podle obecných ukazatelů a ukazatelů týkajících se životního prostředí a odpadového hospodářství. V rámci této kapitoly je provedena analýza odpadového hospodářství ORP Olomouckého kraje. Poslední část je věnována analýze rozpočtů obcí s rozšířenou působností dle druhového třídění.

Olomoucký kraj je jedním ze 14 vyšších územních samosprávných celků v České republice, rozprostírá se ve střední části Moravy a zasahuje i do její severní části. Se svou rozlohou 5 267 km² se řadí k menším regionům. Počet obyvatel Olomouckého kraje se pohybuje okolo 632 000, a je tak šestý nejlidnatější kraj v České republice. Průměrná hustota zalidnění je 121,1 obyvatel/km², přičemž se hustota v rámci kraje v jeho jednotlivých částech liší. (Olomoucký kraj, 2019a)

Z územního hlediska spadá Olomoucký kraj spolu se Zlínským krajem do regionu soudržnosti NUTS II – Střední Morava. Dále se Olomoucký kraj člení do 5 okresů, kterými jsou Olomouc, Prostějov, Přerov, Jeseník a Šumperk. Správním centrem je statutární město Olomouc. Celkem se v Olomouckém kraji nachází 402 obcí, z nichž je celkem 13 obcí s rozšířenou působností. Mezi obce s rozšířenou působností v Olomouckém kraji patří Olomouc, Prostějov, Přerov, Šumperk, Jeseník, Hranice, Zábřeh, Litovel, Šternberk, Uničov, Mohelnice, Lipník nad Bečvou a Konice. Jejich územní umístění v rámci kraje znázorňuje následující obrázek 3.1. (RIS, 2019)

Obr. 3.1 Obce s rozšířenou působností v Olomouckém kraji

Zdroj: RIS, 2019.

3.1 Odpadové hospodářství v Olomouckém kraji

Plánování v oblasti odpadového hospodářství prošlo v Olomouckém kraji historickým vývojem, který je provázán a směřován vývojem na národní a legislativní úrovni. V roce 1998 nabyl účinnost zákon o odpadech, který stanovil povinnost zpracovávat koncepci odpadového hospodářství České republiky a jednotlivých krajů. Koncepce odpadového hospodářství České republiky byla vytvořena v roce 1999, na to pak Olomoucký kraj navázal vytvořením své koncepce odpadového hospodářství v roce 2003. V témže roce byl zpracován Plán odpadového hospodářství České republiky, který se stal východiskem pro vytvoření Plánu odpadového hospodářství Olomouckého kraje (dále jen POH OK) v roce 2004. Závazná část POH OK byla stanovena obecně závaznou vyhláškou Olomouckého kraje v roce 2004.

V roce 2015 probíhala příprava následujícího POH OK, který vymezuje činnost v odpadovém hospodářství v Olomouckém kraji pro léta 2016-2025 a navazuje na POH OK z roku 2004. Rok 2015 byl přípravným rokem a není součástí doby platnosti žádného POH OK. Tyto plány představují nástroj k zajištění trvale udržitelného a ekonomicky únosného systému hospodaření s odpady na území Olomouckého kraje. Jsou to dlouhodobé strategie určující hlavní směr nakládání s odpady, které jsou závazné pro všechny původce odpadů v kraji, zejména pro obce, jelikož značná část zákonných cílů je zaměřena na oblast komunálního odpadu. Obce musí při tvorbě svého plánu odpadového hospodářství vycházet z POH OK. (Olomoucký kraj, 2019b)

POH OK je rozdělen do 3 částí: úvodní, závazné a směrné. Úvodní část obsahuje základní informace o působnosti, platnosti, struktuře POH OK a demografické a geografické informace o situaci v Olomouckém kraji. Dále poskytuje přehled o dosavadním vývoji způsobu nakládání s odpady a dalších činnostech, které mají vliv na hospodaření s odpady. Závazná část obsahuje cíle a opatření pro předcházení vzniku odpadů. Směrná část podává přehled nástrojů pro splnění stanovených cílů.

POH OK s působností do konce roku 2014 byl schválen obecně závaznou vyhláškou Olomouckého kraje v roce 2004. Stanovil následující opatření, kterých mělo být v oblasti komunálních odpadů dosaženo. Soustavu opatření a jejich dosažení znázorňuje následující tabulka 3.1. Jediné opatření, které bylo splněno, je zpracování Plánu odpadového hospodářství původců komunálních odpadů, 3 úkoly byly plněny průběžně, 1 úkol byl splněn částečně a 1 úkol byl nehodnocen. Z tabulky vyplývá, že plnění POH OK dosáhlo dobré úrovně a stanovené úkoly byly splněny.

Tab. 3.1 Vyhodnocení plnění POH Olomouckého kraje 2004-2014

OPATŘENÍ	STAV PLNĚNÍ
Zpracování Plánu odpadového hospodářství původců komunálních odpadů	Úkol splněn
Výchova a vzdělávání občanů v oblasti odpadového hospodářství	Úkol plněn průběžně
Rozvoj separace materiálově využitelných složek a nebezpečných složek komunálních odpadů	Úkol plněn průběžně
Integrovaný systém nakládání s komunálními odpady a jeho provoz	Úkol plněn průběžně
Nakládání se separovaným biologickým rozložitelným komunálním odpadem	Úkol plněn částečně
Zpracování výstupů z Realizačních programů České republiky do Plánu odpadového hospodářství	Úkol nehodnocen

Zdroj: Olomoucký kraj, 2015, vlastní zpracování.

POH OK na léta 2014-2025, jeho závazná část, stanovuje cíle, opatření, a zásady pro předcházení vzniku odpadů a pro nakládání s vybranými druhy odpadů. Tyto cíle, opatření a zásady vychází z analytické části POH OK a ze závazné části POH ČR. Závazná část POH OK je výchozím podkladem pro zpracování plánů odpadového hospodářství obcí a pro rozhodování příslušných správních úřadů.

POH OK stanovuje v oblasti komunálních odpadů tyto krajské cíle vyplývající z celorepublikových cílů:

- 1) do roku 2015 zavést tříděný sběr minimálně pro odpady z papírů, plastů, skla a kovů,
- 2) do roku 2020 zvýšit nejméně na 50 % hmotnosti celkovou úroveň přípravy k opětovnému použití a recyklaci alespoň u odpadů z materiálů jako je papír, plast, kov, sklo, pocházejících z domácností, a případně odpady jiného původu, pokud jsou tyto odpady podobné odpadům z domácností,
- 3) zvyšování informovanosti o obecním a krajském systému pro nakládání s komunálními odpady.

Pro všechny 3 cíle stanovuje POH OK konkrétní opatření, nositele odpovědnosti, cílovou hodnotu, které má být dosaženo a způsob stanovení. Opatření směřující k dosažení **cíle č. 1** jsou zaměřeny především na legislativní zakotvení povinností a podmínek tříděného sběru komunálních odpadů v obecně závazné vyhlášce obce, dále na zavedení tříděného sběru i v rámci meziobecní spolupráce, důsledné kontrole dodržování hierarchie nakládání s odpady a průběžném vyhodnocování systému nakládání s komunálními odpady na obecní a regionální úrovni.

Mezi opatření pro **cíl č. 2** patří zařazování tříděného odpadu získaného v rámci odděleného sběru v obcích, jako komunální odpady (s obsahem obalové složky), tj. skupinu 20 Katalogu odpadů, ve všech částech sběrného systému. Dále na úrovni obce informovat jednou ročně občany a ostatní účastníky obecního systému nakládání s komunálními odpady o způsobech

a rozsahu odděleného sběru komunálních odpadů, využití a odstranění komunálních odpadů a o nakládání s dalšími odpady v rámci obecního systému a průběžně vyhodnocovat obecní systém pro nakládání s komunálními odpady a jeho kapacitní možnosti a navrhopat opatření k jeho zlepšení.

Opatření ohledně informování občanů v oblasti komunálního odpadu spadá i pod **cíl č. 3**. Dalším opatřením je povinnost minimálně jednou ročně zveřejnit kvantifikované výsledky odpadového hospodářství obce. Na úrovni kraje je stanoveno dále realizovat dlouhodobou komunikační kampaň zaměřenou na správné nakládání s odpady pro širokou veřejnost a zajistit pravidelné informování obcí o regionálním systému nakládání s komunálním odpadem založeném na principech hierarchie nakládání s odpady.

Nositele odpovědnosti, cílovou hodnotu a způsob stanovení pro jednotlivé cíle vymezuje následující tabulka 3.2.

Tab. 3.2 Specifikace krajských cílů v oblasti komunálních odpadů

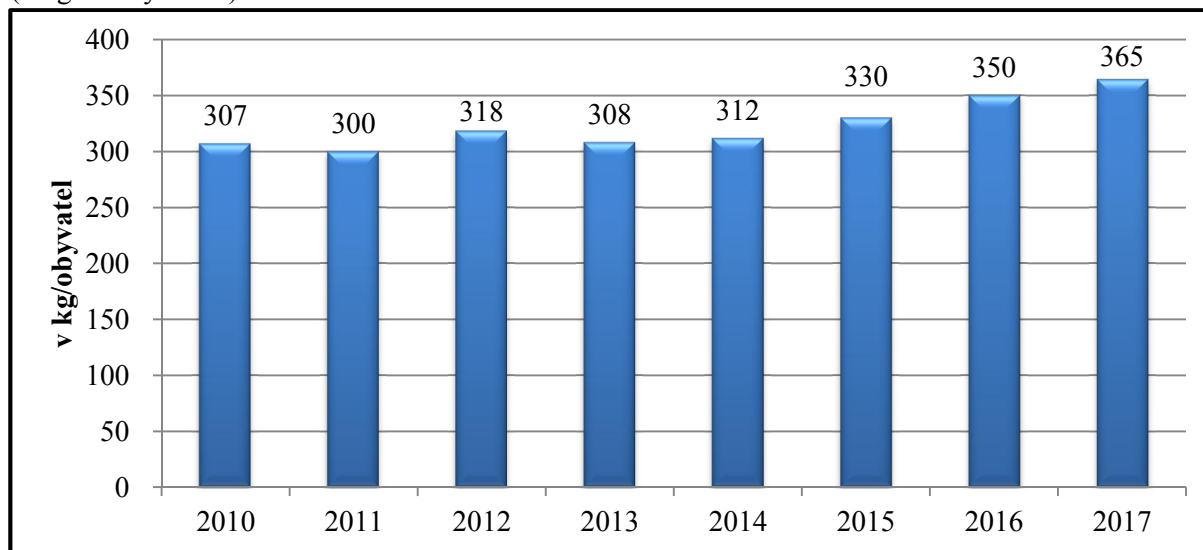
CÍL/SPECIFIKACE	NOSITELÉ ODPOVĚDNOSTI	CÍLOVÁ HODNOTA	ZPŮSOB STANOVENÍ
CÍL č. 1	obce	100 % obcí	zajišťovací šetření u obcí, použití datových zdrojů (AOS, MŽP)
CÍL č. 2	obce, kraj	2016 - 46 % 2018 - 48 % 2020 - 50 %	podíl výskytu papíru, plastu, kovu a skla v komunálním odpadu původem z obcí a množství odděleně sebraných odpadů papíru
CÍL č. 3	obce, kraj	100 % obcí, kraj celoplošně	realizace seminářů a dalších osvětových akcí

Zdroj: Olomoucký kraj, 2015, vlastní zpracování.

Problematika odpadového hospodářství v Olomouckém kraji není řešena pouze na úrovni POH OK, ale vznikají zde i jiné iniciativy, které tuto problematiku řeší. Jedná se například o vytvoření spolku **Odpady Olomouckého kraje, z. s.**, který byl založen v roce 2015. Posláním spolku je vytvoření podmínek pro předcházení vzniku odpadu a zajištění efektivního nakládání s komunálním odpadem členy spolku. Cílem spolku je vytvoření smysluplného logistického systému a hledání nejefektivnějších možností pro využití zbytkového směsného komunálního odpadu. Spolek čítá 148 obcí, což je zhruba 1/3 všech obcí Olomouckého kraje a ve spolku je zastoupených 440 000 obyvatel Olomouckého kraje z celkových 633 000. Snahou spolku je dosažení plného počtu všech obcí Olomouckého kraje.

Celková **produkce komunálního odpadu** v Olomouckém kraji na 1 obyvatele má ve sledovaném období rostoucí trend, k poklesu proti předešlému roku došlo pouze v letech 2011 a 2013, jak zachycuje obrázek 3.2. V prvním sledovaném roce dosáhl objem produkce komunálního odpadu 307 kg na obyvatele, následující rok byl zaznamenán pokles na minimum ve sledovaném období, a to na 300 kg na obyvatele. V roce 2012 došlo k nárůstu objemu produkce komunálního odpadu o 18 kg proti předcházejícímu roku.

Obr. 3.2 Vývoj produkce komunálního odpadu v Olomouckém kraji v letech 2010-2017
(v kg na obyvatele)

Zdroj: Český statistický úřad, 2018, vlastní zpracování.

Od roku 2014 docházelo meziročně k růstu objemu produkce komunálního odpadu v průměru o 17 kg na obyvatele a tento růst dosáhl svého maxima v roce 2017 s objemem produkce komunálního odpadu 365 kg na obyvatele. V tomto roce dosáhl Olomoucký kraj 10. místo v objemu produkce komunálního odpadu ve srovnání s ostatními kraji České republiky, a řadí se tak mezi kraje s vyšší produkcí komunálního odpadu na obyvatele.

3.2 Charakteristika obcí s rozšířenou působností v Olomouckém kraji

V Olomouckém kraji se nachází celkem 13 obcí s rozšířenou působností, které představují vybraný soubor pro analýzu této diplomové práce. Jejich obecnou charakteristiku pomocí vybraných ukazatelů znázorňuje následující tabulka 3.3.

Největší obcí s rozšířenou působností (dále jen ORP) je v Olomouckém kraji statutární město **Olomouc**, které je zároveň město krajské. Olomouc je 6. největší město v České republice, které v minulosti bývalo hlavním městem Moravy. Nachází se v jihovýchodní části Olomouckého kraje v nivě řeky Moravy. V současnosti (2019) je sídlem Univerzity Palackého, arcibiskupství a Moravské filharmonie. Správní obvod ORP Olomouc se rozkládá na jihovýchodě Olomouckého kraje a čítá celkem 45 obcí. (Olomouc, 2019)

Prostějov je statutární město, které se nachází v severní části Hornomoravského úvalu, leží 15 km jihozápadně od Olomouce a je na 25. příčce mezi největšími městy České republiky. Prostějov je se svou dobře ekonomicky rozvinutou základnou sídlem mnoha podniků působících ve strojírenském, potravinářském a textilním průmyslu. Správní obvod ORP Prostějov se nachází na jihozápadě Olomouckého kraje a řadí se mezi největší správní obvody v Olomouckém kraji se 76 obcemi. (Prostějov, 2019)

Přerov je statutární město ležící na obou březích řeky Bečvy zhruba 25 km jihovýchodně od Olomouce. Přerov obsadil 26. příčku ve velikosti měst České republiky za Prostějovem. Historie města sahá až do pravěku, což bylo potvrzeno archeologickými nálezy v oblasti Předmostí. Správní obvod ORP Přerov je situovaný na jihu Olomouckého kraje a co do počtu obcí se s 50 obcemi řadí mezi druhý největší správní obvod. (Přerov, 2019)

Šumperk je označován díky své poloze jako Brána Jeseníků, nachází se v údolí řeky Desné na severu Moravy 50 km severozápadně od Olomouce, je chráněn ze severu Jesenickými hřebeny. Šumperk uzavírá posledních 40 největších měst České republiky. Správní obvod ORP Šumperk má čtvrtý největší počet obcí, a to 36. (Šumperk, 2019)

Hranice se nachází ve východní části Olomouckého kraje a leží na pravém břehu řeky Bečvy zhruba 50 km východně od Olomouce. Hranice jakožto 69. největší město v České republice jsou světově známé především díky Hranické propasti Macůška, což je nejhlubší zatopená jeskyně světa. Správní obvod ORP Hranice zahrnuje 31 obcí. (Hranice, 2019)

Šternberk leží 16 km severně od Olomouce v oblasti Jeseníků. Řadí se na předposlední příčce mezi 100 největších měst České republiky. Patří mezi menší správní obvody Olomouckého kraje podle počtu obcí, celkem pod správní obvod ORP Šternberk spadá 21 obcí. (Šternberk, 2019)

Zábřeh leží na severozápadě Moravy v předhůří Jeseníků zhruba 50 km od Olomouce na řece Moravská Sázava a díky své poloze je významným bodem železničního koridoru spojujícího východní a západní část republiky. Je 96. největší město České republiky. Správní obvod ORP Zábřeh čítá celkem 28 obcí, a je tak šestým největším správním obvodem Olomouckého kraje. (Zábřeh, 2019)

Jeseník je lázeňské město ležící mezi Jeseníky a Rychlebskými horami 100 km severně od Olomouce. Jeseník se neřadí mezi 100 největších měst České republiky, zaujímá až 117. příčku. Nachází se zde Priessnitzovy léčebné lázně, které se pyšní nejčistším vzduchem ve střední Evropě. Ve správním obvodě ORP Jeseník se nachází 24 obcí. (Jeseník, 2019)

Uničov leží 22 km severozápadně od Olomouce na přechodu Hané a Hrubého Jeseníku. Jakožto bývalé královské město má významnou historickou tradici. Uničov je v pořadí 115. největší město České republiky. Správní obvod ORP Uničov je co do počtu obcí nejmenším správním obvodem v Olomouckém kraji, nachází se zde celkem 10 obcí. (Uničov, 2019)

Litovel se nachází v Hornomoravském úvalu v údolí řeky Moravy. Litovel bývá označována jako Hanácké Benátky z toho důvodu, že městem protéká 6 ramen řeky Moravy. Litovel je 133. největší město České republiky. Správní obvod ORP Litovel zahrnuje 20 obcí. (Litovel, 2019)

Mohelnice se nachází v údolí obklopeném Hrubým Jeseníkem a Zábřežskou vrchovinou, je významným dopravním uzlem mezi Olomoucí a Hradcem Králové, dále směrem na Jeseník a Polsko. Mohelnice se řadí na 141. příčce mezi 150 největších měst České republiky. Správní obvod ORP Mohelnice leží na západě Olomouckého kraje a spolu se správním obvodem ORP Lipník nad Bečvou je se 14 obcemi druhý nejmenší správní obvod Olomouckého kraje. (Mohelnice, 2019)

Lipník nad Bečvou leží v Moravské bráně pod Hostýnskými vrchy, kde se nachází i nedaleký hrad Helfštýn. V minulosti zde vedla důležitá obchodní stezka, tzv. Jantarová cesta, i v dnešní době má Lipník nad Bečvou ideální polohu z hlediska dopravní obslužnosti. Nachází se zhruba 30 km východně od Olomouce a je 164. největší město v České republice. Správní obvod ORP Lipník nad Bečvou je, jak již bylo zmíněno, podle počtu obyvatel druhý nejmenší správní obvod Olomouckého kraje. (Lipník nad Bečvou, 2019)

Konice je situována v severním cípu Dražanské vrchoviny zhruba 30 km západně od Olomouce. Je nejmenší ORP v Olomouckém kraji a v rámci České republiky zaujímá

423. místo ve velikosti měst. Správní obvod ORP Konice přesto, že jde o nejmenší ORP podle obyvatel, není nejmenší podle počtu obcí. Celkem spadá pod tento správní obvod 21 obcí. (Konice, 2019)

Podle počtu obyvatel je největší ORP v Olomouckém kraji statutární město Olomouc se 100 494 obyvateli, dosahuje tedy z vybraného souboru obcí maximum, viz tab. 3.3. Minimum v počtu obyvatel dosahuje Konice, která má 50x méně obyvatel než Olomouc. I přes to, že má Konice pouze 2 803 obyvatel, je obcí s rozšířenou působností z toho důvodu, že z určitých míst správního obvodu Konice je velká dojezdová vzdálenost do okolních obcí s rozšířenou působností. Mezi ORP, jejichž počet obyvatel přesahuje 43 000, patří Prostějov a Přerov a pouze Šumperk dosahuje hranice 26 000 obyvatel. V dalších ORP je počet obyvatel pod hranicí 20 000, kdy těsně pod ní jsou Hranice s 18 213 obyvateli. Počet obyvatel ve Šternberku a Zábřehu se pohybuje okolo 13 000 a v Uničově a Jeseníku okolo 11 000. Druhou nejmenší ORP podle tohoto ukazatele je Lipník nad Bečvou, kde žije celkem 8 047 obyvatel. (Český statistický úřad, 2018)

Tab. 3.3 Charakteristika ORP Olomouckého kraje podle obecných ukazatelů

ORP/ UKAZATEL	POČET OBYVATEL (k 31. 12. 2017)	PRŮMĚRNÝ VĚK OBYVATEL (k 31. 12. 2017)	KAT. VÝMĚRA (v km ²)	HUSTOTA OSÍDLENÍ	PODÍL NEZ. OSOB (k 31. 12. 2018 v %)
OLOMOUC	100 494	42,4	103	976	3,00
PROSTĚJOV	43 798	43,4	39	1123	2,51
PŘEROV	43 565	44,3	58	751	5,15
ŠUMPERK	26 151	44,2	28	933	3,57
JESENÍK	11 271	44,5	38	296	3,92
HRANICE	18 213	42,7	50	364	2,13
ZÁBŘEH	13 666	43,1	35	390	3,71
LITOVEL	9 866	43,1	46	214	1,59
ŠTERNBERK	13 481	42,8	49	275	3,12
UNIČOV	11 396	43,7	48	237	3,25
MOHELNICE	9 223	42,9	46	200	4,26
LIPNÍK n/B	8 047	42,4	31	260	4,27
KONICE	2 803	43,1	25	112	2,94
Ø	23 998	43	46	472	3,30
SM. ODCHYLKA	25 305	0,7	19	331	1,00

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování.

Olomoucký kraj měl k 31. 12. 2017 celkem 633 178 obyvatel. V ORP Olomouckého kraje bydlí 311 974 obyvatel, což znamená, že 49,3 % obyvatel Olomouckého kraje bydlí v těchto 13 ORP. Pokud srovnáme počet obyvatel ORP Olomouckého kraje a České republiky, představují obyvatelé ORP Olomouckého kraje 2,9 % obyvatel České republiky. V průměru dosahuje počet obyvatel jednotlivých ORP Olomouckého kraje 23 998. Směrodatná odchylka, která určuje, jak moc jsou hodnoty odchýleny od jejich průměru, je 25 305 obyvatel. Směrodatná odchylka je zde vysoká a značí, že soubor vybraných obcí je co do počtu obyvatel velmi rozdílný.

Průměrný věk obyvatel ORP Olomouckého kraje znázorňuje tabulka 3.3, ze které vyplývá, že rozdíly mezi jednotlivými ORP nejsou razantní. Průměrný věk ve všech ORP dosahuje 43 let a směrodatná odchylka 0,7. Nejvyšší průměrný věk je v Jeseníku, a to 44,5 let. Naopak nejnižší průměrný věk je v Lipníku nad Bečvou, a to 42,4 let. Rozdíl mezi nejvyšším a nejnižším průměrným věkem je 2,1 let. Průměrný věk obyvatel v Olomouckém kraji je 42,6 let, což je o 0,4 méně, než průměrný věk za ORP Olomouckého kraje. Vůči průměrnému věku v České republice je o 0,8 vyšší.

Z tabulky 3.3 lze vyčíst i katastrální výměru a hustotu osídlení ORP Olomouckého kraje. Největší katastrální výměry 103 km² dosahuje Olomouc. Nejmenší ORP podle katastrální výměry je Konice s 25 km², ta dosahuje i nejmenší hustoty osídlení. Naopak nejvyšší hustota osídlení nenáleží Olomouci, ale Prostějovu s 1 123 obyvateli na km². Katastrální výměra ORP je v průměru 46 km² a směrodatná odchylka 19. Olomoucký kraj má celkovou rozlohu 5 267 km², to znamená, že všechny ORP zaujímají se svými 596 km² pouze 11,3 % jeho území a pouze 0,8 % území České republiky.

V průměru žije na 1 km² v ORP 472 osob, jelikož dosahuje směrodatná odchylka hodnoty 331, jsou mezi jednotlivými ORP značné rozdíly. Rozdíl nastává i tehdy, pokud hustotu osídlení srovnáme s hodnotami za Olomoucký kraj a Českou republiku. Za Olomoucký kraj dosahuje průměrná hustota osídlení 121 obyvatel na km², což je o téměř 351 obyvatel na km² méně než v průměru za ORP. Vůči České republice, která má průměrnou hustotu osídlení 134 obyvatel na km², je rozdíl 338 obyvatel na km².

V průměru je podíl nezaměstnaných osob v ORP Olomouckého kraje 3,30 %. Nejvyšší podíl nezaměstnaných osob vykazuje Přerov s 5,15 %. Na druhé straně škály stojí Litovel, podíl nezaměstnaných osob zde dosahuje 1,59 %. ORP dosahují v průměru nižší hodnoty podílu nezaměstnaných osob než je průměr za celý Olomoucký kraj (4,30 %), ale i za Českou republiku (3,80 %)

Charakteristiku obcí s rozšířenou působností pomocí vybraných ukazatelů zaměřených na odpadové hospodářství znázorňuje následující tabulka č. 3.4. Odpadové hospodářství v obcích tvoří především činnosti jako je sběr, přeprava, třídění, využívání a odstraňování komunálního odpadu. V rámci Olomouckého kraje provádí plánování odpadového hospodářství pomocí POH celkem 8 ORP, což je 62 %. Východiskem pro tvorbu POH pro jednotlivé ORP byl POH OK. Mezi ORP, které pro plánování své činnosti v odpadovém hospodářství nevyužívají POH, patří Hranice, Šternberk, Mohelnice, Lipník nad Bečvou a Konice. Dalším ukazatelem charakterizujícím ORP v Olomouckém kraji je způsob zpoplatnění komunálního odpadu. Obce si mohou vybrat z 3 výše popsaných způsobů zpoplatnění komunálního odpadu. Všechny ORP Olomouckého kraje mají obecně závaznou vyhláškou zavedený místní poplatek za komunální odpad. Výše sazby se v jednotlivých ORP na obyvatele liší. Její vývoj a výše je popsána v závěru této podkapitoly.

Tab. 3.4 Charakteristika ORP Olomouckého kraje podle vybraných ukazatelů

ORP/ UKAZATEL	PLÁN OH	ZPOP. KO	SVOZOVÁ FIRMA	SD	NAKLÁDÁNÍ SE SKO	SBĚR NS SKO
OLOMOUC	Ano	PKO	TSMO	2	Odvoz do SAKO Brno, skládkování	Sběrné dvory, sběrová sobota
PROSTĚJOV	Ano	PKO	FCC Prostějov, s.r.o.	2	Odvoz do SAKO Brno, skládkování	Sběrné dvory, sběrová sobota
PŘEROV	Ano	PKO	Technické služby města Přerova s.r.o.	2	Skládkování	Sběrné dvory, mobilní sběr
ŠUMPERK	Ano	PKO	Suez a.s.	2	Skládkování	Sběrné dvory
JESENÍK	Ano	PKO	Technické služby Jeseník, a.s.	2	Skládkování	Sběrné dvory
HRANICE	Ne	PKO	Ekoltes Hranice, a.s.	1	Skládkování	Sběrné dvory, mobilní sběr
ZÁBŘEH	Ano	PKO	EKO servis Zábřeh s.r.o.	1	Skládkování	Sběrný dvůr, sběrné místo
LITOVEL	Ano	PKO	FCC Litovel s.r.o.	1	Odvoz do SAKO Brno, skládkování	Sběrný dvůr
ŠTERNBERK	Ne	PKO	Marius Pedersen	1	Skládkování	Sběrný dvůr
UNIČOV	Ano	PKO	EKO-UNIMED s.r.o.	1	Skládkování	Sběrný dvůr, mobilní sběr
MOHELNICE	Ne	PKO	AVE CZ odpadové hospodářství s.r.o.	1	Skládkování	Sběrný dvůr
LIPNÍK n/B	Ne	PKO	Technické služby Lipník nad Bečvou	1	Skládkování	Sběrný dvůr
KONICE	Ne	PKO	FCC Litovel s.r.o.	1	Skládkování	Sběrný dvůr

Zdroj: Interní dokumenty ORP Olomouckého kraje, vlastní zpracování.

Provoz systému pro nakládání s komunálními odpady zabezpečují v jednotlivých ORP rozdílné svozové firmy, které jsou zachyceny v tabulce 3.4. Tyto svozové firmy rozmisťují sběrné nádoby na vytríděné složky odpadů a nádoby na směsný komunální odpad a zabezpečují jejich svoz, dále zajišťují provoz sběrných dvorů a mobilní svoz nebezpečného

odpadu. Pouze ve 2 ORP působí stejná svozová firma, a to v Litovli a v Konici, jde o FCC Litovel s.r.o.

Způsob nakládání se směsným komunálním odpadem, který v jednotlivých ORP převažuje, je skládkování. Skládkování je používáno jako primární způsob pro nakládání s komunálním odpadem v 10 ORP. Olomouc, Prostějov a Litovel zajišťují nakládání se směsným komunálním odpadem odvozem do SAKO Brno, kde je energeticky využit. Pouze v případě odstávek nebo provozních problémů je odpad skládkován. Odvoz směsného komunálního odpadu mimo Olomoucký kraj probíhá z toho důvodu, že se zde nenachází žádné zařízení tohoto typu pro nakládání se směsným komunálním odpadem. Nebezpečné složky komunálního odpadu jsou ve všech ORP vybírány ve sběrných dvorech nebo pomocí mobilního sběru. Ne všechny ORP zajišťují mobilní sběr. Nejčastěji mají ORP pouze 1 sběrný dvůr, kromě Olomouce, Prostějova, Přerova, Šumperku a Jeseníku. Tyto ORP mají 2 sběrné dvory.

Jak již bylo zmíněno výše, všechny ORP v Olomouckém kraji mají systém nakládání s komunálním odpadem zpoplatněný místním poplatkem za komunální odpad. Jeho vývoj v jednotlivých ORP za sledované období 2010-2017 znázorňuje tabulka 3.5.

Tab. 3.5 Vývoj sazby místního poplatku za komunální odpad v ORP Olomouckého kraje v letech 2010-2017 (v Kč na obyvatele)

ORP/SAZBA (v Kč na obyvatele)	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Ø ZA ORP
OLOMOUC	492	492	492	660	660	660	660	660	597
PROSTĚJOV	492	492	492	600	600	600	600	600	560
PŘEROV	500	500	500	650	650	650	650	650	594
ŠUMPERK	492	492	612	612	612	612	612	612	582
JESENÍK	492	500	500	708	708	600	600	600	589
HRANICE	492	492	492	600	600	600	600	600	560
ZÁBŘEH	500	500	500	500	500	500	500	500	500
LITOVEL	480	500	500	500	500	500	500	500	498
ŠTERNBERK	500	500	500	600	600	550	550	550	544
UNIČOV	384	384	384	384	384	384	384	384	384
MOHELNICE	492	432	408	600	600	600	600	600	542
LIPNÍK n/B	500	500	500	540	540	540	623	623	546
KONICE	470	470	490	540	540	540	590	590	529
Ø za rok	484	481	490	576	576	564	575	575	540

Zdroj: E-mailová komunikace s ORP Olomouckého kraje, vlastní zpracování.

Na začátku sledovaného období v roce 2010 byl místní poplatek za komunální odpad nejnižší v Uničově, kdy byl stanoven na 384 Kč. Přerov, Zábřeh a Šternberk měli v tomto roce místní poplatek stanoven nejvýše, a to na 500 Kč. Vůbec nejvyšší místní poplatek byl zaveden v Jeseníku v letech 2013 a 2014 stejnou částkou 708 Kč. V průměru ve všech ORP za celé sledované období dosahoval místní poplatek částky 540 Kč. Této částky na konci sledovaného období nedosáhl Zábřeh, Litovel a Uničov. Zábřeh a Uničov pak v průběhu sledovaného období nezvýšili místní poplatek za komunální odpad a byl ve všech letech stejný, v Zábřehu byl stanoven na 500 Kč a v Uničově na 384 Kč. Na konci sledovaného období došlo ke zvýšení místního poplatku ve všech ORP vůči začátku. K největšímu nárůstu místního poplatku došlo v Olomouci, kdy proti roku 2010 byl místní poplatek v roce 2017 zvýšen o 168 Kč. K nejnižšímu zvýšení místního poplatku došlo v Litovli o 20 Kč. V průměru nárůst místního poplatku dosáhl 91 Kč. Na konci sledovaného období v roce 2017 se místní poplatek pohyboval v rozmezí od 384 Kč do 660 Kč. Nejvyšší hranice místního poplatku byla zavedena pouze v Olomouci a těsně pod ní s výší 650 Kč byl Přerov, následně Lipník nad Bečvou s 623 Kč a Šumperk s 612 Kč. Místní poplatek byl stanoven v roce 2017 ve výši 600 Kč v Prostějově, Jeseníku, Hranicích a v Mohelnici. V Zábřehu, Litovli, Šternberku a Konici se místní poplatek v tomto roce pohyboval v rozmezí od 500 do 600 Kč. Nejnižší částky dosáhl místní poplatek na konci sledovaného období v Uničově.

Místní poplatek za komunální odpad byl za sledované období v průměru nejvyšší v Olomouci a dosahoval v průměru částky 597 Kč. Již bylo zmíněno, že v průměru ve všech ORP za celé sledované období dosahoval místní poplatek částky 540 Kč, tuto částku přesáhlo 9 ORP. Pouze v Zábřehu, Litovli, Uničově a Konici nepřesáhl místní poplatek tuto průměrnou hranici a v Litovli a v Uničově byl průměr pod hranicí 500 Kč, přičemž v Uničově byl průměr nejnižší, a to 384 Kč.

V rámci sledovaného období byl místní poplatek za všechny ORP v průměru nejvyšší v letech 2013 a 2014, kdy dosahoval částky 576 Kč. Vůbec nejnižší byl v druhém roce sledovaného období, tehdy se v ORP Olomouckého kraje v průměru platilo na osobu 481 Kč. Přesto se však nad tuto částku v roce 2011 dostalo 10 ORP a pouze v Uničově, Mohelnici a Konici byl místní poplatek nižší, než byl průměr všech ORP v tomto roce. V letech 2011 a v 2015 došlo ke snížení průměrné výše místního poplatku proti předcházejícímu roku, jinak je ve všech letech vykazována rostoucí tendence. Na konci sledovaného období dosahoval v průměru místní poplatek 575 Kč, i v tomto roce však 9 ORP stanovilo místní poplatek nad tímto průměrem.

3.3 Vývoj produkce komunálního odpadu v obcích s rozšířenou působností v Olomouckém kraji

Objem produkce komunálního odpadu v ORP Olomouckého kraje zachycuje tabulka 3.6. V průměru měla nejvyšší objem produkce KO Olomouc, zde se pohyboval okolo 28 417 tun, což je vzhledem k nejvyššímu počtu obyvatel očekávané. Naopak nejnižší objem produkce vykázala Konice, zde dosáhl průměrný objem produkce KO za sledované období 1 018 tun.

Průměrný objem produkce KO na 1 obyvatele byl za celé sledované období nejvyšší v Jeseníku, zde vystoupal na 435 kg na 1 obyvatele. Přesto, že došlo v Jeseníku k poklesu produkce KO od začátku sledovaného období na jeho konci o 1/3 z 608 na 422 kg na 1 obyvatele, vykázal Jeseník během sledovaného období 4x nejvyšší objem produkce za všechny ORP. Nejnižšího průměrného objemu produkce KO dosáhla Olomouc, a to 284 kg, což je o 34 % méně než v Jeseníku. Olomouc měla nejnižší objem produkce KO 5x za celé sledované období. Průměrný objem produkce všech ORP za celé sledované období činil 355 kg na 1 obyvatele. Nad tuto hodnotu se dostal Přerov, Jeseník, Hranice, Zábřeh, Uničov, Mohelnice, Lipník nad Bečvou a Konice, což je polovina sledovaných ORP. Pod hodnotu 300 kg na 1 obyvatele se dostala pouze Olomouc.

Tab. 3.6 Vývoj produkce komunálního odpadu v ORP Olomouckého kraje v letech 2010-2017 (v kg na obyvatele) a průměrný objem produkce komunálních odpadů za ORP (v tunách)

ORP/KO	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Ø za ORP	Ø za ORP v tunách
OLOMOUC	293	283	278	276	280	277	291	297	284	28 417
PROSTĚJOV	349	341	326	332	323	321	336	352	335	14 810
PŘEROV	389	446	382	334	313	323	329	330	356	15 846
ŠUMPERK	325	322	332	317	323	332	320	345	327	8 733
JESENÍK	608	324	477	330	467	461	393	422	435	5 061
HRANICE	395	427	327	400	439	429	442	396	407	7 556
ZÁBŘEH	412	382	407	350	372	372	396	405	387	5 350
LITOVEL	261	300	300	282	289	296	318	336	298	2 949
ŠTERNBERK	335	389	316	284	279	238	288	363	312	4 222
UNIČOV	447	439	372	341	317	315	317	326	359	4 187
MOHELNICE	327	373	398	345	354	380	384	353	364	3 412
LIPNÍK n/B	481	378	366	336	340	339	366	495	388	3 175
KONICE	315	298	323	348	373	395	423	425	362	1 018
Ø za rok	380	362	354	329	344	345	354	373	355	8 057

Zdroj: Odbor životního prostředí a zemědělství krajského úřadu Olomouckého kraje, vlastní zpracování.

K poklesu objemu produkce KO v roce 2017 vůči roku 2010 došlo ve 4 ORP, konkrétně v Přerově, Jeseníku, Zábřehu a Uničově. Největší pokles byl v Jeseníku, a to o 30,5 %, druhý největší pokles zaznamenal Uničov, zde došlo k poklesu objemu produkce KO na 1 obyvatele o 27 %. Celkem v 9 ORP došlo v rámci sledovaného období k růstu objemu produkce KO. Maximální růst vykázala Konice, zde se objem produkce KO v roce 2017 proti roku 2010 zvýšil o 34,8 %. O pouhé 0,2 % se zvýšil objem produkce KO v Hranicích, byl zde tak zaznamenán nejnižší růst.

V úvodu práce byla stanovena hypotéza H3, která zní: Vývoj produkce komunálního odpadu v přepočtu na 1 obyvatele v ORP Olomouckého kraje roste, stejně jako produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele za celou Českou republiku a Olomoucký kraj. Z dat uvedených výše vyplývá, že za celou Českou republiku došlo na konci sledovaného období vůči jeho počátku k růstu objemu produkce KO na 1 obyvatele o 10 % a v Olomouckém kraji o 18 %. V rámci ORP Olomouckého kraje byl však zaznamenán pokles, v roce 2010 činil průměrný objem produkce za všechny ORP 380 kg na 1 obyvatele a v roce 2017 klesl o 1,8 % na 373 kg na 1 obyvatele. V rámci všech ORP je tedy nutné stanovenou hypotézu vyvrátit. Lze ji však přijmout ve vztahu k jednotlivým ORP v Olomouci, Prostějově, Šumperku, Hranicích, Litovli, Šternberku, Mohelnici, Lipníku nad Bečvou a v Konici, tedy celkem v 9 ORP ze 13, což je v 69 % všech ORP Olomouckého kraje.

Produkcí směsného komunálního odpadu a plastu a jejich podíl na celkovém KO zachycuje tabulka 3.7. Produkce směsného komunálního odpadu byla v průměru za sledované období na 1 obyvatele nejvyšší v Lipníku nad Bečvou, kde dosáhla 296 kg na 1 obyvatele a průměrný podíl SKO na KO se zde řadil mezi nejvyšší. O 47 % nižší byla průměrná produkce SKO na 1 obyvatele v Jeseníku, a to 157 kg. V průměru dosáhl objem produkce SKO ve všech ORP 219 kg na obyvatele. Tuto hodnotu přesáhly Hranice, Zábřeh, Šternberk, Uničov, Mohelnice, Lipník nad Bečvou a Konice.

K růstu produkce SKO na 1 obyvatele došlo na konci sledovaného období vůči jeho začátku pouze ve 2 ORP, a to v Jeseníku a v Konici, přičemž větší 9,5% růst zaznamenala Konice. V ostatních 11 ORP byl zaznamenán pokles produkce SKO. Maximální snížení vykázal Šternberk, zde činila produkce SKO na 1 obyvatele v roce 2010 284 kg a do roku 2017 klesla o 32 % na 194 kg na obyvatele. Naopak pouze o 2 % klesla produkce SKO v Olomouci.

Směsný komunální odpad je významnou složkou KO. V průměru za všechny ORP činil v rámci sledovaného období 62 % z celkového KO. Pokud však porovnáme jednotlivé ORP

mezi sebou, lze zde vidět rozdíly. Nejnižší podíl SKO na KO v průměru za celé sledované období vykázal Jeseník, což vypovídá o vyšším třídění komunálního odpadu ze strany obyvatel. Naopak nejvyšší podíl SKO na KO měl Uničov, a to 77,98 %. Vzhledem k tomu, že POH OK stanovil do roku 2020 zvýšit nejméně na 50 % hmotnosti celkovou úroveň přípravy k opětovnému použití a recyklaci, bude nutné snížit tento vysoký podíl SKO na KO vzhledem k faktu, že ve všech ORP Olomouckého kraje je SKO skládkován.

Tab. 3.7 Produkce směsného komunálního odpadu a plastu v ORP Olomouckého kraje v letech 2010-2017 (v kg na obyvatele a v tunách) a podíl těchto složek na celkovém komunálním odpadu (v %)

ORP/ UKAZATEL	SMĚSNÝ KOMUNÁLNÍ ODPAD					PLAST				
	2010 (kg/ob)	2017 (kg/ob)	Ø za ORP (kg/ob)	Ø za ORP (v tunách)	Ø podíl na KO (v %)	2010 (kg/ob)	2017 (kg/ob)	Ø za ORP (kg/ob)	Ø za ORP (v tunách)	Ø podíl na KO (v %)
OLOMOUC	167	164	164	16 362	57,58	9	13	11	1 113	3,92
PROSTĚJOV	216	188	197	8 735	58,98	11	20	14	640	4,32
PŘEROV	247	166	201	8 983	56,69	6	10	7	312	1,97
ŠUMPERK	178	159	165	4 418	50,59	6	11	8	206	2,35
JESENÍK	154	161	157	1 826	36,09	12	12	13	149	2,95
HRANICE	229	216	239	4 446	58,83	10	11	10	188	2,48
ZÁBŘEH	273	193	229	3 164	59,14	7	15	10	133	2,49
LITOVEL	196	177	185	1 836	62,27	10	19	14	143	4,86
ŠTERNBERK	284	194	228	3 097	73,35	9	17	13	170	4,03
UNIČOV	298	263	280	3 265	77,98	13	11	11	132	3,15
MOHELNICE	247	228	260	2 437	71,43	7	13	10	96	2,82
LIPNÍK n/B	327	284	296	2 428	76,48	7	12	10	78	2,46
KONICE	230	252	241	678	66,61	13	4	15	44	4,28
Ø	234	203	219	4 744	62,00	9	13	11	262	3,24

Zdroj: Odbor životního prostředí a zemědělství krajského úřadu Olomouckého kraje, vlastní zpracování.

Množství plastu vyprodukovaného a vytríděného obyvateli ORP Olomouckého kraje vyplývá z tabulky 3.7, ze které je patrné, že v průměru za sledované období ročně vyprodukuje a následně vytrídí občan ORP Olomouckého kraje 11 kg plastu. Přičemž celkově za sledované období došlo k růstu z 9 na 13 kg, což indikuje větší ochotu třídit ze strany občanů. Za jednotlivé ORP byl zaznamenán pokles produkce plastu na 1 obyvatele pouze v Uničově a Konici.

Při srovnání ORP mezi sebou se dostala na 1. pozici co do množství vyprodukovaného a vytríděného plastu Konice i přesto, že zde byl na konci období zaznamenán vůči začátku pokles. V průměru zde za sledované období každý občan vyprodukoval a vytrídil 15 kg plastu, což je o 8 kg více než v Přerově, který dosáhl minima. Pod průměr klesl mimo Přerova také Šumperk, Hranice, Zábřeh, Mohelnice a Lipník nad Bečvou.

Průměrný podíl plastu na KO je 3,24 %, téměř 5 % a maxima dosáhla Litovel. Naopak nejnižší podíl plastu na celkovém KO vykázal Přerov, pouze 1,97 %. Hodnoty přesahující průměr dosáhla Olomouc, Prostějov, Litovel, Šternberk a Konice. Lze tak říci, že z vybraných ORP v těchto ORP přistupují občané ke třídění plastu nejlépe. Do budoucna je žádoucí, aby se tyto podíly zvyšovaly a vytríděný plast mohl být recyklován a následně znovu použit, což také klade za cíl POH OK.

Dalšími vybranými složkami KO jsou papír a sklo, jejichž objem produkce vyplývá z tabulky 3.8. V průměru za sledované období za všechny ORP vyprodukoval a vytrídil každý obyvatel 17 kg papíru, což je o 6 kg více než plastu. Ovšem došlo k poklesu průměrně vytríděného papíru v rámci sledovaného období o 20 %. Největší množství papíru vyprodukoval a zároveň vytrídil obyvatel Jeseníku, kde na každého obyvatele spadá v rámci sledovaného období v průměru 30 kg papíru za rok, což přesahuje o 44 % průměr. Minimum papíru na obyvatele vykazala Konice, a to 11 kg. Mezi ORP, kde bylo na obyvatele vyprodukováno a vytríděno více kg papíru, než je průměr, patří Olomouc, Přerov, Šumperk, Jeseník, Zábřeh a Uničov. Ke zvýšení objemu produkce papíru na obyvatele od začátku do konce sledovaného období došlo pouze v Zábřehu a Litovli, v Mohelnici a Lipníku nad Bečvou byla produkce konstantní. V ostatních ORP byl zaznamenán pokles produkce papíru. Největší pokles ve vyprodukovaném a vytríděném papíru nastal u obyvatel Přerova o 53 % z 34 na 16 kg.

Tab. 3.8 Produkce papíru a skla v ORP Olomouckého kraje v letech 2010-2017 (v kg na obyvatele a v tunách) a podíl těchto složek na celkovém komunálním odpadu (v %)

ORP/ UKAZATEL	PAPÍR					SKLO				
	2010 (kg/ob)	2017 (kg/ob)	Ø za ORP (kg/ob)	Ø za ORP (v tunách)	Ø podíl na KO (v %)	2010 (kg/ob)	2017 (kg/ob)	Ø za ORP (kg/ob)	Ø za ORP (v tunách)	Ø podíl na KO (v %)
OLOMOUC	25	19	19	1 890	6,65	10	13	12	1 176	4,14
PROSTĚJOV	17	11	12	551	3,72	9	10	9	400	2,70
PŘEROV	34	16	19	839	5,29	10	11	10	455	2,87
ŠUMPERK	24	20	23	623	7,13	10	14	12	307	3,52
JESENÍK	35	21	30	344	6,80	20	18	19	217	4,29
HRANICE	16	14	12	227	3,00	9	10	8	145	1,91
ZÁBŘEH	20	22	19	269	5,03	13	12	11	159	2,97
LITOVEL	15	20	15	148	5,03	9	11	10	95	3,23
ŠTERNBERK	16	13	13	173	4,10	9	12	9	124	2,94
UNIČOV	22	19	20	235	5,60	10	11	10	112	2,67
MOHELNICE	10	10	12	111	3,26	8	13	10	95	2,78
LIPNÍK n/B	12	12	12	98	3,07	10	12	10	79	2,48
KONICE	15	9	11	30	2,98	12	13	10	29	2,84
Ø	20	16	17	426	4,74	11	12	11	261	3,03

Zdroj: Odbor životního prostředí a zemědělství krajského úřadu Olomouckého kraje, vlastní zpracování.

Za všechny ORP Olomouckého kraje činil papír 4,74 % z celkového KO. Maximum vykázal Šumperk, zde byl podíl papíru na KO 7,13 %. Naopak minimálně se podílel papír na KO v Konici, zde činil pouze 2,98 % KO. Přesto, že průměrný podíl papíru na celkovém KO je za sledované období a všechny ORP vyšší než průměrný podíl plastu, došlo v rámci sledovaného období ke snížení jeho vyřídění v 9 ORP, což je vzhledem ke stanovenému cíli POH OK o zvýšení využitelnosti odpadů na 50 % nežádoucí a v rozporu. Je nutné, aby jednotlivé ORP v budoucnu změnily postavení svých obyvatel ke třídění papíru. Objem vyprodukovaného a vyříděného skla v ORP Olomouckého kraje zachycuje tabulka 3.8, ze které vyplývá, že sklo tvoří v průměru ve všech ORP nejnižší podíl na KO ze všech předcházejících složek, a to 3,03 %. Maximální podíl na celkovém KO ve skle vykázal Jeseník, zde dosáhl 4,29 %. Více než dvojnásobně menší byl pak podíl skla na celkovém KO v Hranicích.

Na každého obyvatele ORP Olomouckého kraje spadá ročně v průměru 11 kg skla. Ovšem při srovnání jednotlivých ORP mezi sebou se ukazují značné rozdíly. Maximální průměrný objem produkce skla spadá na obyvatele Jeseníku, a to 19 kg. To je o 11 kg více než v Hranicích, zde je to pouhých 8 kg v průměru ročně na obyvatele. Nad hranici průměru se nachází pouze Olomouc, Šumperk a Jeseník. Nejčastěji dosahuje průměrný objem produkce skla na obyvatele 10 kg, a to v 6 ORP.

V průměru došlo během sledovaného období k nárůstu objemu vyprodukovaného a vyříděného skla o 9 % v rámci celku. Přesto některé ORP vykazovaly pokles, konkrétně Jeseník a Zábřeh, a to o 10 % a 8 %. Největší nárůst pak zaznamenala Mohelnice z 8 na 13 kg, tedy o 62 %. Tento nárůst je žádoucí vzhledem k faktu, že je kladen čím dál tím větší důraz na třídění jednotlivých položek komunálního odpadu a ORP by měly pracovat na tom, aby byl tento nárůst zachován i do budoucna.

Následující tabulka 3.9 zachycuje objem produkce objemného odpadu a ostatních složek komunálního odpadu v ORP Olomouckého kraje. Z tabulky je patrné, že objemný odpad tvořil v průměru za všechny ORP 11,58 % celkového KO. Vyšší podíl na KO než byl průměr, činil objemný odpad v Konici, kde dosáhl maxima 20,15 %, dále v Prostějově, Přerově, Šumperku, Jeseníku a v Litovli. Minimálně se objemný odpad podílel na celkovém KO v Uničově, zde tato složka představovala pouze 3,75 %.

Při přepočtu na 1 obyvatele se ukázalo, že v průměru nejvíce vyprodukoval objemného odpadu obyvatel Konice, a to 73 kg. Naopak nejméně objemného odpadu vykázal na 1 obyvatele již zmiňovaný Uničov, a to o celých 59 kg méně než v Konici. Průměrné

hodnoty naznačují růst objemného odpadu na obyvatele v rámci sledovaného období ve všech ORP o 6 kg. Při srovnání ORP mezi sebou se však ukázalo, že polovina vykázala za sledované období růst objemného odpadu a polovina pokles na konci sledovaného období vůči jeho začátku. Největší pokles vykázaly Hranice, zde se snížil objemný odpad na 1 obyvatele o 48 %. Naopak téměř k trojnásobnému růstu objemného odpadu na obyvatele došlo v roce 2017 vůči roku 2010 v Konici.

Tab. 3.9 Produkce objemného odpadu a ostatních složek v ORP Olomouckého kraje v letech 2010-2017 (v kg na obyvatele a v tunách) a podíl těchto složek na celkovém komunálním odpadu (v %)

ORP/ UKAZATEL	OBJEMNÝ ODPAD					OSTATNÍ				
	2010 (kg/ob)	2017 (kg/ob)	Ø za ORP (kg/ob)	Ø za ORP (v tunách)	Ø podíl na KO (v %)	2010 (kg/ob)	2017 (kg/ob)	Ø za ORP (kg/ob)	Ø za ORP (v tunách)	Ø podíl na KO (v %)
OLOMOUC	49	20	25	2 520	8,87	32	68	54	5 355	18,85
PROSTĚJOV	66	44	58	2 578	17,41	30	79	43	1 908	12,88
PŘEROV	57	59	56	2 500	15,78	36	67	62	2 758	17,41
ŠUMPERK	52	53	48	1 277	14,62	56	89	71	1 902	21,78
JESENÍK	65	56	57	668	13,20	323	153	159	1 856	36,68
HRANICE	65	34	47	870	11,52	66	111	91	1 682	22,26
ZÁBŘEH	11	35	18	250	4,67	88	128	100	1 375	25,70
LITOVEL	30	88	55	542	18,36	1	22	19	184	6,25
ŠTERNBERK	15	28	25	335	7,94	3	99	24	322	7,64
UNIČOV	19	17	14	157	3,75	85	4	24	287	6,85
MOHELNICE	34	26	35	332	9,73	20	62	36	340	9,98
LIPNÍK n/B	19	24	17	143	4,51	105	151	43	349	11,01
KONICE	39	113	73	205	20,15	5	35	11	32	3,15
Ø	40	46	41	952	11,58	65	82	57	1412	15,42

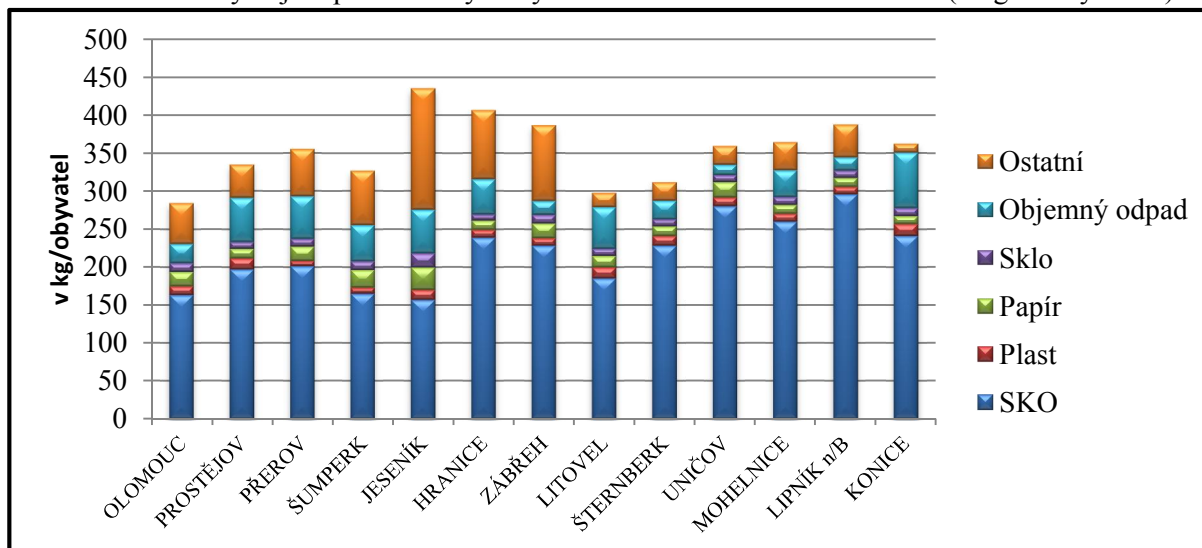
Zdroj: Odbor životního prostředí a zemědělství krajského úřadu Olomouckého kraje, vlastní zpracování.

Pod ostatním odpadem zachyceným v tabulce 3.9 jsou myšleny složky jako kovy, textil, biologicky rozložitelný odpad, barvy atd. Mezi jednotlivými ORP zde nastávají značné rozdíly v podílu těchto ostatních složek na celkovém KO. Většinu však spojuje skutečnost, že v roce 2017 se tato složka přepočtena v kg na 1 obyvatele vůči roku 2010 zvýšila. Pokles nastal pouze v Jeseníku a v Uničově.

Maximální podíl této složky na KO v průměru za celé sledované období vykázal Jeseník hodnotou 36,68 %, přičemž převážně byla tvořena kovy. Vyšší podíl na KO tvořila tato složka ostatní v 6 největších ORP co do počtu obyvatel. Zde tuto složku tvořil především biologicky rozložitelný odpad a kovy. Nejnížší podíl na KO vykázala touto složkou Konice, pouze 3,15 %.

Pro srovnání objemu produkce KO a jeho vybraných složek v kg na obyvatele slouží následující obrázek 3.3. Z něj plyne, že v průměru za celé sledované období vyprodukoval nejvíce odpadu obyvatel Jeseníku a nejméně obyvatel Olomouce. Z obrázku 3.3 je patrné, že největší složku KO ve všech ORP Olomouckého kraje tvořil za celé sledované období SKO. Při srovnání jednotlivých ORP mezi sebou se ukazuje, že nejmenší objem produkce SKO spadá na obyvatele Jeseníku, což značí vyšší aktivitu v oblasti třídění komunálního odpadu ze strany obyvatel. Mezi ORP, jejichž objem produkce SKO v kg na obyvatele se řadí mezi nižší, dále patří Olomouc a Šumperk. Do budoucna je nutné, aby došlo ke snižování objemu produkce SKO z důvodu zákazu jeho skládkování od roku 2024.

Obr. 3.3 Průměrný objem produkce vybraných složek KO v letech 2010-2017 (v kg na obyvatele)

Zdroj: Odbor životního prostředí a zemědělství krajského úřadu Olomouckého kraje, vlastní zpracování.

Naopak v Lipníku nad Bečvou je přístup obyvatel ke třídění KO nejhorší, jelikož objem produkce SKO je zde maximální a podíl tříděných složek KO jako je plast, papír a sklo se zde řadí k nejnižším. Druhý nejvyšší objem produkce SKO v kg na obyvatele vykázal v průměru za sledované období Uničov.

Nejvyšší objem produkce tříděných složek KO, kterými jsou plast, papír a sklo v kg na obyvatele spadá na obyvatele Jeseníku, v průměru 54 kg. V celkem 5 ORP činil průměrný objem produkce těchto vybraných složek v kg na 1 obyvatele 41 kg. V Hranicích, Mohelnici a v Lipníku nad Bečvou činil průměrný objem produkce těchto složek v součtu pouze 31 kg, což představuje minimum ze všech ORP. POH OK si klade za cíl do roku 2020 recyklovat 50 % plastu, 50 % papíru a 50 % skla, což je zhruba 50-60 kg vytríděných složek na obyvatele, což v současnosti splňuje pouze Jeseník.

3.4 Analýza rozpočtů obcí s rozšířenou působností v Olomouckém kraji

Každá obec hospodaří podle příslušného rozpočtu na daný kalendářní rok, obsahem následující podkapitoly je analýza rozpočtů obcí s rozšířenou působností dle druhového třídění rozpočtové skladby a charakteristika rozpočtů jednotlivých ORP k následnému zhodnocení role a postavení místního poplatku za komunální odpad v těchto rozpočtech. Data za jednotlivé ORP a roky byla získána z informačního portálu Ministerstva financí MONITOR. Vzhledem k jejich rozsáhlosti jsou veškerá sesbíraná data za jednotlivé ORP uvedeny v příloze a následující analýza, která zahrnuje počáteční a koncovou hodnotu vybraných ukazatelů, tempo růstu či poklesu a průměry, z těchto dat v příloze vychází a je z nich vypočítána. Tempa růstu či poklesu jsou zachyceny v tabulce pod ukazatelem T, s kladnou hodnotou jde o tempo růstu, záporná hodnota značí tempo poklesu, pro potřeby této diplomové práce bude tempo růstu či poklesu označováno symbolem T. Tempo růstu a poklesu je vypočítáno pomocí tohoto vztahu:

$$T = \left(\left(\frac{KH}{PH} \right)^n - 1 \right) \cdot 100, \quad (3.1)$$

kde T je tempo růstu či poklesu,

KH je konečná hodnota,

PH je počáteční hodnota,

n je počet časových období.

Následující tabulka 3.10 zachycuje celkové příjmy a celkové výdaje jednotlivých ORP dle vybraných ukazatelů. Největší objem celkových příjmů měla na začátku sledovaného období Olomouc a i na jeho konci. V průměru dosahovaly celkové příjmy Olomouce 2 205 918 tis. Kč, ovšem na 1 obyvatele nejvyšších celkových příjmů nedosáhla. Nejnižší celkové příjmy vykazoval na začátku sledovaného období Lipník nad Bečvou, a to celkem 193 800 tis. Kč. Ke konci sledovaného období však došlo ke změně a minimální celkové příjmy měla v roce 2017 Konice, a to pouhých 65 971 tis Kč. V roce 2010 byly v průměru celkové příjmy všech ORP 622 285 000 Kč, tuto částku však přesáhly jen 4 ORP, a to Olomouc, Prostějov, Přerov a Šumperk. Na konci sledovaného období se průměr celkových příjmů snížil na 522 280 tis. Kč a opět tuto částku přeskočily pouze 4 zmíněné ORP. K růstu celkových příjmů v průběhu sledovaného období došlo pouze v Olomouci a v Mohelnici. V Olomouci průměrně stoupala hodnota celkových příjmů o 0,43 % ročně, v Mohelnici pak o 2,93 % ročně. Největší pokles byl pak zaznamenán v Konici, kde průměrně klesaly celkové příjmy o 13,83 % ročně.

Na 1 obyvatele pak spadá v průměru 22 905 Kč celkových příjmů. Minimální příjmy na 1 obyvatele měl Zábřeh a maximální Konice. Rozdíl mezi minimální hodnotou a průměrem činil 3 940 Kč a byl nižší než rozdíl mezi průměrem a maximální hodnotou, ten byl 8 615 Kč. Mezi ORP, kde celkové příjmy na 1 obyvatele přesahovaly 25 000 Kč, patří Jeseník, Litovel a Konice. Pod hranicí 20 000 Kč byly celkové příjmy na 1 obyvatele v Zábřehu a v Hranicích.

Tab. 3.10 Celkové příjmy a celkové výdaje ORP Olomouckého kraje v letech 2010-2017 (v tis. Kč a v Kč na obyvatele)

ORP/ UKAZATEL	CELKOVÉ PŘÍJMY					CELKOVÉ VÝDAJE				
	2010 (v tis. Kč)	2017 (v tis. Kč)	T (v %)	Ø (v tis. Kč)	Ø (Kč/ob)	2010 (v tis. Kč)	2017 (v tis. Kč)	T (v %)	Ø (v tis. Kč)	Ø (Kč/ob)
OLOMOUC	2 267 990	2 347 976	0,43	2 205 918	22 071	2 396 068	2 338 084	-0,31	2 260 062	22 617
PROSTĚJOV	1 186 322	940 185	-2,86	914 410	20 654	1 133 924	955 625	-2,12	883 867	19 965
PŘEROV	1 188 777	929 571	-3,03	922 689	20 723	1 203 743	789 900	-5,13	857 748	19 239
ŠUMPERK	804 708	595 750	-3,69	594 280	22 221	752 379	742 603	-0,16	584 666	21 881
JESEŇÍK	429 558	407 727	-0,65	320 055	27 522	450 757	287 146	-5,48	301 827	25 934
HRANICE	403 486	350 337	-1,75	355 069	19 097	395 283	347 530	-1,60	342 942	18 445
ZÁBŘEH	312 306	271 001	-1,76	262 234	18 965	325 469	243 580	-3,56	248 208	17 949
LITOVEL	253 818	253 105	-0,04	299 669	30 258	242 931	259 256	0,82	299 132	30 204
ŠTERNBERK	348 659	301 171	-1,81	290 358	21 430	344 702	264 041	-3,28	258 109	19 041
UNIČOV	287 276	279 020	-0,36	240 141	20 642	259 871	340 282	3,43	234 115	20 137
MOHELNICE	195 947	246 964	2,93	198 166	21 175	183 701	197 293	0,90	176 282	18 830
LIPNÍK n/B	193 800	190 859	-0,19	175 974	21 492	186 934	222 432	2,20	169 002	20 646
KONICE	217 062	65 971	-13,83	89 309	31 520	242 976	61 088	-15,85	87 710	30 917
Ø	622 285	552 280	-2,04	528 329	22 905	624 518	542 220	-2,31	515 667	21 985

Zdroj: Monitor.cz, 2010-2017, vlastní zpracování.

Z tabulky 3.10 vyplývá, že celkové výdaje dosahovaly v průměru za sledované období ve všech ORP 515 667 tis. Kč. Stejně jako u celkových příjmů tuto částku překročily pouze 4 ORP. Maximální průměrné celkové výdaje měla za celé sledované období Olomouc, kde dosahovaly částky 2 260 062 tis. Kč. Naopak minimální průměrné celkové výdaje v rámci sledovaného období vykazovala Konice, zde dosahovaly částky 87 710 tis. Kč. I maximální celkové výdaje byly jak na začátku období, tak na konci období maximální v Olomouci. Minimální celkové výdaje vykazovala na začátku sledovaného období Mohelnice s částkou 183 701 tis. Kč. V roce 2017 došlo ke změně a minimálních celkových výdajů dosáhla s částkou 61 088 tis. Kč Konice. K růstu celkových výdajů za sledované období došlo ve 4 ORP, a to v Litovli, Uničově, Mohelnici a v Lipníku nad Bečvou, přičemž nejvyššího tempa růstu 3,43 % dosáhl Uničov.

Průměrné celkové výdaje na 1 obyvatele ve všech ORP byly nižší než průměrné celkové příjmy, dosahovaly částky 21 985 Kč. Minima i maxima průměrných celkových výdajů na 1 obyvatele dosahovaly stejné ORP jako u průměrných celkových příjmů na 1 obyvatele, tedy Zábřeh a Konice. Rozdíl mezi minimální hodnotou a průměrem byl 4 036 Kč a mezi maximální hodnotou a průměrem 8 932 Kč, což značí, že se ostatní ORP svou hodnotou průměrných výdajů blíží více k hodnotě Zábřehu.

Daňové příjmy a nedaňové příjmy jednotlivých ORP jsou zachyceny v tabulce 3.11, ze které vyplývá, že v průměru v letech 2010-2017 dosahovaly daňové příjmy v ORP částky 323 092 tis. Kč. Ovšem tuto částku překročily pouze 4 ORP, a to Olomouc, Prostějov, Přerov a Šumperk. Páté nejvyšší průměrné daňové příjmy měly Hranice s částkou 227 922 tis. Kč, u ostatních ORP se průměrné daňové příjmy pohybovaly v rozmezí 100 000 - 165 000 tis. Kč. Tohoto rozmezí nedosáhla Konice, ve které byly průměrné daňové příjmy minimální 33 980 tis. Kč. Jak na začátku, tak i na konci sledovaného období dosahovala maximálních daňových příjmů Olomouc a minimálních Konice. Ve všech ORP došlo v průběhu sledovaného období k růstu daňových příjmů. Největší tempo růstu bylo zaznamenáno v Litovli 6,34 % a nejmenší v Olomouci 3,42 %. Daňové příjmy na 1 obyvatele byly v průměru 12 809 Kč. Přesto, že v celkovém vyjádření mezi jednotlivými ORP nastávají značné rozdíly, po přepočtu na 1 obyvatele se výrazněji proti ostatním ORP odchyluje pouze Olomouc, kde byly průměrné daňové příjmy na 1 obyvatele nejvyšší 14 603 Kč. Maximální hodnota se od té průměrné lišila o 1 794 Kč, rozdíl mezi minimální a průměrnou hodnotou je 2x menší. Za Olomoucí byly nejvyšší průměrné daňové příjmy v Prostějově a v Litovli, kde přesáhly 13 000 Kč.

Přehled o nedaňových příjmech ORP vyplývá z tabulky 3.11. Mezi ORP, jejichž průměrné nedaňové příjmy přesahovaly průměr nedaňových příjmů všech ORP, se řadí opět Olomouc, Prostějov, Přerov a Šumperk. Stejně tomu bylo i u celkových a daňových příjmů. Maximální průměrné nedaňové příjmy vykazoval v průběhu sledovaného období Přerov s částkou 123 214 tis. Kč a minimální Konice s částkou 7 414 tis. Kč. Celkem 8 ORP dosáhlo v průběhu sledovaného období tempa růstu, nejvyšší tempo růstu nedaňových příjmů bylo zaznamenáno v Šumperku, a to 8,38 %. Naopak nejméně stoupala hodnota nedaňových příjmů v Uničově, a to o 0,01 % ročně. U 5 obcí byl v rámci nedaňových příjmů zaznamenán pokles, konkrétně v Prostějově, Přerově, Jeseníku, Hranicích a v Konici. Při přepočtu nedaňových příjmů na 1 obyvatele dosahovaly v průměru 2 310 Kč. Ovšem rozdíl mezi minimální a maximální hodnotou je 3 731 Kč a ukazuje se zde značné rozpětí. Maximální

průměrné nedaňové příjmy na 1 obyvatele vykázala za sledované období Litovel s částkou 4 487 Kč. Nejnižší nedaňové příjmy pak měla Olomouc, a to pouze 756 Kč. Nad hranici 2 500 Kč, což je téměř poloviční hranice maximální hodnoty, se dostal Prostějov, Přerov, Šumperk, Jeseník, Lipník nad Bečvou a Konice. Ve zbylých ORP se průměrné daňové příjmy na obyvatele pohybovaly pod částkou 2 000 Kč.

Tab. 3.11 Daňové příjmy a nedaňové příjmy ORP Olomouckého kraje v letech 2010-2017 (v tis. Kč a v Kč na obyvatele)

ORP/ UKAZATEL	TŘÍDA 1. DAŇOVÉ PŘÍJMY					TŘÍDA 2. NEDAŇOVÉ PŘÍJMY				
	2010 (v tis. Kč)	2017 (v tis. Kč)	T (v %)	Ø (v tis. Kč)	Ø (Kč/ob)	2010 (v tis. Kč)	2017 (v tis. Kč)	T (v %)	Ø (v tis. Kč)	Ø (Kč/ob)
OLOMOUC	1 337 615	1 750 324	3,42	1 459 944	14 603	66 192	85 089	3,19	75 541	756
PROSTĚJOV	537 027	712 548	3,60	585 352	13 242	122 940	120 828	-0,22	119 267	2 696
PŘEROV	512 522	675 513	3,51	574 537	12 938	140 704	124 953	-1,47	123 214	2 770
ŠUMPERK	287 187	404 755	4,38	332 908	12 486	82 021	96 429	2,04	83 641	3 135
JESENÍK	121 673	184 363	5,33	149 869	12 954	43 895	33 398	-3,36	30 464	2 621
HRANICE	197 410	264 400	3,72	227 922	12 283	27 223	24 838	-1,14	25 709	1 383
ZÁBŘEH	133 913	205 957	5,53	164 540	11 920	11 702	17 836	5,41	15 323	1 110
LITOVEL	102 753	167 994	6,34	134 284	13 565	40 737	48 601	2,23	44 429	4 487
ŠTERNBERK	133 871	213 011	5,98	170 082	12 562	17 820	33 929	8,38	22 995	1 699
UNIČOV	117 079	180 937	5,59	143 520	12 365	18 021	18 042	0,01	19 909	1 712
MOHELNICE	94 708	153 148	6,19	117 903	12 614	12 716	20 087	5,88	16 465	1 762
LIPNÍK n/B	84 647	134 711	5,98	105 357	12 884	28 162	28 341	0,08	26 821	3 276
KONICE	26 400	42 778	6,22	33 980	12 104	11 199	6 265	-7,00	7 414	2 626
Ø	283 600	391 572	5,06	323 092	12 809	47 949	50 664	1,07	47 015	2 310

Zdroj: Monitor.cz, 2010-2017, vlastní zpracování.

Následující tabulka 3.12 zachycuje přehled o kapitálových příjmech a přijatých dotacích ORP Olomouckého kraje. Kapitálové příjmy byly během let 2010-2017 v průměru ve všech ORP 14 004 tis. Kč. Nad tuto průměrnou částku se dostalo 6 ORP, Prostějov, Přerov, Šumperk, Jeseník, Šternberk a Mohelnice. Pouze ve 4 ORP došlo k růstu kapitálových příjmů, konkrétně v Olomouci, Litovli, Mohelnici a Konici. Průměrné kapitálové příjmy po přepočtu na 1 obyvatele dosahovaly ve všech ORP 841 Kč. Ovšem mezi jednotlivými ORP nastaly významné rozdíly. Minimální průměrné kapitálové příjmy na 1 obyvatele vykazovala Olomouc, a to 11 Kč. Proti tomu maximální průměrné kapitálové příjmy na 1 obyvatele byly o 2 041 Kč vyšší v Jeseníku. V průměru dosahovaly kapitálové příjmy na 1 obyvatele za všechny ORP ve sledovaném období 841 Kč. Přičemž rozdíl je vyšší mezi průměrem a maximální hodnotou (1 211 Kč) než mezi průměrem a minimální hodnotou (830 Kč). Vyšší průměrné kapitálové příjmy na 1 obyvatele měl dále jen Šternberk a Mohelnice, u ostatních ORP nepřesáhly částku 1 000 Kč.

Tab. 3.12 Kapitálové příjmy a přijaté dotace ORP Olomouckého kraje v letech 2010-2017 (v tis. Kč a v Kč na obyvatele)

ORP/ UKAZATEL	TŘÍDA 3. KAPITÁLOVÉ PŘÍJMY					TŘÍDA 4. PŘIJATÉ DOTACE				
	2010 (v tis. Kč)	2017 (v tis. Kč)	T (v %)	Ø (v tis. Kč)	Ø (Kč/ob)	2010 (v tis. Kč)	2017 (v tis. Kč)	T (v %)	Ø (v tis. Kč)	Ø (Kč/ob)
OLOMOUC	-	635	7,35	1 070	11	864 183	511 928	-6,34	669 496	6 702
PROSTĚJOV	86 551	7 636	-26,18	28 477	639	439 804	99 173	-16,99	181 312	4 077
PŘEROV	97 674	8 227	-26,60	37 097	825	437 877	120 878	-14,86	187 839	4 190
ŠUMPERK	50 749	11 402	-17,03	17 926	665	384 751	83 164	-17,43	159 804	5 935
JESENÍK	26 432	10 359	-11,05	24 085	2 052	237 558	82 361	-12,40	115 635	9 894
HRANICE	7 273	2 465	-12,65	9 045	484	171 580	58 634	-12,56	92 392	4 947
ZÁBŘEH	9 011	607	-28,62	5 300	382	157 680	46 601	-14,13	77 070	5 553
LITOVEL	4 533	9 405	9,55	7 548	762	105 795	27 105	-15,65	113 407	11 443
ŠTERNBERK	45 434	7 603	-20,03	23 603	1 741	151 534	46 628	-13,70	73 677	5 427
UNIČOV	18 219	1 358	-27,72	8 185	699	133 957	78 683	-6,43	68 526	5 866
MOHELNICE	332	40 167	82,11	15 421	1 659	88 191	33 562	-11,38	48 376	5 140
LIPNÍK n/B	7 481	570	-27,52	2 150	261	73 510	27 237	-11,67	41 644	5 071
KONICE	78	87	1,37	2 151	757	179 385	16 841	-25,60	45 763	16 034
Ø	29 481	7 732	-7,46	14 004	841	263 523	94 830	-13,78	144 226	6 945

Zdroj: Monitor.cz, 2010-2017, vlastní zpracování.

Výše přijatých dotací dosahovala v průměru ve všech ORP částky 144 226 Kč, což lze vyčíst z tabulky 3.12. Této průměrné částky však nedosáhlo 9 ORP z celkových 13. Maximální byly přijaté dotace v průměru za sledované období v Olomouci s částkou 669 496 tis. Kč. Minimální průměrné přijaté dotace vykazoval v rámci sledovaného období Lipník nad Bečvou s částkou 41 644 tis. Kč. Maximální hodnoty přijatých dotací dosáhla v roce 2010 i 2017 Olomouc. Ani v jedné ORP nebylo zaznamenáno tempo růstu, ve všech ORP došlo v průběhu sledovaného období k poklesu přijatých dotací na konci sledovaného období vůči jeho začátku. V průměru dosahovaly přijaté dotace na 1 obyvatele ve všech ORP částky 6 945 Kč.

Poslední 2 třídy rozpočtové skladby dle druhového třídění zachycuje tabulka 3.13, tedy běžné výdaje a kapitálové výdaje. Největší běžné výdaje měla v roce 2010 i v roce 2017 Olomouc, kde překročily částku 1 920 000 tis. Kč. Naopak nejnížší běžné výdaje měla na začátku sledovaného období, i na jeho konci Konice. K růstu běžných výdajů došlo pouze v Olomouci, v ostatním ORP byl zaznamenán pokles.

Běžné výdaje dosahovaly v průměru ve všech ORP částky 395 269 tis. Kč. Opět tuto částku překročily pouze 4 největší ORP. Nad hranici 200 000 tis. Kč se průměrné běžné výdaje dostaly pouze v Hranicích a v Jeseníku. V rozmezí 130 000 – 192 000 tis. Kč se pohybovaly průměrné běžné výdaje ostatních ORP kromě Konice, která měla nejmenší průměrné běžné

výdaje, kde dosahovaly částku 57 201 tis. Kč. Ovšem po přepočtu na 1 obyvatele dosahovala Konice nejvyšších průměrných běžných výdajů za sledované období, konkrétně 20 278 Kč, což je o zhruba 4 000 Kč více, než byl průměr za všechny ORP. Naopak minimální průměrné běžné výdaje na 1 obyvatele s částkou 13 835 Kč měl Šternberk.

Tab. 3.13 Běžné výdaje a kapitálové výdaje ORP Olomouckého kraje v letech 2010-2017 (v tis. Kč a v Kč na obyvatele)

ORP/ UKAZATEL	TŘÍDA 5. BĚŽNÉ VÝDAJE					TŘÍDA 6. KAPITÁLOVÉ VÝDAJE				
	2010 (v tis. Kč)	2017 (v tis. Kč)	T (v %)	Ø (v tis. Kč)	Ø (Kč/ob)	2010 (v tis. Kč)	2017 (v tis. Kč)	T (v %)	Ø (v tis. Kč)	Ø (Kč/ob)
OLOMOUC	1 922 958	1 972 773	0,32	1 796 931	17 977	473 110	365 311	-3,18	463 131	4 640
PROSTĚJOV	900 401	698 620	-3,12	680 580	15 371	233 523	257 005	1,20	203 287	4 594
PŘEROV	893 015	707 990	-2,86	699 564	15 705	310 728	81 910	-15,35	158 184	3 534
ŠUMPERK	632 570	397 790	-5,63	434 054	16 215	119 809	344 813	14,13	150 612	5 666
JESENÍK	335 586	213 056	-5,52	230 727	19 807	115 171	74 090	-5,36	71 099	6 127
HRANICE	337 777	251 741	-3,61	259 266	13 934	57 506	95 789	6,59	83 675	4 511
ZÁBŘEH	239 307	183 586	-3,26	191 992	13 882	86 162	59 994	-4,42	56 215	4 067
LITOVEL	193 808	171 622	-1,51	164 807	16 641	49 123	87 634	7,50	134 325	13 563
ŠTERNBERK	242 494	202 973	-2,20	187 517	13 835	102 208	61 068	-6,23	70 592	5 206
UNIČOV	184 254	178 831	-0,37	164 087	14 101	75 617	161 451	9,95	70 027	6 035
MOHELNICE	171 467	137 027	-2,76	133 919	14 281	12 234	60 266	22,06	42 362	4 549
LIPNÍK n/B	157 487	147 498	-0,82	137 855	16 832	29 447	74 934	12,38	31 147	3 815
KONICE	73 375	50 609	-4,54	57 201	20 278	169 601	10 479	-29,39	30 509	10 638
Ø	483 423	408 778	-2,76	395 269	16 066	141 095	133 442	0,76	120 397	5 919

Zdroj: Monitor.cz, 2010-2017, vlastní zpracování.

Jak lze vyčíst z tabulky 3.13, byly průměrné kapitálové výdaje ve všech ORP 120 397 tis. Kč. Tuto částku svými průměrnými kapitálovými výdaji přesáhlo 5 ORP, konkrétně Olomouc, Prostějov, Přerov, Šumperk a Litovel. Přičemž maximální průměrné kapitálové výdaje měla za celé sledované období Olomouc, v průměru 463 131 tis. Kč. Naopak minimální průměrné výdaje byly 30 509 tis. Kč, konkrétně v Konici. Stejně jako u běžných výdajů i kapitálové výdaje byly v roce 2010 i 2017 maximální v Olomouci. Minimum kapitálových výdajů vykazovala v roce 2010 Mohelnice s částkou 12 234 tis. Kč. Na konci sledovaného období došlo ke změně a minimum vykazovala Konice. Tempo růstu bylo zaznamenáno v 7 ORP, zbylých 6 ORP vykazovalo pokles. V průměru dosahovaly kapitálové výdaje na 1 obyvatele za ORP částky 5 919 Kč. Více než 2x větší a zároveň maximální byly průměrné kapitálové výdaje v Litovli, kde dosáhly částky 13 563 Kč.

4. ZHODNOCENÍ VÝVOJE A POSTAVENÍ MÍSTNÍHO POPLATKU ZA KOMUNÁLNÍ ODPAD V OBCÍCH S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ OLOMOUCKÉHO KRAJE

V rámci této kapitoly je popsán vývoj příjmů z místního poplatku za komunální odpad v ORP Olomouckého kraje během let 2010-2017 a jejich podíl na celkových a daňových příjmech. Dále kapitola zhodnocuje příjmy a výdaje ve vztahu ke komunálnímu odpadu a jeho vybraným složkám, kterými jsou SKO, plast, papír, sklo, objemný odpad a ostatní složky. V poslední řadě se věnuje zhodnocení postavení a vývoje místního poplatku za komunální odpad v ORP Olomouckého kraje

4.1 Zhodnocení příjmů z místního poplatku za komunální odpad

Příjmy plynoucí z místního poplatku za komunální odpad a celkově příjmy ze všech místních poplatků jsou součástí daňových příjmů, které, jak bylo zmíněno v kapitole 2, představují největší zdroj pro financování činnosti obcí a na celkových příjmech se v roce 2017 podílely 70 %.

Druhové třídění rozpočtové skladby je rozděleno do 4 úrovní na třídy, seskupení položek, podseskupení položek a položku. Místní poplatek za komunální odpad je zařazen do:

- seskupení položek 13 - Daně a poplatky z vybraných činností a služeb,
- podseskupení položek 134 - Místní poplatky z vybraných činností a služeb,
- položka 1340 – Poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů.

Pokud obec vybírá poplatek za komunální odpad podle zákona o odpadech, je příjem plynoucí z tohoto poplatku zařazen na položku 1337. (Schneiderová, Tocauer, 2017) Všechny ORP v Olomouckém kraji mají obecně závaznou vyhláškou zaveden místní poplatek za komunální odpad dle zákona o místních poplatcích.

Vývoj příjmů plynoucích z místního poplatku za komunální odpad v ORP Olomouckého kraje je zachycen v následující tabulce 4.1. V roce 2010 dosahovaly příjmy z PKO v průměru 11 054 tis. Kč a směrodatná odchylka byla 11 077 tis. Kč. Ovšem průměrné hodnoty nedosáhlo 9 ORP, což je téměř 70 % ORP. Prostřední hodnota zvaná medián je však nižší než průměr a dosáhla v tomto roce 6 552 tis. Kč. To znamená, že polovina ORP měla příjmy z PKO nižší, než byl průměr. Soubor vybraných obcí v tomto případě dělí Šternberk, pod hranicí mediánu se v roce 2010 nacházel Jeseník, Litovel, Uničov, Mohelnice,

Lipník nad Bečvou a Konice. Maximální hodnoty příjmů z PKO dosáhla v tomto roce Olomouc, kde bylo vybráno 43 213 tis. Kč. Nejméně bylo za PKO v roce 2010 vybráno v Konici, celkem 1 483 tis. Kč. Rozmezí mezi nejvyšším a nejnižším příjmem plynoucím z PKO je tak 41 730 tis. Kč. V následujících letech 2011 a 2012 byl příjem plynoucí z PKO podobný jako v roce 2010 a nedošlo v žádné ORP k razantní změně příjmů proti předcházejícímu roku.

K největšímu růstu příjmů z PKO došlo v roce 2013. Proti roku 2012 vzrostly příjmy z PKO maximálně v 9 ORP. Největší meziroční přírůstek byl zaznamenán v Olomouci o 12 131 tis. Kč. Nejmenší meziroční přírůstek vůči ostatním ORP, avšak maximální ve sledovaném období vykazala Konice s částkou 224 tis. Kč. Maximální meziroční přírůstky nenastaly mezi lety 2012 a 2013 v Litovli, Uničově a Lipníku nad Bečvou a pouze v Zábřehu došlo k poklesu příjmů z PKO. Tento nárůst příjmů z PKO byl způsoben zvýšením sazby PKO pro rok 2013 v 9 ORP. Průměrně dosahovaly v roce 2013 příjmy z PKO ve všech ORP 13 346 tis. Kč a směrodatná odchylka se v tomto roce zvýšila na 14 428 tis. Kč. Vybraný soubor v tomto roce dělil na dvě části Zábřeh, kde dosáhly příjmy z PKO 7 000 tis. Kč.

Tab. 4.1 Vývoj příjmů z místního poplatku za komunální odpad v ORP Olomouckého kraje v letech 2010-2017 (v tis. Kč)

ORP/1340 (v tis. Kč)	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Ø za ORP
OLOMOUC	43 213	43 336	43 530	55 661	56 635	53 562	56 583	56 906	51 178
PROSTĚJOV	19 636	20 572	21 565	23 747	24 708	24 379	23 906	24 248	22 845
PŘEROV	22 597	22 989	22 218	28 440	27 930	27 711	27 616	27 612	25 889
ŠUMPERK	12 259	12 226	12 148	14 482	14 673	14 792	14 456	14 252	13 661
JESENÍK	5 280	5 292	5 071	6 535	7 022	6 258	6 136	6 050	5 956
HRANICE	8 715	9 114	9 307	10 542	10 968	10 528	10 475	10 329	9 997
ZÁBŘEH	6 941	7 020	7 032	7 000	7 077	6 850	7 204	6 928	7 007
LITOVEL	4 412	4 535	4 563	4 571	4 570	4 603	4 591	4 542	4 548
ŠTERNBERK	6 552	6 090	6 282	7 330	7 251	6 953	6 792	6 654	6 738
UNIČOV	4 219	4 190	4 221	4 229	4 259	4 239	4 195	4 090	4 205
MOHELNICE	4 289	3 758	3 469	4 838	5 042	4 874	4 881	4 994	4 518
LIPNÍK n/B	4 110	4 135	3 992	4 421	4 439	4 518	5 142	4 948	4 463
KONICE	1 483	1 450	1 482	1 707	1 668	1 638	1 638	1 631	1 587
Ø za rok	11 054	11 131	11 145	13 346	13 557	13 147	13 355	13 322	12 507
SM. ODCHYLKA	11 077	11 223	11 288	14 428	14 632	13 963	14 579	14 701	13 230
MEDIÁN	6 552	6 090	6 282	7 000	7 077	6 850	6 792	6 654	6 738

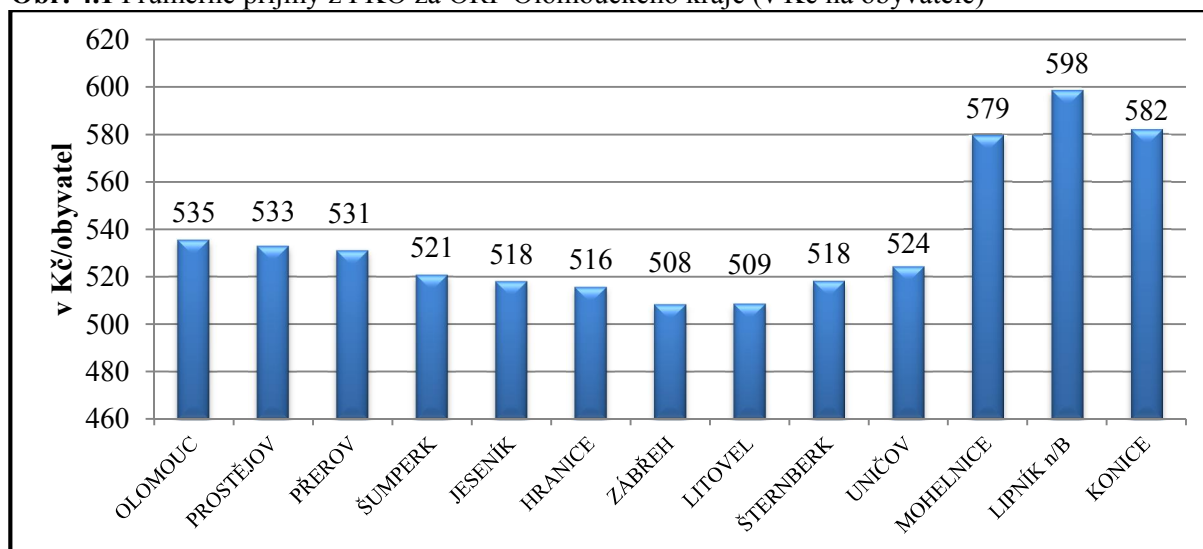
Zdroj: Monitor.cz, 2010-2017, vlastní zpracování.

V roce 2017 dosáhly průměrné příjmy z PKO ve všech ORP 13 322 tis. Kč a směrodatná odchylka 14 701 tis. Kč, což indikuje značné rozdíly mezi jednotlivými ORP. Prostřední

hodnota byla v tomto roce 6 654 tis. Kč a náležela Šternberku. Polovinu vybraného souboru s vyššími příjmy tvořily tyto obce: Olomouc, Prostějov, Přerov, Šumperk, Hranice a Zábřeh. Maxima i minima na konci sledovaného období dosáhly stejné ORP jako na jeho začátku, tedy Olomouc a Konice, přičemž tomu tak bylo v průběhu celého období. V rámci sledovaného období došlo k růstu příjmů z PKO na jeho konci vůči začátku v 11 ORP, a lze tak říci, že měly rostoucí tendenci. Pokles byl zaznamenán pouze v Zábřehu a v Uničově, kde nedošlo za celé sledované období k růstu sazby za PKO. Průměrné příjmy z PKO v rámci sledovaného období za všechny ORP dosáhly částku 12 507 tis. Kč.

Průměrné příjmy z PKO přepočtené na 1 obyvatele za jednotlivé ORP znázorňuje následující obrázek 4.1.

Obr. 4.1 Průměrné příjmy z PKO za ORP Olomouckého kraje (v Kč na obyvatele)

Zdroj: Monitor.cz, 2010-2017, vlastní zpracování.

Ve všech ORP dosahují průměrné příjmy plynoucí z PKO na 1 obyvatele částku vyšší než je 500 Kč. Přestože Olomouc měla v absolutním vyjádření nejvyšší příjmy z PKO, po přepočtení na 1 obyvatele maxima nedosáhla. Stejně tomu je tak i u Konice, která měla naopak v absolutním vyjádření nejmenší příjmy z PKO a při přepočtu na 1 obyvatele dosahovala druhý nejvyšší průměrný příjem plynoucí z poplatku za PKO. Maxima na 1 obyvatele dosáhl Lipník nad Bečvou s částkou 598 Kč, následuje zmiňovaná Konice a Mohelnice. Okolo částky 530 Kč se pohybují příjmy z PKO na 1 obyvatele v Olomouci, Prostějově a v Přerově. Další skupinu tvoří Šumperk, Jeseník, Hranice Šternberk a Uničov, kde se průměrné příjmy z PKO pohybovaly okolo částky 520 Kč. Nejmenší průměrné příjmy z PKO na 1 obyvatele byly v Litovli (509 Kč) a v Zábřehu (508 Kč).

4.2 Příjmy z poplatku za komunální odpad ve vztahu k vybraným příjmům

Příjmy plynoucí z PKO jsou součástí daňových příjmů, na základě tohoto předpokladu je analyzováno v rámci této podkapitoly jejich postavení v této třídě příjmů, i jejich postavení v rámci celkových příjmů. Následně je jejich role v rozpočtu analyzována v rámci místních poplatků. Výpočet podílu vychází z dat uvedených v příloze 1-13.

Postavení příjmů z poplatku za komunální odpad vůči celkovým příjmům zachycuje tabulka 4.2. Vůbec nejnižší podíl byl zaznamenán v roce 2010 v Konici, kde představoval 0,68 % z celkových příjmů. Což lze zdůvodnit velmi vysokými přijatými transfery v tomto roce, které tak snížily podíl daňových příjmů na celkových příjmech a následně i jednotlivých položek daňových příjmů. Vůbec nejvyšší podíl příjmů z PKO na celkových příjmech měl v roce 2013 Přerov, kde dosáhl 3,61 %, což je důsledkem zvýšení sazby PKO z 500 Kč na 650 Kč. Průměrný podíl byl nejnižší na začátku sledovaného období 1,74 % se směrodatnou odchylkou 0,42 %. Vybraný soubor dělil v roce 2010 na dvě části Šternberk, kde podíl dosáhl 1,88 %. Průměrný podíl příjmů z PKO za všechny ORP od roku 2010 do roku 2013 rostl, následně klesal s výjimkou v roce 2016 a zastavil se na hodnotě 2,34 % v roce 2017.

Tab. 4.2 Podíl příjmů z místního poplatku za komunální odpad na celkových příjmech v ORP Olomouckého kraje v letech 2010-2017 (v %)

ORP/PODÍL 1340 na CELKOVÝCH PŘÍJMECH (v %)	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Ø za ORP
OLOMOUC	1,91	1,97	1,97	2,57	2,69	2,39	2,69	2,42	2,33
PROSTĚJOV	1,66	1,93	2,81	3,00	2,90	2,85	2,79	2,58	2,56
PŘEROV	1,90	2,15	2,85	3,61	3,42	3,09	3,02	2,97	2,88
ŠUMPERK	1,52	1,68	2,40	2,81	2,83	2,80	2,60	2,39	2,38
JESENÍK	1,23	1,30	1,90	2,52	2,89	1,82	2,04	1,95	1,96
HRANICE	2,16	2,39	2,86	2,94	3,27	2,93	3,20	2,95	2,84
ZÁBŘEH	2,22	2,25	3,48	3,25	2,89	2,56	2,65	2,56	2,73
LITOVEL	1,74	1,42	2,49	2,12	0,92	1,06	1,89	1,79	1,68
ŠTERNBERK	1,88	2,16	2,62	2,94	2,61	2,33	2,08	2,21	2,35
UNIČOV	1,47	1,65	2,07	2,11	1,96	1,68	1,84	1,47	1,78
MOHELNICE	2,19	1,80	2,09	2,87	2,79	2,54	2,15	2,02	2,31
LIPNÍK n/B	2,12	2,23	2,85	3,05	2,62	2,40	2,64	2,59	2,56
KONICE	0,68	1,11	2,66	2,95	2,75	2,50	2,67	2,47	2,22
Ø za rok	1,74	1,85	2,54	2,83	2,66	2,38	2,48	2,34	2,35
SM. ODCHYLKA	0,42	0,38	0,43	0,40	0,60	0,54	0,42	0,42	0,36
MEDIÁN	1,88	1,93	2,62	2,94	2,79	2,50	2,64	2,42	2,35

Zdroj: Monitor.cz, 2010-2017, vlastní zpracování.

Vývoj podílu příjmů z PKO k daňovým příjmům znázorňuje tabulka 4.3. V roce 2010 byl průměrný podíl za všechny ORP 4,41 %, přičemž odchýlení hodnot od průměru vyjádřené směrodatnou odchylkou dosahuje 0,63 % a je v rámci sledovaného období druhé největší. Prostřední hodnota je v tomto roce totožná s průměrnou. Maximální podíl byl dosažen v Konici, a to 5,62 % a o 2,39 % byl minimální podíl nižší v Olomouci. Z pohledu jednotlivých let dochází ve všech ORP k poklesu podílu příjmů z PKO na daňových příjmech i přesto, že v 11 ORP byla v průběhu sledovaného období zvýšena sazba PKO. Vůči roku 2010 klesl podíl v roce 2017 o 1,05 %. Příčinou této klesající tendence může být změna rozpočtového určení daní pro léta 2013 a 2017, díky které došlo ke změně podílu výnosu z vybraných daní pro územně samosprávné celky. Vůbec nejnižší podíl v rámci sledovaného období byl zaznamenán v roce 2017 v Uničově (2,26 %) především z toho důvodu, že Uničov jako jedna ze dvou ORP nezměnila v průběhu sledovaných let sazbu PKO.

Tab. 4.3 Podíl příjmů z místního poplatku za komunální odpad na daňových příjmech v ORP Olomouckého kraje v letech 2010-2017 (v %)

ORP/PODÍL 1340 na DAŇOVÝCH PŘÍJMECH (v %)	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Ø za ORP
OLOMOUC	3,23	3,30	3,30	4,02	3,87	3,64	3,46	3,25	3,51
PROSTĚJOV	3,66	4,12	4,18	4,17	4,18	4,04	3,66	3,40	3,93
PŘEROV	4,41	4,62	4,23	5,11	4,72	4,61	4,34	4,09	4,52
ŠUMPERK	4,27	4,29	4,21	4,41	4,29	4,19	3,86	3,52	4,13
JESENÍK	4,34	4,27	3,83	4,28	4,48	3,96	3,63	3,28	4,01
HRANICE	4,41	4,71	4,57	4,61	4,48	4,39	4,18	3,91	4,41
ZÁBŘEH	5,18	5,29	5,12	4,31	4,17	3,80	3,72	3,36	4,37
LITOVEL	4,29	4,31	4,04	3,43	3,25	3,08	2,84	2,70	3,49
ŠTERNBERK	4,89	4,27	4,42	4,26	4,11	3,79	3,44	3,12	4,04
UNIČOV	3,60	3,46	3,37	3,00	2,87	2,82	2,55	2,26	2,99
MOHELNICE	4,53	4,05	3,40	4,11	4,10	3,90	3,62	3,26	3,87
LIPNÍK n/B	4,86	4,66	4,88	4,33	4,07	3,96	4,03	3,67	4,31
KONICE	5,62	5,60	5,62	4,75	4,54	4,26	4,17	3,81	4,80
Ø za rok	4,41	4,38	4,24	4,21	4,09	3,88	3,65	3,36	4,03
SM. ODCHYLKA	0,63	0,61	0,67	0,52	0,50	0,47	0,49	0,47	0,47
MEDIÁN	4,41	4,29	4,21	4,28	4,17	3,96	3,66	3,36	4,04

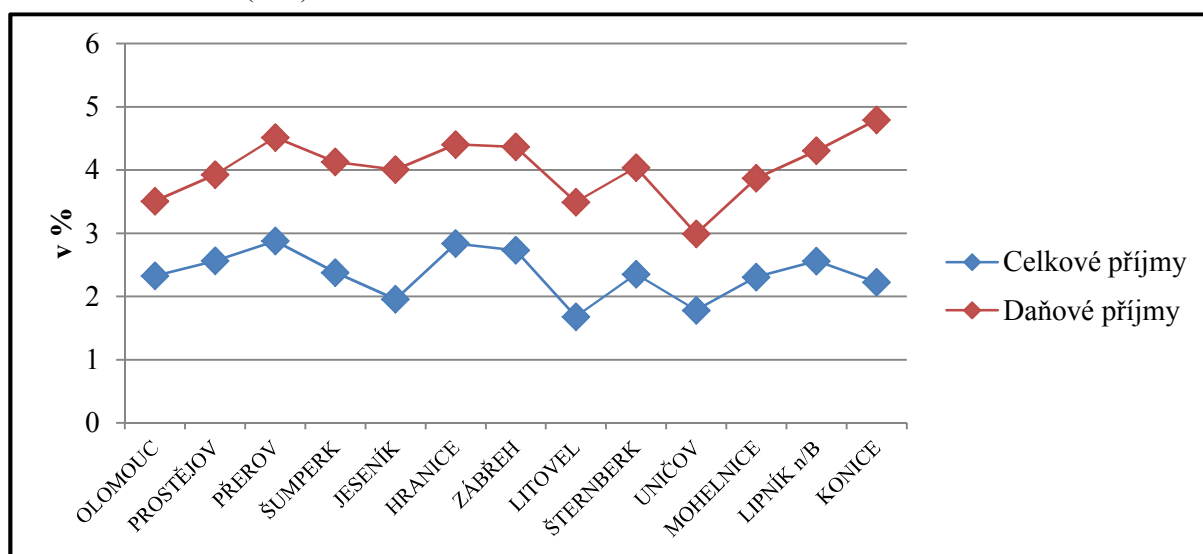
Zdroj: Monitor.cz, 2010-2017, vlastní zpracování.

Srovnání průměrného podílu příjmů z PKO na celkových příjmech a daňových příjmech za celé sledované období mezi jednotlivými ORP vyplývá z obrázku 4.2. V průměru činil podíl příjmů z PKO na celkových příjmech ve všech ORP za celé sledované období 2,35 %. Maximální průměrný podíl dosáhl v průběhu sledovaného období Přerov s 2,88 %. Nejnižší průměrný podíl vykazala za dané období Litovel, a to 1,68 %. Rozdíl mezi nejvyšším

průměrným a nejnižším průměrným podílem je 1,2 %. Průměrný podíl přesáhl 2,5 % celkových příjmů v Přerově, Prostějově, Hranicích, Zábřehu a Lipníku nad Bečvou. Lze tak říci, že v těchto ORP má největší význam PKO v rozpočtu ve vztahu k celkovým příjmům. Naopak pod hodnotu 2 % klesl podíl v Jeseníku, Litovli a Uničově.

Pro srovnání podílu příjmů z PKO na daňových příjmech mezi jednotlivými ORP slouží průměrný podíl příjmů z PKO za jednotlivé ORP. Minimální podíl 2,99 % vykazoval Uničov, což je především, jak už bylo zmíněno, způsobeno konstantní sazbou PKO v sledovaném období. O 1,81 % vyšší hodnotu podílu a zároveň maximální vykazovala Konice a nad hodnotu 4,5 % se dostal pouze Přerov. Podíl nad 4 % byl zaznamenán v Šumperku, Jeseníku, Hranicích, Zábřehu, Šternberku a Lipníku nad Bečvou. Nižší podíl měly příjmy z PKO ve vztahu k daňovým příjmům v Olomouci, Prostějově, Litovli a Mohelnici, v těchto ORP klesl průměrný podíl pod 4 %. Konkrétní hodnoty jsou uvedeny v tabulce 4.2 a 4.3.

Obr. 4.2 Průměrný podíl příjmů z PKO na celkových a daňových příjmech v ORP Olomouckého kraje v letech 2010-2017 (v %)

Zdroj: Monitor.cz, 2010-2017, vlastní zpracování.

Vývoj příjmů z místních poplatků z vybraných činností a služeb a podíl příjmů z místního poplatku za komunální odpad na těchto příjmech v ORP Olomouckého kraje zachycuje tabulka 4.4. Z důvodu rozsáhlosti jsou v tabulce zachyceny pouze roky 2010, 2014 a 2017 a průměr za celé sledované období.

Příjmy z místních poplatků z vybraných činností a služeb dosahovaly v průměru ve všech ORP ve sledovaném období 15 930 tis. Kč se směrodatnou odchylkou 17 145 tis. Kč, což značí, že mezi jednotlivými ORP byly značné rozdíly. Mezi nejčastější místní poplatky patří místní poplatek za komunální odpad a místní poplatek ze psů, které byly

zavedeny v rámci celého sledovaného období ve všech 13 ORP. Třetím nejčastěji zaváděným místním poplatkem byl poplatek za užívání veřejného prostranství, ten zavedlo celkem 11 ORP v průběhu celého sledovaného období. Minimální průměrné příjmy z místních poplatků měla Konice, a to 1 950 tis. Kč, což je způsobeno i tím, že v průběhu celého sledovaného období měla stabilně zavedeny pouze 3 místní poplatky. Proti tomu Olomouc dosáhla maximálních průměrných příjmů z místních poplatků částkou 66 659 tis. Kč také díky tomu, že měla stále v průběhu sledovaného období zavedených 6 místních poplatků. Nad průměrnou hodnotu se dále dostaly obce Prostějov a Přerov, Šumperk zaostal o 282 tis. Kč.

Tab. 4.4 Vývoj příjmů z místních poplatků z vybraných činností a služeb (134) (v tis. Kč) a podíl příjmů z místního poplatku za komunální odpad (1340) v ORP Olomouckého kraje v letech 2010 - 2017 (v %)

ORP/UKAZATEL	2010		2014		2017		Ø za ORP	
	134 (v tis. Kč)	1340/134 (v %)	134 (v tis. Kč)	1340/134 (v %)	134 (v tis. Kč)	1340/134 (v %)	134 (v tis. Kč)	1340/134 (v %)
OLOMOUC	63 973	67,55	69 360	81,65	68 466	83,12	66 659	76,78
PROSTĚJOV	28 067	69,96	30 178	81,87	26 771	90,58	28 822	79,26
PŘEROV	32 062	70,48	32 622	85,62	31 204	88,49	32 763	79,02
ŠUMPERK	15 631	78,43	15 397	95,30	15 039	94,77	15 648	87,30
JESENÍK	10 808	48,85	9 304	75,47	9 467	63,91	9 524	62,53
HRANICE	13 226	65,89	13 254	82,75	12 673	81,50	13 220	75,62
ZÁBŘEH	8 285	83,78	8 168	86,64	7 649	90,57	8 697	80,56
LITOVEL	4 993	88,36	5 570	82,05	5 777	78,62	5 916	76,89
ŠTERNBERK	7 231	90,61	7 813	92,81	7 259	91,67	7 938	84,89
UNIČOV	5 546	76,07	4 594	92,71	4 409	92,76	5 130	81,98
MOHELNICE	5 597	76,63	5 417	93,08	5 560	89,82	5 285	85,48
LIPNÍK n/B	5 127	80,16	5 252	84,52	5 366	92,21	5 544	80,50
KONICE	1 921	77,20	2 049	81,41	1 865	87,45	1 950	81,40
Ø za rok	15 574	74,92	16 075	85,84	15 500	86,57	15 930	79,40
SM. ODCHYLKA	16 476	10,43	17 903	5,71	17 449	7,97	17 145	5,92
MEDIÁN	8 285	76,63	8 168	84,52	7 649	89,82	8 697	80,50

Zdroj: Monitor.cz, 2010-2017, vlastní zpracování.

Z tabulky 4.4 je patrné, že průměrný podíl příjmů z PKO na celkových příjmech z místních poplatků měl v rámci sledovaného období za všechny ORP rostoucí tendenci, jejíž příčinou je také zrušení místního poplatku za provozovaný hrací přístroj od roku 2014, který měly zavedeny všechny ORP. V roce 2010 byl průměrný podíl 74,92 % a směrodatná odchylka 10,43 %, která značí, že se v tomto roce hodnoty podílů od sebe lišily nejvíce, v následujících letech už byla nižší. Minimální hodnotu podílu vykazoval Jeseník, a to 48,85 %. Tato nižší hodnota oproti ostatním ORP je způsobena především tím, že Jeseník jakožto lázeňské město

měl značné příjmy z místního poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt. V roce 2017 dosáhl průměrný podíl 86,57 %, nad tuto průměrnou hodnotu se nedostaly pouze obce Olomouc, Hranice, Litovel a Jeseník, jehož podíl byl opět minimální. Maximální hodnoty podílu 94,77 % dosáhl v roce 2017 Šumperk z toho důvodu, že dalším zavedeným místním poplatkem byl v tomto roce pouze místní poplatek ze psů.

V rámci srovnání ORP mezi sebou dosáhl maximální průměrné hodnoty podílu za celé sledované období Šumperk, důvodem byl fakt, že od roku 2013 měl zavedeny pouze 2 místní poplatky. Naopak nejnižší průměrné hodnoty dosáhl Jeseník, a to 62,53 % z již zmiňovaného důvodu role místního poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt. V průměru činil podíl ve všech ORP za celé sledované období 79,40 % se směrodatnou odchylkou 5,92 %, která značí, že mezi hodnotami vybraného souboru nebyly rozdíly tak vysoké.

V úvodu této diplomové práce byla stanovena hypotéza H1, která zní: Podíl příjmů z místního poplatku za komunální odpad na celkových příjmech plynoucích ze všech místních poplatků se v ORP Olomouckého kraje neliší o +/- 5 % od průměru za Českou republiku, který dle státního závěrečného účtu územních rozpočtů pro rok 2017, jehož garantem je Ministerstvo financí, činil 68 %.

Po této analýze je nutné tuto hypotézu vyvrátit, jelikož příjmy z PKO představují v průměru 79,40 % z celkových příjmů plynoucích ze všech místních poplatků, a jsou tak vyšší, než je průměr za celou Českou republiku. Pouze Jeseník se nachází pod průměrem České republiky, podíl ostatních ORP průměr České republiky převyšuje. Lze tak říci, že PKO je významným zdrojem financování činnosti ORP a v rámci místních poplatků zdrojem největším.

4.3 Zhodnocení příjmů a výdajů ve vztahu ke komunálnímu odpadu

V rámci této podkapitoly jsou zhodnoceny příjmy a výdaje ve vztahu ke komunálnímu odpadu. Pod příjmy jsou myšleny příjmy zachyceny na položce 1340 a pod výdaji výdaje zachyceny v pododdíle 372.

Jak lze vyčíst z tabulky 4.5, vzrostly příjmy plynoucí z PKO přepočtené na 1 tunu KO na konci sledovaného období vůči roku 2010 v 10 sledovaných ORP. Naopak nižší částkou pokryly příjmy 1 tunu KO v roce 2017 oproti roku 2010 v Litovli, Šternberku a v Konici, což bylo způsobeno růstem objemu produkce KO, i přes zvýšení sazby PKO. Největší pokles příjmů na 1 tunu KO byl zaznamenán v Litovli, konkrétně o 329 Kč. Zde došlo k růstu objemu produkce KO v roce 2017 vůči roku 2010 o 27 %, kdežto sazba

místního poplatku se zvýšila pouze o 4 % ze 480 Kč na 500 Kč. Naopak největší růst příjmů z PKO, které pokryjí 1 tunu KO, zaznamenal v rámci sledovaného období Přerov, konkrétně o 51 %. Tento nárůst byl zapříčiněn poklesem objemu produkce KO o 3 436 tun, což je o 19 % a růstem sazby PKO o 30 % z 500 Kč na 650 Kč. V roce 2010 činily průměrné příjmy na tunu KO ve všech ORP 1 261 Kč. Minimálně pokryly příjmy plynoucí z PKO tunu KO v Jeseníku, a to pouze 720 Kč. Naopak maximální byly v Litovli, kde na tunu KO činily příjmy z PKO 1 699 Kč. Na konci sledovaného období se průměrné příjmy na tunu KO za všechny ORP zvýšily na 1 456 Kč, tedy o 15 %.

Při srovnání jednotlivých ORP mezi sebou pokryly v průměru příjmy tunu KO maximálně v Olomouci částkou 1 802 Kč, nejméně pak v Uničově díky nejnižší sazbě PKO. V průměru pokryly příjmy plynoucí od obyvatel tunu KO částkou 1 464 Kč. Pokud nejsou brány v úvahu výdaje na tunu KO, lze říci, že nejlépe měly ve vztahu k příjmům na tunu KO stanovenou sazbu PKO ORP Olomouc, Prostějov, Přerov, Šumperk, Litovel, Šternberk a Konice. V těchto ORP přesahovaly příjmy na tunu KO částku 1 500 Kč.

Tab. 4.5 Příjmy a výdaje ve vztahu k produkci komunálního odpadu v ORP Olomouckého kraje v letech 2010-2017 (v Kč na tunu a na obyvatele)

ORP/KO	2010				2017				Ø za ORP			
	Příjmy na tunu v Kč	Výdaje na tunu v Kč	V-P na tunu v Kč	V-P (Kč/ob)	Příjmy na tunu v Kč	Výdaje na tunu v Kč	V-P na tunu v Kč	V-P (Kč/ob)	Příjmy na tunu v Kč	Výdaje na tunu v Kč	V-P na tunu v Kč	V-P (Kč/ob)
OLOMOUC	1 469	4 235	2 766	811	1 909	4 237	2 328	690	1 802	4 510	2 708	769
PROSTĚJOV	1 249	2 822	1 573	548	1 574	2 846	1 272	447	1 547	2 916	1 368	459
PŘEROV	1 269	1 759	490	190	1 921	2 353	432	142	1 678	2 149	471	159
ŠUMPERK	1 378	2 468	1 090	355	1 582	1 971	389	134	1 566	2 193	627	204
JESENÍK	720	2 108	1 387	844	1 272	2 944	1 673	706	1 231	4 191	2 960	1 157
HRANICE	1 161	2 725	1 564	618	1 434	2 641	1 207	478	1 330	2 612	1 282	513
ZÁBŘEH	1 203	1 465	262	108	1 253	1 950	697	282	1 314	1 721	408	158
LITOVEL	1 699	2 775	1 076	281	1 370	3 587	2 217	745	1 549	19 814	18 265	5 345
ŠTERNBERK	1 429	5 578	4 149	1 392	1 361	1 846	485	176	1 642	3 465	1 823	598
UNIČOV	791	2 069	1 278	571	1 101	1 948	846	276	1 027	2 120	1 093	409
MOHELNICE	1 372	2 444	1 072	350	1 536	2 567	1 031	364	1 334	2 202	868	316
LIPNÍK n/B	1 029	1 352	323	155	1 243	1 538	295	146	1 435	2 287	852	309
KONICE	1 628	2 560	932	294	1 368	2 999	1 631	694	1 571	3 125	1 553	581
Ø za rok	1 261	2 643	1 382	501	1 456	2 571	1 116	406	1 464	4 100	2 637	844
SM. ODCHYLKA	278	1100	1012	344	237	733	657	228	202	4 608	4 574	1 326
MEDIÁN	1 269	2 468	1 090	355	1 370	2 467	1 031	364	1 547	2 612	1 282	459

Zdroj: Monitor.cz, 2010-2017, Odbor životního prostředí a zemědělství krajského úřadu Olomouckého kraje, vlastní zpracování.

Výdaje vynaložené na tunu KO v ORP Olomouckého kraje jsou zachyceny v tabulce 4.5. K jejich růstu v roce 2017 došlo od začátku sledovaného období v 9 ORP. Největší růst zaznamenal Jeseník o 836 Kč, což je téměř o 40 %. Naopak pouze o 2 Kč na tunu vzrostly výdaje v Olomouci, což je vzhledem k rostoucím příjmům pozitivní. Pokles výdajů pak nastal pouze v Šumperku, Hranicích, Šternberku a Uničově. Příčinou poklesu v Hranicích a Uničově bylo snížení objemu produkce KO, kdežto v Šumperku a ve Šternberku došlo k jejímu růstu. Zde si lze snížení výdajů na tunu KO vysvětlit zvýšením výdajů pododdílu 372 absolutně o 75 % ve Šternberku a o 19 % v Šumperku. Srovnání všech ORP během jednotlivých let ukazuje pokles výdajů na tunu KO v roce 2017 o 72 Kč oproti roku 2010.

V průměru bylo za celé sledované období nejdražší nakládání s odpady v Litovli, kde se výdaje na tunu KO vyšplhaly až na 19 814 Kč. Tato vysoká částka však byla zapříčiněna zvýšením výdajů v letech 2014 a 2015 na realizaci nápravných opatření, které řešily odstranění zdroje znečištění v areálu skládky TKO Nasobůrky. Tento projekt byl financován z Fondu soudržnosti, ze Státního fondu životního prostředí a městem Litovel. Při vynechání let 2014 a 2015 činily v ostatních letech v průměru na tunu KO výdaje 3 157 Kč. V pořadí druhé nejdražší nakládání s KO bylo v Olomouci. Zde se výdaje na tunu KO vyšplhaly na 4 510 Kč. Mezi ORP, kde výdaje na tunu KO přesahovaly částku 3 000 Kč, se řadí Jeseník, Šternberk a Konice. Ve zbylých ORP je nakládání s KO méně finančně náročné, minimum výdajů na tunu odpadu vynaložil Zábřeh, a to 1 721 Kč.

Z výše uvedeného vyplývá, že výdaje vynaložené na nakládání s KO převyšují příjmy plynoucí z PKO na tunu KO. Tento rozdíl na tunu KO je zachycen v tabulce 4.5, ze které je patrné, že v průběhu sledovaného období došlo k jeho poklesu v 9 ORP. V Jeseníku, Zábřehu, Litovli a Konici došlo k růstu rozdílu mezi příjmy a výdaji. Pro ORP je žádoucí, aby byl rozdíl co nejnižší. Jelikož tyto výdaje, které nepokryjí příjmy z PKO, musí ORP financovat z jiných příjmů, které by mohly být investovány do rozvoje a dalších projektů.

V průměru minimální rozdíl mezi příjmy a výdaji na tunu KO vykázal Zábřeh, a to 408 Kč. Naopak nejvyšší rozdíl vykazala Litovel z důvodu realizace již zmíněného projektu. Při vynechání let 2014 a 2015 činil průměrný rozdíl 1 619 Kč. V průměru převyšovaly výdaje ve všech ORP Olomouckého kraje příjmy z PKO o 2 637 Kč na tunu KO. ORP, které musely financovat nakládání s KO nižším objemem jiných finančních prostředků, patří Přerov, Šumperk, Zábřeh, Mohelnice a Lipník nad Bečvou. V těchto ORP nepřesáhl rozdíl mezi příjmy a výdaji 1 000 Kč na tunu KO.

4.4 Zhodnocení příjmů a výdajů ve vztahu k vybraným složkám komunálního odpadu

V rámci této podkapitoly jsou zhodnoceny příjmy a výdaje ve vztahu k vybraným složkám komunálního odpadu. Pod příjmy jsou myšleny příjmy zachyceny na položce 1340 a pod výdaji výdaje zachyceny v pododdíle 372.

V tabulce 4.6 jsou zachyceny příjmy a výdaje na tunu SKO, ze které vyplývá, že SKO tvořil ve všech ORP Olomouckého kraje v průměru největší podíl na příjmech a výdajích spojených s KO, konkrétně 62 % s odchýlením hodnot od průměru o 11,03 %. Největší část příjmů a výdajů na KO v průměru plynula na SKO v Uničově, a to 77,98 %. Naopak nejméně bylo vynaloženo na SKO mezi jednotlivými ORP v Jeseníku. Zde bylo vynaloženo na nakládání s SKO 36,09 % celkových příjmů a výdajů. Mimo Jeseník bylo v průměru ve všech ORP použito na nakládání s SKO více než 50 % celkových příjmů a výdajů k tomu určených.

Tab. 4.6 Příjmy a výdaje ve vztahu k produkci smíšeného komunálního odpadu v ORP Olomouckého kraje v letech 2010-2017 (v Kč na tunu)

ORP/SKO	2010			2017			Ø za ORP		
	Příjmy na tunu v Kč	Výdaje na tunu v Kč	Podíl na KO v %	Příjmy na tunu v Kč	Výdaje na tunu v Kč	Podíl na KO v %	Příjmy na tunu v Kč	Výdaje na tunu v Kč	Podíl na KO v %
OLOMOUC	838	2 416	57,05	1 056	2 325	55,29	1 037	2 599	57,58
PROSTĚJOV	773	1 747	61,92	842	1 614	53,46	911	1 732	58,98
PŘEROV	806	1 116	63,47	969	1 471	50,45	938	1 251	56,69
ŠUMPERK	754	1 350	54,71	728	967	46,04	791	1 121	50,59
JESENÍK	182	533	25,27	486	1 130	38,23	482	1 737	36,09
HRANICE	672	1 578	57,92	784	1 629	54,69	791	1 585	58,83
ZÁBŘEH	798	971	66,32	596	1 115	47,57	774	1 026	59,14
LITOVEL	1 276	2 085	75,12	721	1 986	52,62	976	12 313	62,27
ŠTERNBERK	1 209	4 719	84,60	726	1 169	53,39	1 213	2 624	73,35
UNIČOV	528	1 382	66,77	888	1 712	80,65	819	1 681	77,98
MOHELNICE	1 038	1 849	75,67	993	1 923	64,63	957	1 607	71,43
LIPNÍK n/B	700	920	68,06	712	938	57,30	1 128	1 825	76,48
KONICE	1 188	1 867	72,95	809	1 706	59,17	1 060	2 082	66,61
Ø za rok	828	1 733	63,83	793	1 514	54,88	914	2 553	62,00
SM. ODCHYLKA	288	996	13,78	153	412	9,69	181	2 856	11,03
MEDIÁN	798	1 578	66,32	784	1 614	53,46	938	1 732	59,14

Zdroj: Monitor.cz, 2010-2017, Odbor životního prostředí a zemědělství krajského úřadu Olomouckého kraje, vlastní zpracování.

Výdaje vynaložené na nakládání s SKO dosahovaly v průměru v roce 2010 1 733 Kč s odchýlením hodnot o 996 Kč, to značí rozdíly ve sledovaném souboru. Maximální částka byla vynaložena na tunu SKO v roce 2010 ve Šternberku, a to 4 719 Kč. Naopak minimální

částku na tunu SKO vynaložil v tomto roce Jeseník, ta byla téměř 9x menší než zmiňované maximum. Růst výdajů na tunu SKO nastal v roce 2017 vůči roku 2010 v 7 ORP. Největší růst výdajů na tunu SKO nastal v Jeseníku, a to více než dvojnásobný z 533 Kč na 1 130 Kč.

V roce 2010 disponovala největšími příjmy na SKO Litovel, zde na tunu SKO náleželo 1 276 Kč z příjmů z PKO. Pouze 182 Kč byla pokryta tuna SKO v roce 2010 v Jeseníku, což také představuje minimum ze všech ORP. V průměru činily v tomto roce příjmy na tunu SKO 828 Kč. Tuto částku přesáhla Olomouc, dále Litovel, Šternberk, Mohelnice a Konice, tedy pouze 38 % všech sledovaných ORP. K poklesu příjmů na tunu SKO došlo v roce 2017 vůči roku 2010 v celkem 7 sledovaných ORP. Největší pokles zaznamenala Litovel, kde příjmy na tunu SKO klesly o 44 %.

Další složkou komunálního odpadu je plast, jehož vztah k příjmům a výdajům zachycuje tabulka 4.7. V roce 2010 pokryly příjmy z PKO tunu plastu v průměru za všechny ORP 34 Kč, směrodatná odchylka 17 Kč značí rozdíly mezi jednotlivými ORP. Maximálně pokryly příjmy tunu plastu v Konici částkou 68 Kč.

Tab. 4.7 Příjmy a výdaje ve vztahu k produkci plastu v ORP Olomouckého kraje v letech 2010-2017 (v Kč na tunu)

ORP/PLAST	2010			2017			Ø za ORP		
	Příjmy na tunu v Kč	Výdaje na tunu v Kč	Podíl na KO v %	Příjmy na tunu v Kč	Výdaje na tunu v Kč	Podíl na KO v %	Příjmy na tunu v Kč	Výdaje na tunu v Kč	Podíl na KO v %
OLOMOUC	47	135	3,19	83	185	4,37	71	177	3,92
PROSTĚJOV	41	92	3,26	89	161	5,66	68	126	4,32
PŘEROV	20	27	1,56	57	69	2,94	36	46	1,97
ŠUMPERK	25	45	1,83	49	61	3,07	37	51	2,35
JESENÍK	14	42	1,99	37	87	2,94	39	135	2,95
HRANICE	29	68	2,48	41	76	2,88	33	66	2,48
ZÁBŘEH	20	25	1,68	46	71	3,65	33	44	2,49
LITOVEL	66	108	3,91	79	207	5,77	75	1 077	4,86
ŠTERNBERK	40	157	2,81	63	86	4,64	71	134	4,03
UNIČOV	23	60	2,90	38	67	3,47	32	67	3,15
MOHELNICE	27	49	1,99	57	95	3,68	38	62	2,82
LIPNÍK n/B	15	20	1,51	31	38	2,49	37	59	2,46
KONICE	68	107	4,19	12	27	0,89	70	136	4,28
Ø za rok	34	72	2,56	52	95	3,57	49	168	3,24
SM. ODCHYLKA	17	42	0,86	21	53	1,27	17	266	0,89
MEDIÁN	27	60	2,48	49	76	3,47	38	67	2,95

Zdroj: Monitor.cz, 2010-2017, Odbor životního prostředí a zemědělství krajského úřadu Olomouckého kraje, vlastní zpracování.

Minimálně pokryly příjmy z PKO tunu plastu v Jeseníku, zde činily 14 Kč. Mezi ORP, ve kterých v roce 2010 dosahovaly příjmy z PKO na tunu plastu hodnotu

nad průměr, se řadí Olomouc, Prostějov, Litovel, Šternberk a Konice. Do roku 2017 pak došlo ke zvýšení příjmů na tunu platu ve všech ORP mimo Konici. Největší růst nastal v Prostějově, zde se příjmy na tunu platu zdvojnásobily. Snížení příjmů na tunu platu v Konici bylo 82% na 12 Kč.

V průměru v roce 2010 bylo na tunu platu vynaloženo 72 Kč. Nejdražší byla tuna platu ve Šternberku, zde na nakládání s ní bylo potřeba 157 Kč. Naopak nejméně vynaložil na tunu platu Lipník nad Bečvou, pouze 20 Kč. Dražší bylo dále nakládání s tunou platu v Olomouci, Prostějově, Litovli a v Konici. Nižší částka byla v tomto roce pak vynaložena v Přerově, Šumperku, Jeseníku, Zábřehu a v Mohelnici. Pokles výdajů v roce 2017 vykázal pouze Šternberk a Konice, ve Šternberku byl pokles 45% a v Konici 75%. V ostatních ORP došlo k nárůstu výdajů na tunu platu vůči roku 2010.

Papír tvořil v průměru 4,74 % z celkového KO ve všech ORP Olomouckého kraje za sledované období, viz tab. 4.8.

Tab. 4.8 Příjmy a výdaje ve vztahu k produkci papíru v ORP Olomouckého kraje v letech 2010-2017 (v Kč na tunu)

ORP/PAPÍR	2010			2017			Ø za ORP		
	Příjmy na tunu v Kč	Výdaje na tunu v Kč	Podíl na KO v %	Příjmy na tunu v Kč	Výdaje na tunu v Kč	Podíl na KO v %	Příjmy na tunu v Kč	Výdaje na tunu v Kč	Podíl na KO v %
OLOMOUC	123	356	8,40	122	271	6,40	118	299	6,65
PROSTĚJOV	59	134	4,76	48	87	3,05	57	108	3,72
PŘEROV	111	154	8,76	94	115	4,88	82	105	5,29
ŠUMPERK	101	181	7,34	93	116	5,89	111	158	7,13
JESENÍK	41	120	5,71	65	150	5,08	88	321	6,80
HRANICE	48	113	4,15	49	90	3,42	38	74	3,00
ZÁBŘEH	58	70	4,78	69	107	5,51	66	88	5,03
LITVEL	101	165	5,94	80	210	5,84	78	862	5,03
ŠTERNBERK	68	264	4,73	50	67	3,65	70	145	4,10
UNIČOV	38	100	4,84	66	116	5,97	60	120	5,60
MOHELNICE	43	76	3,12	44	74	2,88	43	72	3,26
LIPNÍK n/B	26	35	2,56	30	38	2,44	46	74	3,07
KONICE	79	125	4,88	30	65	2,17	48	93	2,98
Ø za rok	69	146	5,38	65	116	4,40	70	194	4,74
SM. ODCHYLKA	30	82	1,78	26	61	1,45	24	208	1,45
MEDIÁN	59	125	4,84	65	107	4,88	66	108	5,03

Zdroj: Monitor.cz, 2010-2017, Odbor životního prostředí a zemědělství krajského úřadu Olomouckého kraje, vlastní zpracování.

Výdaje, které byly v průměru potřebné na pokrytí nakládání s tunou papíru KO ve všech ORP Olomouckého kraje za celé sledované období dosahovaly částky 194 Kč. V průběhu sledovaného období zaznamenalo 8 ORP pokles výdajů na tunu papíru. Největší pokles

o 75 % z 264 Kč na 67 Kč vykázal Šternberk. Pouze 2% pokles výdajů na tunu papíru nastal v Mohelnici. Rostoucí tendenci měly výdaje v Jeseníku, Zábřehu, Litovli, Uničově a Lipníku nad Bečvou. Zde byly v roce 2017 s částkou 38 Kč na tunu papíru minimální. Naopak nejvíce bylo vynaloženo v tomto roce na nakládání s tunou papíru v Olomouci, a to 271 Kč. Výdaje na tunu papíru byly vysoké také v Přerově, Šumperku, Jeseníku, Zábřehu, Litovli a Uničově. V těchto ORP přesáhly výdaje na tunu papíru 100 Kč.

Příjmy z PKO pokryly v průměru tunu papíru 70 Kč, což je vzhledem k průměrným výdajům nedostačující. Jejich vývoj byl v 7 ORP klesající v roce 2017 vůči roku 2010. V tomto roce připadlo nejvíce na tunu papíru v Olomouci, stejně tomu tak bylo i v roce 2017 a byl zaznamenán růst pouze o 0,8 %. Naopak nejméně příjmů z PKO pokrylo tunu papíru v roce 2010 v Lipníku nad Bečvou, přesto zde byl vůči roku 2017 vysledován nárůst o 15 % na 30 Kč. Touto částkou kryly příjmy z PKO tunu papíru v tomto roce i v Konici.

Příjmy a výdaje vynaložené na tunu skla zachycuje tabulka 4.9.

Tab. 4.9 Příjmy a výdaje ve vztahu k produkci skla v ORP Olomouckého kraje v letech 2010-2017 (v Kč na tunu)

ORP/SKLO	2010			2017			Ø za ORP		
	Příjmy na tunu v Kč	Výdaje na tunu v Kč	Podíl na KO v %	Příjmy na tunu v Kč	Výdaje na tunu v Kč	Podíl na KO v %	Příjmy na tunu v Kč	Výdaje na tunu v Kč	Podíl na KO v %
OLOMOUC	52	151	3,56	85	189	4,46	75	187	4,14
PROSTĚJOV	33	74	2,62	44	80	2,81	42	79	2,70
PŘEROV	31	43	2,46	66	81	3,45	51	65	2,87
ŠUMPERK	44	79	3,19	62	78	3,94	55	77	3,52
JESEŇÍK	23	68	3,23	53	122	4,15	56	196	4,29
HRANICE	26	62	2,27	35	65	2,45	24	47	1,91
ZÁBŘEH	37	46	3,11	37	58	2,97	39	51	2,97
LITOVEL	56	92	3,32	44	115	3,22	50	653	3,23
ŠTERNBERK	37	144	2,59	46	62	3,35	50	100	2,94
UNIČOV	18	46	2,23	37	66	3,38	28	57	2,67
MOHELNICE	34	61	2,48	57	96	3,73	37	62	2,78
LIPNÍK n/B	21	28	2,07	30	37	2,39	36	58	2,48
KONICE	63	99	3,86	41	89	2,97	46	86	2,84
Ø za rok	37	76	2,84	49	87	3,33	45	132	3,03
SM. ODCHYLKA	13	36	0,54	15	37	0,60	13	157	0,62
MEDIÁN	34	68	2,62	44	80	3,35	46	77	2,87

Zdroj: Monitor.cz, 2010-2017, Odbor životního prostředí a zemědělství krajského úřadu Olomouckého kraje, vlastní zpracování.

V roce 2010 se výdaje na tunu skla dostaly v průměru za všechny ORP na 76 Kč, prostřední hodnota však byla 68 Kč, což značí, že více než polovina sledovaného souboru průměrné

hodnoty nedosáhla. Největší výdaje vynaložila v tomto roce Olomouc, zde nakládání s tunou skla vyšlo na 151 Kč. Naopak nejlevnější bylo nakládání s tunou skla v Lipníku nad Bečvou. Pokles výdajů na tunu skla vůči roku 2010 vykázaly v roce 2017 pouze 3 ORP. V Šumperku klesly výdaje na tunu skla o 1,2 %, v Konici o 10 % a nejvíce ve Šternberku o 57 %. Největší růst výdajů na tunu skla vykázal Přerov, zde vzrostly o 88 %. Maxima a minima dosáhly v roce 2017 stejné ORP jako v roce 2010.

Příjmy z PKO činily v průměru za všechny ORP za celé sledované období 45 Kč na tunu skla, přičemž byl v rámci sledovaného období zaznamenán 32% nárůst z 37 Kč na 49 Kč. Nejnížší byly průměrné příjmy z PKO na tunu skla v rámci sledovaného období v Hranicích, a to 24 Kč. Naopak až trojnásobně vyšší a maximální byly v Olomouci. Nižší příjmy v průměru na tunu skla vykázal dále Zábřeh, Uničov, Mohelnice a Lipník nad Bečvou.

Z tabulky 4.10 jsou patrné příjmy a výdaje vynaložené na tunu objemného odpadu, který představuje významnou složku KO.

Tab. 4.10 Příjmy a výdaje ve vztahu k produkci objemného odpadu v ORP Olomouckého kraje v letech 2010-2017 (v Kč na tunu)

ORP/OBJEMNÝ ODPAD	2010			2017			Ø za ORP		
	Příjmy na tunu v Kč	Výdaje na tunu v Kč	Podíl na KO v %	Příjmy na tunu v Kč	Výdaje na tunu v Kč	Podíl na KO v %	Příjmy na tunu v Kč	Výdaje na tunu v Kč	Podíl na KO v %
OLOMOUC	248	714	16,86	126	279	6,59	154	395	8,87
PROSTĚJOV	236	534	18,91	197	357	12,55	267	508	17,41
PŘEROV	185	256	14,58	346	423	17,99	272	351	15,78
ŠUMPERK	218	391	15,84	242	301	15,27	228	323	14,62
JESENÍK	77	224	10,64	170	393	13,35	175	630	13,20
HRANICE	191	449	16,47	123	227	8,61	145	284	11,52
ZÁBŘEH	32	39	2,68	107	167	8,56	61	83	4,67
LITOVEL	194	318	11,45	358	938	26,15	276	3 566	18,36
ŠTERNBERK	64	249	4,46	106	144	7,81	147	266	7,94
UNIČOV	33	87	4,19	57	101	5,21	40	81	3,75
MOHELNICE	144	257	10,50	114	191	7,45	128	215	9,73
LIPNÍK n/B	41	53	3,95	60	75	4,86	65	104	4,51
KONICE	204	320	12,51	364	798	26,61	303	626	20,15
Ø za rok	144	299	11,00	182	338	12,39	174	572	11,58
SM. ODCHYLKA	79	185	5,36	107	250	7,06	85	882	5,31
MEDIÁN	185	257	11	126	279	9	154	323	12

Zdroj: Monitor.cz, 2010-2017, Odbor životního prostředí a zemědělství krajského úřadu Olomouckého kraje, vlastní zpracování.

V roce 2010 činily výdaje na tunu objemného odpadu v průměru 299 Kč. Směrodatná odchylka 185 Kč však ukazuje značné rozdíly mezi jednotlivými ORP. Nejvíce bylo vynaloženo na nakládání s tunou objemného odpadu v tomto roce v Olomouci, a to 714 Kč.

Naopak nejméně bylo vynaloženo na nakládání s tunou objemného odpadu v Zábřehu, a to 39 Kč. Pod hranicí maxima se nacházel Prostějov a Hranice. Těsně nad minimální hranicí se nacházely výdaje na tunu objemného odpadu v Uničově a Lipníku nad Bečvou. Vůči roku 2010 došlo v roce 2017 k poklesu výdajů v polovině ORP. Největší pokles nastal v Olomouci o 60 %. Nejvíce vzrostly výdaje v Litovli na trojnásobek. V průměru byly v roce 2017 výdaje na tunu objemného papíru za všechny ORP vyšší než v roce 2010 o 13 %.

Stejně jako u ostatních složek KO i zde jsou příjmy z PKO nižší než výdaje na nakládání s tunou objemného odpadu. V průměru za celé sledované období dosáhly částky 174 Kč a zaznamenaly růst ze 144 Kč na 182 Kč, tedy o 26 %. Srovnání jednotlivých ORP mezi sebou ukazuje, že vůči roku 2010 klesly příjmy v roce 2017 ve 4 ORP. Největší pokles zaznamenala Olomouc o 50 %. Nejméně vzrostly v Šumperku o 11 %.

Následující tabulka 4.11 zachycuje objem příjmů a výdajů na tunu ostatních složek komunálního odpadu, které tvoří především kovy a biologicky rozložitelný odpad.

Tab. 4.11 Příjmy a výdaje ve vztahu k produkci ostatních složek komunálního odpadu v ORP Olomouckého kraje v letech 2010-2017 (v Kč na tunu)

ORP/OSTATNÍ	2010			2017			Ø za ORP		
	Příjmy na tunu v Kč	Výdaje na tunu v Kč	Podíl na KO v %	Příjmy na tunu v Kč	Výdaje na tunu v Kč	Podíl na KO v %	Příjmy na tunu v Kč	Výdaje na tunu v Kč	Podíl na KO v %
OLOMOUC	161	463	10,94	437	970	22,89	346	851	18,85
PROSTĚJOV	107	241	8,53	354	640	22,47	203	375	12,88
PŘEROV	116	161	9,17	390	478	20,30	299	367	17,41
ŠUMPERK	235	422	17,08	408	508	25,78	344	471	21,78
JESENÍK	383	1 120	53,16	461	1 067	36,24	390	1 173	36,68
HRANICE	194	455	16,71	401	738	27,96	298	579	22,26
ZÁBŘEH	258	314	21,42	398	619	31,74	340	452	25,70
LITOVEL	5	7	0,27	88	230	6,40	94	1 355	6,25
ŠTERNBERK	12	45	0,81	370	501	27,17	90	219	7,64
UNIČOV	151	395	19,08	15	26	1,33	48	131	6,85
MOHELNICE	86	153	6,25	271	453	17,63	131	218	9,98
LIPNÍK n/B	225	295	21,86	379	469	30,51	123	174	11,01
KONICE	26	41	1,62	112	246	8,20	45	94	3,15
Ø za rok	151	316	14,38	314	534	21,43	212	497	15,42
SM. ODCHYLKA	105	278	13,39	141	275	10,10	123	384	9,14
MEDIÁN	151	295	11	379	501	23	203	375	13

Zdroj: Monitor.cz, 2010-2017, Odbor životního prostředí a zemědělství krajského úřadu Olomouckého kraje, vlastní zpracování.

Podíl těchto složek na celkovém komunálním odpadu a výše příjmů a výdajů na ně vynaložených se v jednotlivých ORP mezi sebou značně liší. Vyšší podíl na celkovém

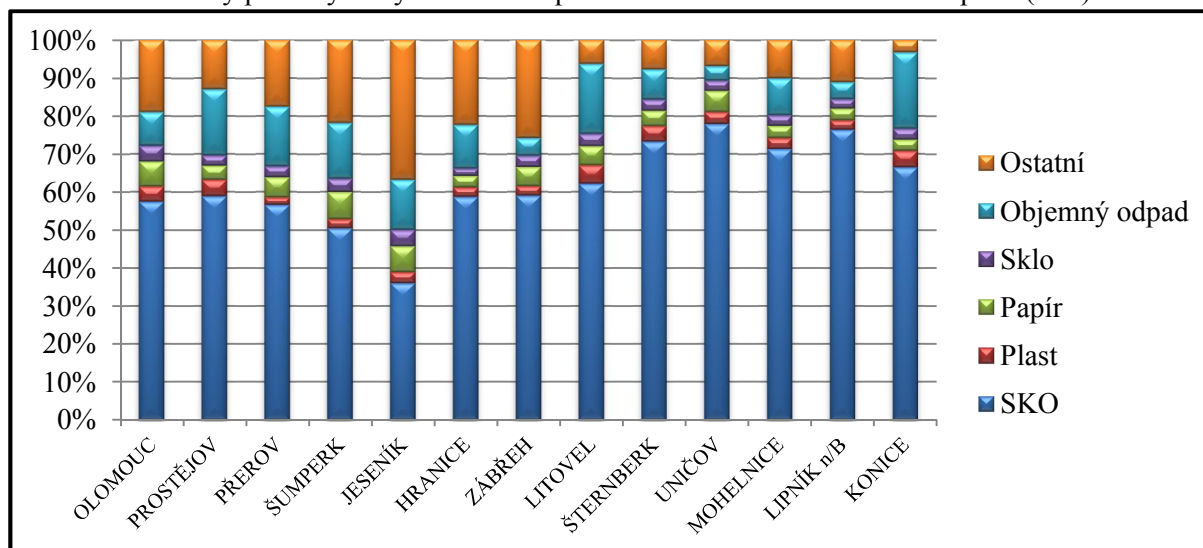
KO a také větší objem finančních prostředků na ně použitých byl zaznamenán v Olomouci, Prostějově, Přerově, Šumperku, Jeseníku, Hranicích a Zábřehu.

Výdaje na tunu ostatních složek KO činily v roce 2010 v průměru 316 Kč. Rozmezí minimální a maximální částky plynoucí na tunu těchto složek KO je 1 113 Kč, což značí různost mezi jednotlivými ORP. Maximální částka byla vynaložena na tunu ostatních odpadů v Jeseníku, a to 1 120 Kč. Naopak pouhých 7 Kč bylo vynaloženo v Litovli, kde tyto odpady činily pouze 0,27 % na celkovém KO. V roce 2017 se zvýšily výdaje oproti roku 2010 v 11 ORP. Pouze v Jeseníku a v Uničově klesly. Jeseník vykázal 5% pokles a Uničov 94%. V průměru za všechny ORP byl vykázán nárůst o 69 %.

Příjmy z PKO na tunu ostatních složek KO měly v průběhu sledovaného období rostoucí trend, kdy v roce 2017 vzrostly oproti roku 2010 o 164 Kč na více než dvojnásobek. V průměru za všechny ORP dosahovaly 212 Kč na tunu. Maximální byly v Jeseníku s hodnotou 390 Kč na tunu. Minimálně pokrývaly příjmy z PKO tunu těchto složek KO v Konici částkou 45 Kč a pouze o 3 Kč vyšší byly tyto příjmy v Uničově. Mezi ORP, ve kterých tyto příjmy dosahovaly nižších hodnot, se řadí dále Litovel a Šternberk. Naopak v Olomouci, Šumperku a Zábřehu dosahovaly příjmy z PKO na tunu ostatních složek KO vyšších částek oproti zbývajícím ORP.

Následující obrázek 4.3 znázorňuje podíl vybraných složek KO na příjmech z PKO a výdajích na nakládání s odpady.

Obr. 4.3 Průměrný podíl vybraných složek odpadu na celkovém komunálním odpadu (v %)

Zdroj: Monitor.cz, 2010-2017, Odbor životního prostředí a zemědělství krajského úřadu Olomouckého kraje, vlastní zpracování.

Z obrázku 4.3 je zřejmé, že největší objem finančních prostředků plyne ve všech ORP na SKO kromě Jeseníku. Zde je objem prostředků plynoucí na SKO totožný s objemem

prostředků na ostatní složky KO. Největší podíl SKO na KO vykázal ve sledovaném období Uničov. Druhý největší podíl měly ve většině ORP složky ostatní a objemný odpad. Složky tříděného odpadu jako plast, sklo a papír představují menší podíl na celkovém KO. Z těchto složek pak největší podíl v ORP Olomouckého kraje tvořil papír. Při sečtení těchto tří složek dosahují podobného podílu na celkovém KO jako objemný odpad.

4.5 Zhodnocení místního poplatku za komunální odpad

Každá obec má právo si zvolit jednu ze tří možností zpoplatnění komunálního odpadu, které byly popsány výše. Všechny ORP Olomouckého kraje mají zaveden místní poplatek za komunální odpad, jehož výše sazby se však v jednotlivých ORP v průběhu sledovaného období lišila. Výši sazby PKO si stanovují jednotlivé ORP na základě zákona o místních poplatcích a ve vztahu ke stanovené horní hranici sazby PKO a vývoji výdajů vynaložených na nakládání s KO. Do roku 2011 činila horní hranice sazby PKO 500 Kč. Novelou zákona o místních poplatcích v roce 2012 byla horní hranice sazby zvýšena na 1 000 Kč. Jednalo se o první navýšení horní hranice sazby od zavedení tohoto poplatku.

Následující tabulka 4.12 zachycuje sazbu PKO, dále výdaje na nakládání s odpady a pokrytí těchto výdajů místním poplatkem za komunální odpad.

Tab. 4.12 Pokrytí výdajů na nakládání s odpady místním poplatkem za komunální odpad v ORP Olomouckého kraje v letech 2010-2017 (v %)

ORP/UKAZATEL	2010			2017			Ø za ORP		
	Sazba PKO v Kč	Výdaje na obyvatele v Kč	Pokrytí v %	Sazba PKO v Kč	Výdaje na obyvatele v Kč	Pokrytí v %	Sazba PKO v Kč	Výdaje na obyvatele v Kč	Pokrytí v %
OLOMOUC	492	1 243	39,59	660	1 257	52,52	597	1 280	46,62
PROSTĚJOV	492	984	50,02	600	1 001	59,94	560	976	57,35
PŘEROV	500	684	73,09	650	776	83,73	594	742	80,03
ŠUMPERK	492	803	61,24	612	679	90,11	582	716	81,26
JESENÍK	492	1 282	38,37	600	1 243	48,28	589	1 671	35,22
HRANICE	492	1 076	45,73	600	1 045	57,43	560	1 052	53,20
ZÁBŘEH	500	603	82,86	500	789	63,37	500	665	75,15
LITOVEL	480	724	66,30	500	1 205	41,48	498	2 784	17,87
ŠTERNBERK	500	1 871	26,72	550	670	82,15	544	1 095	49,64
UNIČOV	384	924	41,54	384	635	60,51	384	771	49,83
MOHELNICE	492	799	61,59	600	905	66,30	542	799	67,79
LIPNÍK n/B	500	650	76,97	623	761	81,86	546	854	63,92
KONICE	470	807	58,21	590	1 276	46,25	529	1 146	46,15
Ø za rok	484	958	55,56	575	942	64,15	540	1 119	55,69
SM. ODCHYLKA	30	335	16,19	72	233	15,19	55	550	17,41
MEDIÁN	492	807	58,21	600	905	60,51	546	976	53,20

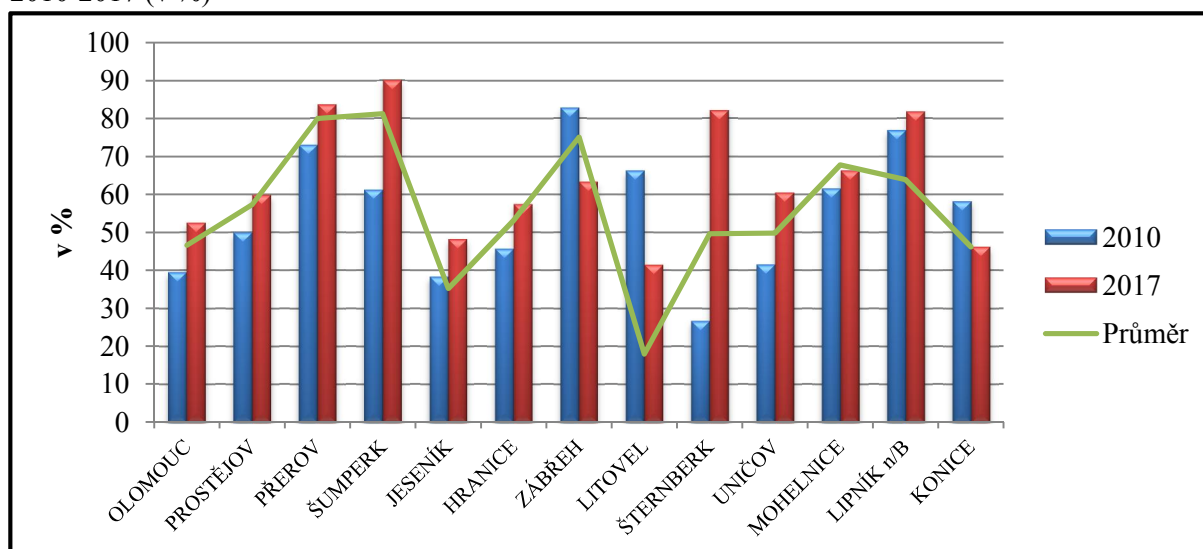
Zdroj: Monitor.cz, 2010-2017, ORP Olomouckého kraje, vlastní zpracování.

V roce 2010 zavedly sazbu PKO na horní hranici 500 Kč 4 ORP, a to Přerov, Zábřeh, Šternberk a Lipník nad Bečvou. Sazby PKO se v tomto roce pohybovaly +/- 30 Kč pod horní hranicí sazby ve 12 ORP, výjimku tvořil pouze Uničov. Zde byla sazba o 23,2 % nižší než zákonem stanovená horní hranice.

V roce 2017 došlo k růstu sazby PKO pouze v Lipníku nad Bečvou a v Konici, v Jeseníku sazba PKO klesla a v ostatních ORP zůstala konstantní. Žádná z ORP nezvýšila sazbu PKO tak, aby pokryla veškeré výdaje. To je především politické rozhodnutí, které by mohlo vyvolat vlnu kritiky mezi obyvateli. V roce 2017 musely všechny ORP nalézt jiné finanční prostředky na pokrytí výdajů na nakládání s odpady na 1 obyvatele, než které získaly z místního poplatku za komunální odpad.

Vzhledem ke skutečnosti, že si každá ORP stanovuje výši sazby PKO v souladu se zákonnou horní hranicí, stanovuje, a ovlivňuje tak pokrytí výdajů místním poplatkem za komunální odpad a celkově jeho roli v rozpočtu. Pokrytí výdajů na obyvatele místním poplatkem za komunální odpad zachycuje tabulka 4.12 a vývoj pokrytí zachycuje obrázek 4.4. V roce 2010 činilo průměrné pokrytí 55,56 %. Maximální hodnoty dosáhl Zábřeh, zde byla sazba PKO stanovena na horní zákonné hranici a tvořila 82,86 % výdajů. Naopak minimální pokrytí vykázal i přes maximální povolenou sazbu Šternberk, a to 26,72 % z důvodu vysokých výdajů na obyvatele. Je žádoucí, aby pokrytí výdajů místním poplatkem mělo rostoucí tendenci, což se stane buď díky růstu sazby PKO, nebo snížením výdajů. Nejlépe oběma situacemi zároveň.

Obr. 4.4 Pokrytí výdajů na nakládání s odpady příjmy z PKO v ORP Olomouckého kraje v letech 2010-2017 (v %)

Zdroj: Monitor.cz, 2010-2017, ORP Olomouckého kraje, vlastní zpracování.

Jak lze vidět na obrázku 4.4, k nárůstu došlo v 10 ORP, pokles pokrytí vykázal Zábřeh, Litovel a Konice. Například v Konici se sice zvýšila sazba PKO o 20 %, ale došlo

i ke zvýšení výdajů o 42 %. V roce 2010 došlo ke zvýšení průměrného pokrytí za všechny ORP vůči roku 2010 o 8,6 % na 64,15 %. V tomto roce se dostaly pod hranici 50 % pouze Jeseník Litovel a Konice.

V průměru dosahovalo pokrytí za celé sledované období a všechny ORP 55,69 %. Nejlépe ze všech ORP dokázal za celé sledované období stanovit ve vztahu k výdajům sazbu PKO Šumperk, zde dosáhlo průměrné pokrytí 81,26 %. Dále Přerov s 80,03 % a Zábřeh se 75,15 %. Naopak méně vhodně stanovili sazbu PKO ve vztahu k výdajům Litovel a Jeseník. Ostatní ORP se pohybovaly +/- 10 % okolo průměru.

V úvodu této práce byla stanovena hypotéza H2, která zní: Místní poplatek za komunální odpad pokrývá alespoň z 50 % výdaje na nakládání s odpady. Předpokladem této hypotézy je skutečnost, že místní poplatek za komunální odpad by měl být stanoven tak, aby pokryl výdaje vynaložené na nakládání s odpady. Tuto hypotézu lze na úrovni průměru všech ORP Olomouckého kraje přijmout, jelikož průměrné pokrytí příjmů z PKO na výdajích na nakládání s odpady činilo 55,69 %. Na úrovni jednotlivých ORP je však nutné tuto hypotézu vyvrátit v 6 sledovaných ORP.

Je patrné, že ORP upřednostňují financování výdajů na nakládání s odpady z jiných zdrojů, než je zvýšení zatížení obyvatel, tedy zvýšení sazby PKO. Což naznačuje skutečnost, že v roce 2017 došlo vůči roku 2014 ke zvýšení sazby PKO pouze v Lipníku nad Bečvou a v Konici. V Jeseníku a Šternberku došlo k jejímu poklesu. Tyto finanční prostředky jsou tak vynaloženy na úkor činností, které by mohly pro ORP znamenat rozvoj, jelikož je ORP musí financovat z jiných zdrojů, respektive z jiných příjmů, které by mohly být vynaloženy například na osvětu v oblasti odpadového hospodářství a třídění odpadů.

Z provedené analýzy vyplynulo, že vývoj místního poplatku za komunální odpad, respektive výše jeho sazby, se v jednotlivých ORP liší, přesto je lze rozdělit do 3 skupin. První skupinu tvoří ORP, kde se sazba v roce 2017 vůči roku 2010 zvýšila více, než byl průměrný růst sazby PKO za všechny ORP, který činil 19 %. Tato skupina je nejpočetnější s celkem 9 ORP. Řadí se do ní Olomouc s růstem o 34 %, Přerov s 30% růstem, Konice s 26% růstem, Lipník nad Bečvou s nárůstem o 25 %, Šumperk s 24% nárůstem a Prostějov, Jeseník, Hranice a Mohelnice s 22% navýšením. Do druhé skupiny se řadí ORP, jejichž nárůst sazby PKO byl v roce 2017 nižší než průměr za všechny ORP. Tuto skupinu tvoří Litovel s nárůstem o 4 % a Šternberk se zvýšením o 10 %. Poslední skupinu tvoří ORP, ve kterých zůstala sazba PKO za všechny sledované roky konstantní, což nastalo v Uničově a Zábřehu. Vzhledem

k tomu, že ORP musí stanovit sazbu PKO v souladu s horní zákonnou hranicí, využily této možnosti pouze na začátku sledovaného období, kdy byla stanovena horní hranice na částce 500 Kč, Přerov, Jeseník, Zábřeh, Litovel, Šternberk a Lipník nad Bečvou. Ve zbylých letech sledovaného období, pro které byla horní hranice sazby PKO zvýšena na 1 000 Kč, této možnosti nevyužila žádná z ORP.

5. ZÁVĚR

Obec působí v oblasti odpadového hospodářství především jako původce komunálního odpadu pro odpady, které vznikají na území obce mající původ v činnosti fyzických osob nepodnikajících. Tímto obci vznikají povinnosti v odpadovém hospodářství, přičemž základní povinností obce je nakládat s odpady v souladu se zákonem o odpadech. Pro správné řízení odpadového hospodářství je důležité, aby každá obec znala výdaje a celkovou ekonomiku nakládání s odpady v obci. Znalost těchto výdajů je nezbytná pro výpočet poplatku za zabezpečení nakládání s odpady pro obyvatele. Obec si pak může zvolit ze tří možností zpoplatnění nakládání s odpady. Nejčastější způsob, který obce v České republice volí, je místní poplatek za komunální odpad. Ten je součástí soustavy místních poplatků od roku 2002. Veškeré příjmy z místních poplatků jsou součástí daňových příjmů, a tak zvyšují finanční prostředky, které plynou do rozpočtu obce. Vzhledem k tomu, že si každá obec stanovuje sama vyšší sazby místního poplatku za komunální odpad v souladu se zákonem, představuje tento poplatek pro obec určitou míru autonomie.

Diplomová práce byla zaměřena na zhodnocení role místního poplatku za komunální odpad v obcích s rozšířenou působností v Olomouckém kraji. **Hlavním cílem diplomové práce** bylo zhodnocení postavení a vývoje místního poplatku za komunální odpad v obcích s rozšířenou působností v Olomouckém kraji v letech 2010-2017. **Dílčím cílem** bylo zhodnotit vývoj produkce komunálního odpadu v obcích s rozšířenou působností v Olomouckém kraji.

Pro dosažení těchto cílů byly stanoveny následující 3 hypotézy.

H1, která zní: Podíl příjmů z místního poplatku za komunální odpad na celkových příjmech plynoucích ze všech místních poplatků se v ORP Olomouckého kraje neliší o +/- 5 % od průměru za Českou republiku, který dle státního závěrečného účtu územních rozpočtů pro rok 2017, jehož garantem je Ministerstvo financí, činil 68 %.

H2, která zní: Místní poplatek za komunální odpad pokrývá alespoň z 50 % výdaje na nakládání s odpady. Předpokladem této hypotézy je skutečnost, že místní poplatek za komunální odpad by měl být stanoven tak, aby pokryl výdaje vynaložené na nakládání s odpady.

H3, ověřující dílčí cíl, která zní: Vývoj produkce komunálního odpadu v přepočtu na 1 obyvatele v ORP Olomouckého kraje roste, stejně jako produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele za celou Českou republiku a Olomoucký kraj.

Diplomová práce byla rozdělena do 5 kapitol, přičemž první a poslední kapitolu tvoří úvod a závěr. Druhá kapitola byla zaměřena teoreticky především na finanční hospodaření obce a hospodaření v oblasti odpadového hospodářství. Třetí kapitola se věnovala analýze odpadového hospodářství v ORP Olomouckého kraje. V rámci čtvrté kapitoly bylo provedeno zhodnocení postavení místního poplatku za komunální odpad.

Pro dosažení stanovených cílů byla použita analýza, tedy dekompozice celku na elementární části. Pro potřeby analýzy byly použity základní statistické ukazatele, jako je průměr, maximum, minimum, směrodatná odchylka a medián. Tyto statistické ukazatele posloužily pro vzájemnou komparaci ORP v rámci sledovaných ukazatelů, které byly přepočítány na jednotku 1 obyvatel a 1 tuna. V rámci třetí a čtvrté kapitoly pak byla použita analýza vývojových trendů vybraných ukazatelů tedy horizontální komparativní analýza.

Hlavní cíl práce byl řešen v rámci čtvrté kapitoly. Pro ověření hypotézy H1 byla použita metoda komparace podílů příjmů z místního poplatku za komunální odpad na celkových příjmech plynoucích ze všech místních poplatků v ORP Olomouckého kraje s celorepublikovým průměrem za všechny obce. V rámci soustavy místních poplatků je místní poplatek za komunální odpad spolu s poplatkem ze psů nejpoužívanějším místním poplatkem, což se potvrdilo i v rámci ORP Olomouckého kraje. Spolu s poplatkem ze psů jej zavedly všechny ORP během sledovaného období. Podíl příjmů z PKO na celkových příjmech ze všech místních poplatků zaznamenal zvýšení ve všech ORP Olomouckého kraje v roce 2017 vůči roku 2010 kromě Litovle. Zde došlo k poklesu téměř o 10 % z důvodu zvýšení příjmů z poplatku za užívání veřejného prostranství. V průměru za všechny ORP za celé sledované období činil podíl příjmů z místního poplatku za komunální odpad na všech příjmech z místních poplatků 79,40 %, a lze tak říci, že měl v rámci soustavy místních poplatků nejvýznamnější postavení.

Při srovnání jednotlivých ORP přesáhly průměr Šumperk, Zábřeh, Šternberk, Uničov, Mohelnice, Lipník nad Bečvou a Konice. Lze je tedy označit za ORP, ve kterých měl místní poplatek za komunální odpad významnější postavení oproti těm, ve kterých byl podíl pod průměrem. Mezi ty se řadí Olomouc, Prostějov, Přerov, Hranice a Litovel. Vůbec nejnižší postavení ze všech ORP Olomouckého kraje měl místní poplatek za komunální odpad v rámci soustavy místních poplatků v Jeseníku, zde tvořil podíl v průměru 62,53 % z důvodu vyšších příjmů z poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt. Hypotézu H1 je tak nutno na základě provedené analýzy na úrovni všech ORP Olomouckého kraje vyvrátit.

Dále byla provedena analýza postavení příjmů z místního poplatku ve vztahu k celkovým a daňovým příjmům. Jak bylo uvedeno ve 2. kapitole, dle Pekové v průměru nepřesahují místní poplatky 2 % z celkových příjmů rozpočtů obcí, což neplatí pro 10 ORP Olomouckého kraje, kde se podíl pohyboval nad 2 %. To indikuje významnost postavení místního poplatku v rozpočtech těchto obcí. Místní poplatek za komunální odpad zde doplňoval účelně celkové příjmy. V Jeseníku, Litovli a Uničově byl podíl nižší než 2 %. V roce 2017 došlo vůči roku 2010 k růstu podílu příjmů z PKO na celkových příjmech v 11 ORP, v Uničově byl podíl konstantní a v Mohelnici nastal pokles.

Z analýzy dále vyplynulo, že příjmy z PKO tvořily v průměru za všechny ORP v průběhu sledovaného období 4,03 % daňových příjmů. Postavení místního poplatku v rámci daňových příjmů zaznamenalo opačnou tendenci změny, jako tomu bylo u celkových příjmů. V roce 2017 došlo k poklesu podílu ve všech ORP vůči roku 2010, kromě Olomouce, zde byl nárůst však pouze o 0,02 %. Toto snížení lze i přes zvýšení sazby PKO připisovat změnám v rozpočtovém určení daní a zvýšení podílu obcí na výnosech sdílených daní.

K ověření hypotézy H2 bylo sledováno pokrytí výdajů na nakládání s odpady místním poplatkem za komunální odpad. Při přepočtu výdajů na nakládání s odpady na 1 obyvatele se ukázalo, že výdaje převyšovaly sazbu místního poplatku za komunální odpad. Ta byla ve všech ORP Olomouckého kraje stanovena v takové výši, která nedokázala pokrýt celkové výdaje na nakládání s odpadem. Na konci sledovaného období však došlo k růstu pokrytí těchto výdajů místním poplatkem za komunální odpad v 10 ORP. To značí hospodárnější přístup ke stanovení sazby místního poplatku za komunální odpad ve vztahu k výdajům vynaloženým na nakládání s ním na konci sledovaného období. V průměru za všechny ORP pokrýval místní poplatek za komunální odpad 55,69 % výdajů na nakládání s ním. Tím se potvrdila hypotéza H2 za všechny ORP Olomouckého kraje. Na úrovni jednotlivých ORP v průměru za celé sledované období je však nutné ji vyvrátit v 6 sledovaných ORP.

V rámci třetí kapitoly byl řešen dílčí cíl diplomové práce. Byla provedena analýza odpadového hospodářství se zaměřením na komunální odpad a jeho vybrané složky. Pro potřeby komparace jednotlivých obcí s rozšířenou působností byl objem produkce přepočítán na 1 obyvatele v kg. Objem produkce komunálního odpadu dosáhl v průměru za všechny ORP během sledovaného období na 1 obyvatele 355 kg, přičemž byl zaznamenán pokles za všech 13 obcí o 1,8 % v roce 2017 vůči roku 2010. Ovšem srovnání jednotlivých ORP ukázalo růst objemu produkce celkem v 9 ORP. Maximálně vzrostl objem produkce na 1 obyvatele v Konici o 34,8 %. Do skupiny obcí, které vykázaly pokles objemu produkce

komunálního odpadu, patří Přerov, Jeseník, Zábřeh a Uničov. Nejvíce se podařilo snížit objem produkce obyvatelům Jeseníku o 30,5 %.

Největší podíl na celkovém komunálním odpadu měl v průběhu sledovaného období ve všech ORP směsný komunální odpad. Tento vysoký podíl na celkovém komunálním odpadu je vůči ostatním evropským zemím, jako je například Rakousko a Německo, až o 100 kg na obyvatele vyšší. Celkem 11 obcím se povedlo snížit objem produkce směsného komunálního odpadu na obyvatele, k růstu pak došlo v Konici a v Jeseníku. Vzhledem k zákazu skládkování od roku 2024 je potřeba, aby si tuto vývojovou tendenci obce zachovaly a ty, ve kterých došlo k růstu objemu produkce směsného komunálního odpadu, učinily opatření, které zajistí pokles objemu jeho produkce. V průměru dosahoval objem produkce směsného komunálního odpadu za všechny ORP během sledovaného období 219 kg, což je 62 % celkového komunálního odpadu. Pro všechny ORP je nezbytné, aby snížily objem produkce směsného komunálního odpadu, což lze především díky tomu, že je často tvořen velkým množstvím recyklovatelných složek.

Plast, papír a sklo představují složky komunálního odpadu, které jsou recyklovatelné, a je žádoucí, aby objem těchto vytríděných složek rostl, což si také klade za cíl Plán odpadového hospodářství Olomouckého kraje. Ten stanovil, že do roku 2020 je nutné zvýšit nejméně na 50 % hmotnosti celkovou úroveň přípravy k opětovnému použití a recyklaci u těchto složek. To v průměru znamená vytrdit na 1 obyvatele 50-60 kg těchto složek komunálního odpadu. V rámci sledovaného období došlo k poklesu objemu produkce těchto složek v roce 2017 vůči roku 2010 celkem v 5 ORP. Ve zbylých ORP došlo k růstu, přičemž nejvíce se v roce 2017 stanovenému cíli přiblížil Jeseník. Zde bylo vytríděno 51 kg těchto složek komunálního odpadu na 1 obyvatele. Výrazně se od stanoveného cíle vzdalovala v tomto roce Konice, zde bylo vytríděného pouze 26 kg na 1 obyvatele. Celkově se nad hranici 40 kg dostalo v roce 2017 8 ORP a pokud si udrží tuto hodnotu a v následujících letech vykáží její růst, splní do roku 2020 jeden z cílů Plánu odpadového hospodářství Olomouckého kraje.

Hypotézu H3 je na základě provedené analýzy nutno v rámci průměru za všechny ORP Olomouckého kraje vyvrátit, jelikož v rámci sledovaného období nedošlo k růstu objemu produkce komunálního odpadu, jako tomu bylo za celou Českou republiku a Olomoucký kraj. Tuto hypotézu však lze přijmout ve vztahu k jednotlivým ORP v Olomouci, Prostějově, Šumperku, Hranicích, Litovli, Šternberku, Mohelnici, Lipníku nad Bečvou a v Konici, celkem v 9 ORP ze 13.

Souhrnně lze říci, že ve vztahu k ostatním příjmům jsou příjmy z místního poplatku za komunální odpad důležitým zdrojem, který zvyšuje jak celkové, tak daňové příjmy a výrazně se podílí na celkových příjmech plynoucích ze všech místních poplatků. Ve vztahu k rozpočtu, respektive k příjmům, lze říci, že výše sazby místního poplatku za komunální odpad je v ORP Olomouckého kraje stanovena v dostatečné výši. Smyslem hospodaření obce v odpadovém hospodářství je však hospodárně zabezpečovat financování celkového systému odpadového hospodářství. Zde se ukázalo, že příjmy z místního poplatku nedokázaly během sledovaného období pokrýt výdaje na nakládání s odpadem v žádné z ORP a tento rozdíl musely ORP financovat z jiných zdrojů. Stanovení sazby místního poplatku ve výši, která nedostatečně pokrývá výdaje je především politické rozhodnutí ze strany ORP. Zvýšení sazby místního poplatku za komunální odpad tak, aby pokryla výdaje na nakládání s odpady, by mohlo vyvolat negativní ohlasy ze strany obyvatel. Příkladem pro ostatní ORP byl v roce 2017 Šumperk, zde dosahovalo pokrytí 90,11 %.

Na základě výše uvedeného lze doporučit jednotlivým ORP buď úměrně zvýšit sazbu PKO ve vztahu k vyrovnanosti pokrytí výdajů, nebo vytvořit aktivity ve vztahu k obyvatelům, které by je inspirovaly a vedly ke snížení objemu produkce komunálního odpadu, a tím ke snížení výdajů na nakládání s ním. Účinnější by bylo pro jednotlivé ORP se snažit využít současně obě navrhované varianty.

Dle Pekové (2011) v průměru nepřesahují místní poplatky 2 % z celkových příjmů rozpočtů obcí. Toto tvrzení však neplatí pro ORP Olomouckého kraje, zde v průměru činil podíl místního poplatku na celkových příjmech 2,35 %. S výsledky výzkumu Slavíka (2009) lze do určité míry souhlasit, jelikož dle něj nejvíce používanou možností zpoplatnění systému nakládání s odpady je místní poplatek za komunální odpad. To se potvrdilo v rámci ORP Olomouckého kraje, kde je místní poplatek jedinou možností, které tyto obce zvolily. V rámci ORP Olomouckého kraje se částečně potvrdily i nevýhody, které vidí v místním poplatku za komunální odpad. Těmi je zvyšování množství produkce komunálního odpadu na obyvatele, což nastalo celkem v 9 ORP na konci sledovaného období vůči jeho začátku.

Problematické odpadového hospodářství a jeho financování by měly obce do budoucna věnovat zvýšenou pozornost vzhledem k blížícímu se zákazu skládkování od roku 2024. Je žádoucí, aby představitelé obcí zvýšili zájem o odpadové hospodářství a začali ve zvýšené míře informovat své občany, proč je důležité třídít a jak správně třídít vybrané složky komunálního odpadu, které jsou recyklovatelné. Tato činnost je žádoucí vzhledem k faktu, že skládkování představuje hrozbu pro životní prostředí.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Odborná literatura:

- [1] KADEČKA, Stanislav. *Právo obcí a krajů v České republice*. V Praze: C. H. Beck, 2003. 408 s. ISBN 80-7179-794-4.
- [2] KADEČKA, Stanislav. *Zákon o místních poplatcích a předpisy související: komentář*. V Praze: C. H. Beck, 2005. 339 s. ISBN 80-7179-918-1.
- [3] KIZLINK, Juraj. *Odpady: sběr, zpracování, využití, zneškodnění, legislativa*. 3., upr. a rozš. vyd., V Akademickém nakl. CERM 1. vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2014. 483 s. ISBN 978-80-7204-884-7.
- [4] KOČÍ, Roman. *Obecní samospráva v České republice: praktická příručka s judikaturou*. Praha: Leges, 2012. 240 s. ISBN 978-80-87576-28-1.
- [5] KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie. 377 s. ISBN 978-80-7552-719-6.
- [6] KURAŠ, Mečislav. *Odpady a jejich zpracování*. Chrudim: Vodní zdroje Ekomonitor, 2014. 343 s. ISBN 978-80-86832-80-7.
- [7] MALAST, Jan. *Teoretická východiska obecní samosprávy v České republice*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2016. 340 s. ISBN 978-80-261-0657-9.
- [8] PAŘÍZKOVÁ, Ivana. *Místní poplatky v teorii a praxi*. Brno: Masarykova univerzita, 2013. 152 s. ISBN 978-80-210-6686-1.
- [9] PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004. 375 s. ISBN 80-7261-086-4.
- [10] PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. 587 s. ISBN 978-80-7357-614-1.
- [11] PELC, Vladimír. *Místní poplatky: oprávnění obcí, povinnosti podnikatelů, živnostníků a občanů*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 220 s. ISBN 978-80-7400-454-4.
- [12] PETEROVÁ, Helena. *Finanční hospodaření územních samosprávných celků*. 4. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Institut pro veřejnou správu Praha, 2014. 151 s. ISBN 978-80-86976-28-0.
- [13] PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada Publishing, 2015. 280 s. ISBN 978-80-247-5608-0.
- [14] RADVAN, Michal. *Místní daně*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. 243 s. ISBN 978-80-7357-932-6.

- [15] SEDMIHRADSKÁ, Lucie. *Rozpočtový proces obcí*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 179 s. ISBN 978-80-7478-967-0.
- [16] SCHNEIDEROVÁ, Ivana a Martin TOCAUER. *Rozpočtová skladba 2017*. Praha: Archa obec účtuje, 2017. 295 s. ISBN 978-80-9054-204-4.
- [17] SLAVÍK, Jan a kol. *Poplatkové systémy v obcích - rizika a příležitosti pro odpadové hospodářství*. Praha: IEEP, 2009. 200 s. ISBN: 978-80-86684-59-8.
- [18] STIGLITZ, Joseph E. a Jay K. ROSENGARD. *Economics of the public sector*. Fourth edition. New York: W. W. Norton & Company, 2015. 923 s. ISBN 978-0-393-93709-1.
- [19] VRBOVÁ, Martina a kol. *Hospodaření s odpady v obcích*. 2. aktualiz. vyd. Praha: EKO-KOM, a.s., 2009. 240 s. ISBN 987-80-254-6019-1.

Odborný článek:

- [20] KYPETOVÁ, Jaroslava a Jan MAREŠ. Finance a rozpočet. In: *Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách v roce 2018*. Praha: Svaz měst a obcí České republiky, 2018, s. 39-56. ISBN 978-80-906843-3-1.
- [21] SOUKOPOVÁ, Jana a Tomáš SLÁDEČEK. Intermunicipal Cooperation in Municipal Waste Management and Its Effects on Cost-Effectiveness. *Waste forum*. [online]. 2018, roč. 2018, č. 1, s. 17-25. ISSN 1804-0195. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/323693044_Intermunicipal_Cooperation_in_Municipal_Waste_Management_and_Its_Effects_on_Cost-Effectiveness.

Elektronické zdroje:

- [22] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Produkce, využití a odstranění odpadů*. Praha, 2018. 44 s. ISBN 978-80-250-2871-1.
- [23] Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/61546956/28002018.pdf/36b79716-4bee-4e66-96b8-0298993b2276?version=1.3>.
- [24] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Statistická ročenka Olomouckého kraje 2017*. Olomouc, 2017. 256 s. ISBN 978-80-250-2799-8.
- [25] Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/45565362/33009617.pdf/05032ce1-da42-4d2b-9cb1-9a4d56a7f632?version=1.5>.
- [26] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Obce Olomouckého kraje* [online]. 2019 [cit. 2019-02-22]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xm/obce-olomouckeho-kraje>.
- [27] DUDA, Milan. *Samostatná a přenesená působnost obce* [online]. 2002 [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <http://spravni.juristic.cz/154292/clanek/spravni2.html>.

- [28] HRANICE. *O městě* [online]. 2019 [cit. 2019-02-22]. Dostupné z: <https://www.mesto-hranice.cz/o-meste>.
- [29] JANÍČKOVÁ, Bronislava. *Odpady a odpadové hospodářství* [online]. Chrudim: Střední zemědělská škola a Vyšší odborná škola Chrudim, 2012. [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/1158184-Odpady-a-odpadove-hospodarstvi-bronislava-janickova.html>.
- [30] JANTOŠ, Michal a Václav TĚŽKÝ. *Místní poplatek za komunální odpad* [online]. 2018 [cit. 2019-01-30]. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6747849>.
- [31] JESENÍK. *O městě* [online]. 2019 [cit. 2019-02-22]. Dostupné z: <https://www.jesenik.org/cz/mesto-a-mestskey-urad/316-o-meste.html>.
- [32] KONICE. *Historie* [online]. 2019 [cit. 2019-02-22]. Dostupné z: <http://konice.cz/mesto/ds-1094/p1=68>.
- [33] LIPNÍK NAD BEČVOU. *Základní informace o městě a jeho historii* [online]. 2019 [cit. 2019-02-22]. Dostupné z: <https://info.mesto-lipnik.cz/mesto-a-historie/ds-1011/p1=51>.
- [34] LITOVEL. *Město* [online]. 2019 [cit. 2019-02-22]. Dostupné z: <https://www.litovel.eu/cs/mesto-11/>.
- [35] MINISTRSTVO FINANCÍ. *Vývoj daňových příjmů obcí a krajů 2005-2017* [online]. 2018 [cit. 2018-11-15]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/prijmy-kraju-a-obci/zakladni-informace/2018/vyvoj-danovych-prijmu-obci-a-kraju-2005-32304>.
- [36] MINISTERSTVO FINANCÍ. *Státní závěrečný účet územních rozpočtů 2017*. [online]. 2017 [cit. 2018-02-15]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/statni-zaverecny-ucet-uzemnich-rozpocetu/2017/statni-zaverecny-ucet-uzemnich-rozpocetu-33096>.
- [37] MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Plán odpadového hospodářství České republiky pro období 2015-2024*. [online]. 2014 [cit. 2019-02-13]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/poh_cr_prislusne_dokumenty/\\$FILE/00DP-POH_CR_2015_2024_schvalena_verze_20150113.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/poh_cr_prislusne_dokumenty/$FILE/00DP-POH_CR_2015_2024_schvalena_verze_20150113.pdf).
- [38] MOHELNICE. *O městě* [online]. 2019 [cit. 2019-02-22]. Dostupné z: <https://www.mohelnice.cz/informace/d-76297/p1=98159>.
- [39] MONITOR. CZ. *Státní pokladna* [online]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2011/>.
- [40] OLOMOUC. *O městě* [online]. 2019 [cit. 2019-02-22]. Dostupné z: <https://www.olomouc.eu/o-meste>.

- [41] OLOMOUCKÝ KRAJ. *O Olomouckém kraji* [online]. 2019a [cit. 2019-02-20]. Dostupné z: <https://www.olkraj.cz/o-olomouckem-kraji-cl-1362.html>.
- [42] OLOMOUCKÝ KRAJ. *Odpadové hospodářství* [online]. 2019b [cit. 2019-02-20]. Dostupné z: <https://www.kr-olomoucky.cz/odpadove-hospodarstvi-cl-269.html>.
- [43] OLOMOUCKÝ KRAJ. *Plán odpadového hospodářství Olomouckého kraje pro období 2016 až 2025* [online]. Olomouc, 2015. [cit. 2019-02-21]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/plan_odpadoveho_hospodarstvi_olomoucky_kraj.
- [44] PROSTĚJOV. *O městě* [online]. 2019 [cit. 2019-02-22]. Dostupné z: <https://www.prostejov.eu/cs/volny-cas/o-meste/>.
- [45] PŘEROV. *O Přerově* [online]. 2019 [cit. 2019-02-22]. Dostupné z: <https://www.prerov.eu/cs/o-prerove/>.
- [46] RIS. *Správní obvody obcí s rozšířenou působností* [online]. 2019 [cit. 2019-02-20]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/olomoucky-kraj/obce-s-rozsir-pusobnosti/>.
- [47] UNIČOV. *Historie a památky* [online]. 2019 [cit. 2019-02-22]. Dostupné z: <http://www.unicov.cz/historie-a-pamatky/ms-13481/p1=13481>.
- [48] ŠTERNBERK. *Základní informace o Šternberku* [online]. 2019 [cit. 2019-02-22]. Dostupné z: <https://www.sternberk.eu/zakladni-informace-o-sternberku.html>.
- [49] ŠUMPERK. *O Šumperku* [online]. 2019 [cit. 2019-02-22]. Dostupné z: <https://www.sumperk.cz/cs/turista/o-sumperku/>.
- [50] ZÁBŘEH. *Informace o městě* [online]. 2019 [cit. 2019-02-22]. Dostupné z: <http://www.zabreh.cz/vizitka-mesta/ds-50/p1=1714>.

Legislativa:

- [51] Zákon č. 565 ze dne 13. prosince 1990 České národní rady o místních poplatcích. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1990, částka 92, s. 2106-2109. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-565>.
- [52] Zákon č. 338 ze dne č. května 1992 České národní rady o dani z nemovitých věcí. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 71, s. 1946-1952. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-338>.
- [53] Zákon č. 128 ze dne 12. dubna 2000 o obcích (obecní zřízení). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 38, s. 1737-1764. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>.

- [54] Zákon č. 243 ze dne 29. června 2000 o rozpočtovém určení výnosu některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 73, s. 3513-3515. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-243>.
- [55] Zákon č. 185 ze dne 15. května 2001 o odpadech a o změně některých dalších zákonů (zákon o odpadech). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2001, částka 71, s. 4074-4113. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-185>.
- [56] Zákon č. 280 ze dne 22. července 2009 daňový řád. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 87, s. 4038-4104. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-280>.
- [57] Vyhláška č. 93 ze dne 23. března 2016 o Katalogu odpadů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2016, částka 38, s. 1802-1831. Dostupná také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-93>.

Ostatní zdroje:

- [58] Interní dokumenty ORP Olomouckého kraje
- [59] E-mailová komunikace s ORP Olomouckého kraje
- [60] Odbor životního prostředí a zemědělství krajského úřadu Olomouckého kraje, emailová komunikace - objem produkce komunálního odpadu za ORP Olomouckého kraje

SEZNAM ZKRATEK

BRKO	Biologicky rozložitelný komunální odpad
ČR	Česká republika
DPFO	Daň z příjmů fyzických osob
DPPO	Daň z příjmů právnických osob
DPH	Daň z přidané hodnoty
KO	Komunální odpad
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NS	Nebezpečné složky
OB	Obyvatel
ORP	Obec s rozšířenou působností
POH ČR	Plán odpadového hospodářství České republiky
POH OK	Plán odpadového hospodářství Olomouckého kraje
POH	Plán odpadového hospodářství
PKO	Místní poplatek za komunální odpad
SD	Sběrný dvůr
SKO	Směsný komunální odpad
ZPOP.	Zpoplatnění

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 26. 4. 2019

Bc. Ivona Kandlerová

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1	Příjmy a výdaje obce s rozšířenou působností Olomouc
Příloha 2	Příjmy a výdaje obce s rozšířenou působností Prostějov
Příloha 3	Příjmy a výdaje obce s rozšířenou působností Přerov
Příloha 4	Příjmy a výdaje obce s rozšířenou působností Šumperk
Příloha 5	Příjmy a výdaje obce s rozšířenou působností Jeseník
Příloha 6	Příjmy a výdaje obce s rozšířenou působností Hranice
Příloha 7	Příjmy a výdaje obce s rozšířenou působností Zábřeh
Příloha 8	Příjmy a výdaje obce s rozšířenou působností Litovel
Příloha 9	Příjmy a výdaje obce s rozšířenou působností Šternberk
Příloha 10	Příjmy a výdaje obce s rozšířenou působností Uničov
Příloha 11	Příjmy a výdaje obce s rozšířenou působností Mohelnice
Příloha 12	Příjmy a výdaje obce s rozšířenou působností Lipník nad Bečvou
Příloha 13	Příjmy a výdaje obce s rozšířenou působností Konice